

ISSN 2697-6641

วารสารวิชาการรัตนบุศย์
RATANABUTH JOURNAL

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2563

Vol. 2 No. 1 January – April 2020

กำหนดการออกเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

จำนวนพิมพ์ 100 เล่ม

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน / ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม / ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชุมชน ในการสนับสนุนบุคคลที่ทำคุณงามความดีกับสังคม ส่งเสริมงานด้านวิชาการ และด้านอื่นๆ ของนักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปในการนำเสนองานวิชาการและผลงานวิจัยเผยแพร่สู่สังคมและเพื่อให้บริการวิชาการเกี่ยวกับการเสนอทางออกในการแก้ปัญหาสังคม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสารรัตนบุศย์

ร้อยตำรวจตรี ดร.สนุก สิงห์มาตร	ประธาน
พระครูประสิทธิ์ สีลคุณ, ดร.	กรรมการ
พระมหาจิรายุทธ ปโยโค ผศ.	กรรมการ
พระครูปราโมทย์สีลคุณ	กรรมการ
พระปลัดทองใบ สุภภาโส	กรรมการ

บรรณาธิการ ร.ต.ต.ดร.สนุก สิงห์มาตร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ ดร.พิกุล มีมานะ/ ดร.เมืองแมน ศิริญาณ

กองบรรณาธิการ

ร.ต.ต.ดร.สนุก สิงห์มาตร	บรรณาธิการ	ว่าที่ ร.ต.ดร.พิชิต กันยาวรรณ	กรรมการ
รศ.ดร.สุเทพ เมย์ไธสง	กรรมการ	อ.ดร.บรรจง ลาวะลี	กรรมการ
รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	กรรมการ	อาจารย์รัชชัย ขยันทำ	กรรมการ
อ.ดร.วิภาพรรณ อุปนิสากร	กรรมการ	อาจารย์ทองหมุน น้อยนนท์	กรรมการ
อ.ดร.สุวิมล สมไชย	กรรมการ	ดร.พิกุล มีมานะ	ผช.บรรณาธิการ
ว่าที่ ร.ต.ดร.พิชิต กันยาวรรณ	กรรมการ	อ.ดร.เมื่องแมน ศิริญาณ	ผช.บรรณาธิการ

เลขานุการ อาจารย์ศุภลักษณ์ ปูระมงคล/อาจารย์ทองหมุน น้อยนนท์

ศิลปกรรม อ.ดร.พิกุล มีมานะ

สำนักงาน ที่ตั้งเลขที่ 202/1 หมู่ที่ 4 ตำบลตู่ทุ่ง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000
โทร 09-3556-9798

Location 202/1 Moo 4 Duthong subdistrict, Mueang District,
Yasothon Province. 35000

จัดพิมพ์โดย โรงพิมพ์ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป ที่ตั้ง 56 ถนนแก้วเสนา อำเภวารินชำราบ
จังหวัดอุบลราชธานี โทร. 045-324777-9, Fax 045-324788

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รศ.ดร.สุเทพ เมย์ไธสง	มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี	มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
อ.ดร.วิภาพรรณ อุปนิสากร	มมร.วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
อ.ดร.สุวิมล สมไชย	มมร.วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
ว่าที่ ร.ต.ดร.พิชิต กันยาวรรณ	มมร.วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
ดร.เอกวิชัย เมย์ไธสง	สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
อ.ชัชพงศ์ เทียมทัญวนิช	มมร.วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

อ.ณัฐพล จินดารัมย์

มมร.วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

ดร.ดวงตา ราชอาษา

สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

วารสารรัตนบุศย์ RATANABUTH JOURNAL

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ ผศ.ดร. มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

รศ.ดร.ศรชัย ท้าวมิตร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รศ.ดร.สมชัย สีนอก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.แหวนทอง บุญคำ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.จรัส บุคดาพงษ์ มมร.วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

ผศ.ดร.สุพันธ์ สุวรรณศรี มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผศ.ดร.สุสิทธิ์ ไกรสิน มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผศ.ดร.ประมุข ศรีชัยวงศ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

พ.ต.ท.ดร.ชัยบัญชา กองทอง มมร.วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

อ.ดร.สะอาด ศรีวรรณ วิทยาลัยเอการรณ

พ.ต.ต.ดร.ณัฐภัทร เสมาณู มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

อ.ดร.กนต์ โชคกลางเดือน วิทยาลัยชุมชนยโสธร

อ.ดร.ชวลิต ไหลรินทร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อ.ดร.อัครงค์ ชุมนุม มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

อ.ดร.บรรณาภิจบรรจง ทองจำปา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

อ.ดร.อัญชลี ชุมนุม มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

อ.ดร.พีระศักดิ์ กิ่งพุ่ม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL) นี้ เป็นปีที่ 2 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม – เมษายน 2563 ซึ่งอยู่ภายใต้องค์กรสมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการและด้านการวิจัยให้กับสมาชิกและนักวิชาการ ตลอดจนทั้งเพื่อให้บริการวิชาการเกี่ยวกับการเสนอทางออกในการแก้ปัญหาสังคมให้กับนักวิชาการ อาจารย์ นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ที่สนใจนำผลงานของตนตีพิมพ์เผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบ ในฉบับนี้ได้มีเครือข่ายนักวิชาการหลากหลายสถาบันและหลากหลายสาขาได้นำผลงานวิชาการนำมาตีพิมพ์เผยแพร่ในฉบับ

สำหรับเล่มนี้ วารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL) มีผลงานทางวิชาการที่น่าสนใจที่หลากหลายจากนักวิชาการได้ส่งผลงานทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ประกอบด้วยบทความวิจัย 4 บทความวิชาการ 4 เรื่อง ซึ่งเนื้อหาสาระในเล่มพอที่จะเกริ่นนำได้ดังนี้

พระมหาอำคา วรปัญญา (สุขแดง) สัญญา เคนาภูมิ บทความวิชาการเรื่อง “ถอดรหัสโมเดลการพัฒนาสมรรถนะวิทยากรเพื่อการฝึกอบรม” พบว่า โมเดลการพัฒนาสมรรถนะวิทยากรเพื่อการฝึกอบรมในบทความนี้ได้สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สรุปเป็น 4 มิติ ได้แก่ 1. มิติคุณสมบัติส่วนตัววิทยากรประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1.1 ด้านทัศนคติ (Attitude) 1.2 ด้านความรู้ (knowledge) 1.3 ด้านทักษะ (Skill) 1.4 ด้านบุคลิกลักษณะ (Traits) 2. มิติกระบวนการฝึกอบรม 3. มิติหลักสูตรการอบรม และ 4. มิติผู้เข้ารับการอบรม

ยุภาพร ยุภาศ, พระมหาอำคา วรปัญญา (สุขแดง) บทความวิชาการเรื่อง “ธรรมะกับการเมืองในวิถีแห่งธรรมาธิปไตย” พบว่า หลักทศพิธราชธรรม หมายถึง ธรรมของพระราชาหรือผู้ปกครอง ซึ่งเป็นกงจักร วงล้อแห่งธรรมทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยธรรมะ 10 ประการ ได้แก่ 1. ทานัง (การให้ทานหรือแบ่งปัน) 2. สีลัง (การรักษาศีล) 3. ปะริจาคัง (การบริจาคหรือเสียสละ) 4. อาชชเววัง (ความซื่อตรง) 5. มัททะวัง (ความอ่อนโยน) 6. ตะปะง (ความเพียรเผาผลาญกิเลส) 7. อักโกธัง (ไม่โกรธ) 8. อะวิหิงสา (ไม่เบียดเบียน) 9. ขันติ (ความอดทน) 10. อะวิโรธะนัง (ความไม่มีอะไรพิรุช) นอกจากนี้ ยังรวมถึงหน้าที่ตามกฎหมาย กติกาสังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม มาใช้เป็นเกณฑ์ เป็นมาตรฐานในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติงาน

เกียรติศักดิ์ ลาภสาร บทความวิชาการเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” พบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในฐานะ อปพร. มีหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชนในด้านการติดต่อสื่อสาร คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยจากวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุชุมชน เอกสารเผยแพร่ วิทยุสื่อสาร และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ในด้านการฝึกอบรม คือ มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและการกู้ภัย ให้แก่สมาชิกหน่วยสมัครอาสาผู้ภัยต่าง ๆ รวมถึงประชาชนทั่วไปการเข้ารับการฝึกอบรมหรือสาธิตด้านการกู้ภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัย และได้ให้การสนับสนุน หรือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการฝึกอบรมหรือสาธิต และการชักชวนแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนหรือด้านการป้องกันอุบัติภัยต่าง ๆ

ณรงค์ ภูเย็นจิตร บทความวิชาการเรื่อง “ตำรวจกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐาน” พบว่า การดำเนินชีวิตประจำวันจำเป็นต้องมีความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ซึ่งหลักการนี้เป็นการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้ เมื่อพึ่งตนเองได้แล้ว ชุมชนและสังคมจะมีความมั่นคงมีการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกขณะ จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถนำมาปฏิบัติได้ และส่งผลให้เห็นประโยชน์ในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจริงจัง การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานมาใช้ในชีวิตประจำวัน จึงเป็นการกล่าวถึงทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน และความทันสมัย เพราะตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักความพอเพียง

รัชชัย ขยันทำ บทความวิชาการเรื่อง “พนักงานสอบสวนในอุดมคติของประชาชน” พบว่า พนักงานสอบสวนจะต้องพิจารณาว่าตนเองมีอำนาจรับคำร้องทุกข์ทำการสอบสวนหรือไม่ เมื่อพิจารณาแล้วว่ามีอำนาจรับคำร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนจะต้องทำการสอบสวนโดยมิชักช้า และจะต้องทำการสอบสวนต่อเนื่อง และเป็นธรรมไปจนสรุปสำนวนและส่งให้อัยการพิจารณาตามกฎหมาย ซึ่งขั้นตอนในการปฏิบัติของพนักงานสอบสวน รัฐธรรมนูญ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากฎหมายอาญา และระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีได้กำหนดอย่างชัดเจนและเหมาะสม เป้าหมายของการสอบสวนคือการรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิด เพื่อให้ได้ความจริงที่ถูกต้องที่สุดน่าเชื่อถือที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อเป็นการให้หลักประกันแก่ผู้ถูกกล่าวหาและสังคม

การสอบสวนของพนักงานสอบสวน จึงมีความสำคัญในการดำเนินการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนสนใจนำแนวทางดังกล่าวนี้ไปปรับใช้ในพื้นที่เพื่อความผาสุกของพี่น้องประชาชนในภูมิภาคนี้

พิกุล มีมานะ บทความวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนกลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร” พบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนกลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร ทั้ง 3 ปัจจัยหลัก คือ 1) เลือกเพราะเป็นการทำตามหน้าที่ของพลเมือง 2). เลือกเพราะความต้องการการรลดประโยชน์ทางการเมือง 3). เลือกเพราะความต้องการต่อต้านหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาล

พระสุเทพ สีลโสภิต/พราหมณ์ส บทความวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร” พบว่า บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข อยู่ในระดับน้อย นอกจากนั้นอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธรที่มีอายุ ระดับการศึกษา อายุพรรษา ตำแหน่งทางสงฆ์ และระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบันต่างกัน พบว่า มีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกันในทางสถิติแต่อย่างใด 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร ได้แก่ คณะสงฆ์ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัดควรจัดให้มีการอบรมหลักสูตรการบริหารจัดการวัดและชุมชนให้กับพระสงฆ์ในเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้มีความรู้ความชำนาญอย่างน้อยทุก 3 เดือนและควรมีการทบทวนนโยบายของคณะสงฆ์ใหม่ ในฐานะที่พระสงฆ์ที่อยู่ในท้องถิ่นจะมีมาตรการใดในการพัฒนาชุมชนได้มากที่สุด เพื่อช่วยเหลือชุมชนให้มีความผาสุกตลอดไป

เสด็จ มณีไชย บทความวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ : กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด” พบว่า แนวทางการพัฒนาปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร : กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสัมภาษณ์ในลักษณะสัมภาษณ์ในเชิงลึก จากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร และกลุ่มที่ 2 ประชาชนทั่วไปในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรหนอง โดยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อการศึกษา ซึ่งมีความคิดเห็นแต่ละประเด็นไม่แตกต่างกัน

คณะกรรมการพิจารณาการขอขอบพระคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความอุตสาหะและมีความเพียรพยายามที่จะชี้แนะให้มีการแก้ไขปรับปรุงงานของแต่ละท่านให้ออกมาอย่างถูกต้อง สมบูรณ์และน่าอ่านที่สุด รวมทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และสุดท้ายขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้และโปรดติดตามฉบับต่อไปของเราด้วยครับ

บรรณาธิการ

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(3)
บทบรรณาธิการ	(4)

บทความวิชาการ :

ถอดรหัสโมเดลการพัฒนาสมรรถนะวิทยากรเพื่อการฝึกอบรม	1
: พระมหาอำคา วรปัญญา (สุขแดง), สัจญญา เคนนาภูมิ	
ธรรมะกับการเมืองในวิถีแห่งธรรมาธิปไตย	24
: ยุภาพร ยุภาศ, พระมหาอำคา วรปัญญา (สุขแดง)	
การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	43
: เกียรติศักดิ์ ลามสาร	
ตำราจกกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐาน	67
: ณรงค์ ภูเยี่ยมจิตร์	
พนักงานสอบสวนในอุดมคติของประชาชน	84
: รัชชัย ชยันทำ	

บทความวิจัย :

พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนกลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร	98
: พิกุล มีมานะ	
บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร	118
: พระครูเมธีธรรมบัณฑิต	
แนวทางการพัฒนาปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่	

ตำราจ : กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ	139
จังหวัดร้อยเอ็ด	
: เสด็จ มณีไชย	

ภาคผนวก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารรัตนบุศย์	152
ขั้นตอนการดำเนินการของวารสารรัตนบุศย์	153
หลักเกณฑ์การนิพนธ์บทความ	154
แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์	162
ใบสมัครสมาชิกวารสารรัตนบุศย์	164

ถอดรหัสโมเดลการพัฒนาสมรรถนะวิทยาการเพื่อการฝึกอบรม

Decode of the speaker competency development model for training

พระมหาอำคา วรปัญญา (สุขแดง)¹, สัญญา เคนาภूम²

Phramaha Amka Worapanyo (Sukdaeng), Sanya Kenaphoom

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาโมเดลการพัฒนาสมรรถนะวิทยาการเพื่อการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการเสริมสร้างสมรรถนะให้กับวิทยาการ สามารถถ่ายทอดทัศนคติ องค์กรความรู้ตรรกวิทยา และความรู้สึกร่วมให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับรู้ถึงคุณค่าแท้ สามารถประยุกต์บูรณาการกับการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตภายใต้กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม ด้วยหลักสูตรการฝึกอบรมแบบสมรรถนะเพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ถูกต้องต่อตนเอง เพื่อนร่วมงาน และองค์กร ซึ่งโมเดลการพัฒนาสมรรถนะวิทยาการเพื่อการฝึกอบรมในบทความนี้ได้สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สรุปเป็น 4 มิติ ได้แก่ 1. มิติคุณสมบัติส่วนตัววิทยาการประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1.1 ด้านทัศนคติ (Attitude) 1.2 ด้านความรู้ (knowledge) 1.3 ด้านทักษะ (Skill) 1.4 ด้านบุคลิกลักษณะ (Traits) 2. มิติกระบวนการฝึกอบรม 3. มิติหลักสูตรการอบรม และ 4. มิติผู้เข้ารับการอบรม

คำสำคัญ (Keywords) : สมรรถนะ, วิทยาการ, เพื่อการฝึกอบรม

¹ นักศึกษาปริญญาเอก รม.ต. (รัฐประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
D.P.A. Student (Public Administration), Rajabhat Mahasarakham University,
Phramahaamka999_@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Associate Professor, Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat
Mahasarakham University. Email: zumsa_17@hotmail.com

Abstract

The objective of academic article is studying of lecturer competency development model to effective training by competency strengthen. The lecturer can relay attitude, knowledge, logic and participation to trainee. So, trainee get to know the true value, and can integration the knowledge to work and can really apply in daily life. Under the participation learning process of trainee have knowledge, skill and good attitude for oneself, colleague and organization by competency training course. This academic article of lecturer competency development model is synthetic of theoretical concepts 4 dimensional 1. Dimension of the lecturer's personal qualities 4 sides 1.1 attitude 1.2 knowledge 1.3 skill 1.4 traits 2. Training process dimension 3. Training course dimension 4. Trainee dimension

Key words: Competency, Lecturer, For training

บทนำ (Introduction)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การพัฒนาคนให้มี คุณสมบัติที่สมบูรณ์ด้วยวินัย ทัศนคติ และพฤติกรรมที่ดี มีการตื่นรู้ต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่เข้มแข็ง และมีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและ สังคมแห่งชาติ, 2559 : 20 – 21) ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อมในด้าน สมรรถนะ นับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมประเทศไทย เพราะเป็นการลงทุนที่ คุ่มค่าและยั่งยืนที่สุดเมื่อเทียบกับการลงทุนในรูปแบบอื่น ๆ อีกทั้ง ปัจจัยเริ่มต้นแห่ง ความสำเร็จของสังคมหรือองค์กร ขึ้นอยู่กับการพัฒนาสมรรถนะของบุคคลเป็นหลัก

ดังนั้น ทุกองค์การจึงได้มุ่งมั่นขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรบุคคล เพราะเห็นว่าบุคลากรหรือคน (Man) เป็นกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จในทุกมิติการพัฒนา ที่นอกเหนือจากเงิน (Money) วัสดุ (Material) กระบวนการทำงาน (Method) และบรรยากาศการทำงาน (Environment) ซึ่งกระบวนการการพัฒนาบุคลากรเพื่อความสำเร็จขององค์กรนั้นสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การศึกษาดูงานหรือการถอดบทเรียนจากกรณีศึกษา (Case study) ตลอดถึงการฝึกอบรมให้กับบุคลากร ถือได้ว่าเป็นการประหยัดเวลา การศึกษาเรียนรู้ของชีวิต ดังวลีที่ว่า “อ่านหนังสือดี ๆ 1 เล่ม ประหยัดเวลาในการใช้ชีวิตได้หลายปี ผู้เข้าอบรมเรียนรู้จากวิทยากรดี ๆ 1 คน ประหยัดเวลาในการอ่านหนังสือได้หลายเล่ม” ซึ่งกระบวนการฝึกอบรมมีการดำเนินกิจกรรมโดยวิทยากรและคณะผู้จัดกิจกรรมร่วมกันออกแบบหลักสูตร มีวิทยากรกระบวนการ (Facilitator) เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกในกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดถึงกระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเกิดเจตคติที่ดีนำไปสู่การค้นพบคุณค่าแท้ด้วยตนเอง

การพัฒนาสมรรถนะวิทยากรเพื่อการฝึกอบรม ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะ ได้แก่ (วโรตม แก้วโกมินทวงษ์, 2557 : 106) 1. ความรู้ (Knowledge) 2. ทักษะ (Skill) 3. เจตคติหรือค่านิยมส่วนตัว (Self-Concept) หรือภาพพจน์ที่บุคคลต้องการสื่อให้สังคมรับรู้ (Self-Image) 4. บุคลิกลักษณะประจำตัวบุคคลหรือวิทยากร (Traits) และ 5. แรงจูงใจวิทยากร (Motives) ซึ่งทั้ง 5 คุณลักษณะในข้างต้นนั้น นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสมรรถนะวิทยากร นอกจากนี้ จะต้องพัฒนาสมรรถนะวิทยากรควบคู่กันไปทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้มีความพร้อมอย่างเป็นระบบ ได้แก่ ร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม และปัญญาสามารถประยุกต์ใช้สมรรถนะในตัวบุคคลเพื่อการถ่ายทอดผ่านกระบวนการฝึกอบรมได้อย่างเหมาะสมด้วยการดึงความสามารถที่ฝังอยู่ในตัววิทยากรให้ปรากฏเด่นชัดแก่ผู้เข้ารับการอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่เปรียบได้กับโมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ได้แก่ สิ่งที่มีมองเห็นและลอยอยู่เหนือน้ำ อุปมาได้กับ องค์ความรู้และทักษะความสามารถในตัวบุคคลที่เห็นได้ชัด ส่วนอยู่ใต้ผิวน้ำเปรียบเสมือน เจตคติ แรงจูงใจ อุปนิสัยส่วนลึกในตัวบุคคลที่แสดงต่อสังคม เป็น

ภาพลักษณ์ภายใน ซึ่งส่วนนี้จะมีผลต่อพฤติกรรมมากและเห็นยากกว่า ดังนั้น วิทยาการ นอกจากการดึงพลังแฝงเพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกิดประสิทธิภาพแล้ว ยังต้อง แสดงออกถึงความรู้สึกร่วมและความจริงใจต่อผู้เข้ารับการอบรมด้วย สอดคล้องกับการ วิจัยเรื่อง สมรรถนะหลักวิทยากรกระบวนการในงานสาธารณสุข ซึ่งประกอบด้วย (วิวัลย์ ดา สิริชีวานันท์, สมโภชน์ อเนกสุข และระพีพันธ์ ฉายวิมล, 2556 : 4) 1. การสร้างและ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม 2. การพัฒนาตนเอง 3. การเป็นแบบอย่างที่ดี 4. การทำงานเป็นทีม 5. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยภาพรวมคือ การพัฒนาตนเองของ วิทยาการด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม บน พื้นฐานการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม สนับสนุนการทำงานเป็นทีม และกระตุ้นให้เกิดการ เรียนรู้ภายใต้บรรยากาศแห่งความสุข กระบวนการถอดรหัสโมเดลการพัฒนาสมรรถนะ วิทยาการเพื่อการฝึกอบรม จึงมุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะวิทยาการให้มีความพร้อมทุก ๆ ด้าน เพื่อให้สามารถประยุกต์องค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ในการ ฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านกระบวนการถ่ายทอด สื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เกมส์ เพลง และสื่อมัลติมีเดีย ให้กับผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้อย่างชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) อีกทั้ง สามารถโน้มน้าวให้ผู้เข้ารับการอบรม เปิดใจเกิดความรู้สึกร่วม (Open Mind) มีความรู้สึกสนุกสนานและมีความสุขกับการเรียนรู้ (Active Learning) มี การพูดคุย (Debate) มีการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Dialogue) นำไปสู่การสรุปและตัดสินใจร่วมกัน (Discussion) เป็นการเรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติให้ สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงอย่างเข้าใจและบูรณาการกับการทำงานได้ (Work-integrated Learning : WIL) เพื่อให้เกิดสมรรถนะการตื่นรู้ด้วยตนเอง บนพื้นฐานแห่งการค้นพบ คุณค่าแท้ มีความเข้าใจในหลักการ ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถประเมินคุณค่า และประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ เรียกว่า พุทธพิสัย (Cognitive Domain) เกิดการ สันตะเทือนภายในอารมณ์แห่งความรู้สึกร่วมถึงคุณค่าสิ่งที่ได้เรียนรู้ เพื่อการปรับเปลี่ยน ค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรให้ดียิ่งขึ้น เรียกว่า จิตพิสัย (Affective Domain) และรับรู้ ถึงคุณค่าแท้ในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เรียกว่า ทักษะพิสัย (Psychomotor

Domain) กล่าวคือ เห็นว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือรับรู้ นั้นเป็นคุณค่าแท้จริงและควรรักษาไว้ อีกทั้ง ส่งต่อให้กับบุคคลอื่นได้ชื่นชม แชร์ เชียร์ เป็นพันธูกรรมความดีเพื่อสังคมสาธารณะต่อไป

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะวิทยากร

โมเดล (ต้นแบบ) การพัฒนาสมรรถนะวิทยากร ประกอบด้วย คุณสมบัติ ส่วนตัววิทยากร ได้แก่ ทักษะคนดี ความรู้ ทักษะ บุคลิกลักษณะ กระบวนการฝึกอบรม หลักสูตรการอบรม และผู้เข้ารับการอบรม คำว่า “สมรรถนะวิทยากร” ประกอบด้วย 2 คำ คือ “สมรรถนะ” กับคำว่า “วิทยากร” ซึ่งความหมายของ “สมรรถนะ” ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ ได้แก่ คณะกรรมการการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัยสำนักงานราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายความหมายของ สมรรถนะ (Competency) ไว้ว่า การที่บุคคลสามารถแสดงออกทางพฤติกรรมในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้สำเร็จ ด้วยการประยุกต์ใช้ปัญญาและความสามารถที่มีอยู่ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมที่หลากหลาย (จินดารัตน์ โปธินอก, 2561 : 25)

ส่วนคำว่า “วิทยากร” หมายถึง บุคคลผู้ที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ หรือผู้รู้ ที่สามารถทำให้ผู้อื่นรู้และเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ได้ เรียกว่า “Resource Person” มาจากคำว่า “วิทยา” หมายถึง ความรู้ และคำว่า “กร” แปลว่า มือ หรือผู้ถือ ดังนั้น คำว่า “วิทยากร” จึงแปลว่า ผู้ทรงไว้ซึ่งองค์ความรู้ความสามารถ กล่าวคือ สามารถทำให้ผู้อื่นรู้และเข้าใจได้ โดยบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นวิทยากรจะต้องมีความรู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี (กองฝึกอบรม กรมที่ดิน, 2561 : 1 - 2) ดังนั้น วิทยากร จึงหมายถึง ผู้มีความรู้ที่สามารถทำให้ผู้อื่นรู้ได้ผ่านกระบวนการฝึกอบรมและกิจกรรมต่าง ๆ

กล่าวถึง กระบวนการฝึกอบรมของวิทยากรกระบวนการ (Facilitator) ซึ่ง อาจจะเป็นบุคคลในหน่วยงานหรือบุคคลจากภายนอกที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น

ๆ ถึงแม้จะไม่เข้าใจบริบทของปัญหาภายในองค์กรที่เข้าไปจัดอบรมอย่างลึกซึ้งก็ตาม เพียงแต่จำเป็นต้องมีทักษะและความสามารถในการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม วิทยากรกระบวนการจึงจำเป็นในบทบาทสะท้อนว่าคุณคนจะเรียนรู้อะไร จะแก้ปัญหาได้อย่างไร มีความสามารถจัดการปัญหาหลาย ๆ อย่างได้ นอกจากบทบาทดังกล่าวข้างต้นแล้วยังรวมถึงต้องดำเนินการเพื่อให้ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ได้แก่ (ชิดชนก ปริษานันท์, 2558 : 22) 1. เป็นผู้ประสานงาน (Coordinator) 2. เป็นผู้กระตุ้น (Catalyst) 3. เป็นผู้สังเกตการณ์ (Observer) 4. เป็นผู้สร้างบรรยากาศ (Climate Setter) 5. เป็นผู้ช่วยสื่อสาร (Communication Enabler) 6. เป็นพี่เลี้ยงในการเรียนรู้ (Learning Coach) จึงกล่าวได้ว่า วิทยากรกระบวนการ เป็นผู้ประสานสืบทอด ได้แก่ ประสานให้เกิดความเป็นหนึ่ง ด้วยการเฝ้าสังเกตการณ์และอำนวยความสะดวกในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้รับการอบรมทุกระดับให้เกิดบรรยากาศที่พลัดพลินตลอดการอบรม บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

จากการให้ความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า โมเดลการพัฒนาสมรรถนะวิทยากร ได้แก่ การเป็นวิทยากรสมรรถนะต้นแบบ โดยภาพรวม คือ มีความรู้ ทักษะ ทักษะ บุคลิกลักษณะที่ดี และมีแรงขับเคลื่อนภายในรวมถึงมีองค์ความรู้วิชาในศาสตร์นั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง และมีศิลปะในการถ่ายทอดให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่า สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ วิทยากรจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของการถ่ายทอด หรือการสื่อสารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อตนเองและผู้เข้ารับการอบรม สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องการสื่อสารของอัลเบิร์ต เมห์ราเบียน (Albert Mehrabian) ซึ่งเป็นนักวิชาการด้านการสื่อสารจากสหรัฐอเมริกา อธิบายว่า “สารที่สื่อออกไปหรือคำพูดมีอิทธิพลต่อความรู้สึกผู้อื่น 7 เปอร์เซ็นต์ น้ำเสียงที่ใช้ในการสื่อสาร 38 เปอร์เซ็นต์ และภาษากายหรืออากัปกริยาที่แสดงออก (Body Language) มีอิทธิพลต่อความรู้สึก 55 เปอร์เซ็นต์” (คิมยังโฮ, ตรองสิริ ทองคำใส, 2560 : 4)

การพัฒนาสมรรถนะวิทยากรต้นแบบ จึงต้องพัฒนาการใช้คำพูด น้ำเสียง เรียกว่า วจนภาษา (Verbal language) และการใช้ภาษากาย การแสดงออกบุคลิก

ภายนอก เรียกว่า อวัจนภาษา (Non - Verbal language) เช่น การใช้ท่าทาง การฝึกใช้มือประกอบการบรรยาย การฝึกแสดงอารมณ์ความรู้สึกผ่านสีหน้าและแววตา เป็นต้น เพื่อให้การถ่ายทอดหรือการสื่อสารเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งคำว่า การสื่อสาร (Communication) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการส่งข้อมูลข่าวสาร จากผู้ส่งไปยังผู้รับสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับสารมีปฏิกิริยาตอบสนองกลับไปตามเป้าหมายของผู้ส่งสารคาดหวังไว้ มีองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ 1. ผู้ส่งสาร 2. สารที่จัดส่ง 3. สื่อช่องทางที่ใช้ในการส่งสาร 4. ผู้รับสาร (อัมพร เบญจพลพิทักษ์, 2562, 21 : ออนไลน์) นอกจากนี้ อริสโตเติล (Aristotle Theory) นักวิทยาศาสตร์ชาวกรีก ได้ให้ความหมายของ วาทศิลป์ไว้ว่า “เป็นการค้นหาวิธีการโน้มน้าวใจที่มีอยู่ในทุกรูปแบบ” ซึ่งผู้พูดหรือวิทยากร ต้องมีความสามารถในการพูดจะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1. ผู้พูด (Speaker) 2. คำพูด (Speech) 3. ผู้ฟัง (Listener) องค์ประกอบของวาทศิลป์จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านทัศนคติและความเชื่อ (Ethos) คือ บุคลิกลักษณะของผู้พูด 2. ด้านตรรกวิทยา (Logos) คือ การชี้แจงเหตุผล เนื้อหาสาระ ข้อเท็จจริงหลักฐานอ้างอิงเชิงประจักษ์ที่น่าเชื่อถือ และ 3. ด้านความรู้สึก (Pathos) คือ การใช้อารมณ์หรือสภาพอารมณ์ของผู้พูดและผู้ฟังที่มีความรู้สึกร่วมกัน โดยผู้พูดเป็นผู้สร้างบรรยากาศแห่งการฝึกอบรมเพื่อการโน้มน้าวจิตใจให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความสนุกสนาน (สทไทย ไชยพันธุ์, 2555 : 143) ดังนั้น วิทยากรจะต้องคำนึงถึงหลักการพูดที่ดีหรือสัมมาวาจา เรียกว่า วาจาชอบ ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1. พูดเรื่องจริง 2. พูดคำอ่อนหวานไม่หยาบคาย 3. พูดเรื่องดีมีประโยชน์ไม่ไร้สาระเชื่อถือได้ 4. พูดด้วยจิตเมตตา (ความรัก) 5. พูดถูกเวลาและสถานการณ์ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการถ่ายทอดหรือสื่อสาร วิทยากรจะต้องใช้ภาษาทั้ง 2 ลักษณะควบคู่กันไป ได้แก่ วัจนภาษาและอวัจนภาษา ให้เป็นไปในรูปแบบการสื่อสาร 2 ทาง (Two Way Communication) ทั้งผู้ส่งสาร ผู้รับสาร สารที่จัดส่ง และช่องทางการส่ง ที่ถูกต้องแม่นยำ รวดเร็ว ชัดเจน ให้เกิดความเข้าใจทั้งสองฝ่าย ทั้งผู้ส่งและผู้รับ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1. เพื่อแจ้งให้ทราบถึงข้อมูลข่าวสาร 2. เพื่อสร้างบรรยากาศแห่ง

ความสุขความบันเทิงใจ 3. เพื่อให้เกิดพฤติกรรมในการคล้อยตามของผู้รับสารและยอมรับศรัทธาปฏิบัติตาม

อย่างไรก็ดี ผู้เขียนเห็นว่า ความสำเร็จของกระบวนการอบรมนั้น ต้องคำนึงถึงหัวใจหลักขั้นตอนของการดำเนินงาน (Key step) 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ก่อนฝึกอบรม วิทยากรจะต้องเตรียมการ ประสานงานกับหน่วยงานผู้จัดโครงการอบรม ให้รู้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร กับใคร และมีอุปกรณ์อะไรบ้างที่จะต้องเตรียม เป็นขั้น Input หรือขั้นตอนเตรียมการฝึกอบรม 2. ขั้นตอนกระบวนการอบรมของวิทยากรจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้รับการอบรมเกิดสมรรถนะ คือ ความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ถูกต้อง เป็นขั้น Process หรือขั้นกระบวนการฝึกอบรม และ 3. ขั้นตอนผลผลิตที่ได้จากการฝึกอบรมและการทำกิจกรรมกลุ่ม ตลอดถึงมีการประเมินผลภาพรวมวิทยากร เช่น บุคลิกลักษณะ ความรู้ และทักษะการใช้สื่อในการนำเสนอ สภาพแวดล้อมโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ และหลักสูตร โดยมีการสรุปผลการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวิทยากรและคณะผู้ดำเนินการฝึกอบรม ผ่านกระบวนการ BAR (Before Action Review) เป็นการทบทวนกิจกรรมเนื้อหาหลักสูตรก่อนการฝึกอบรม และกระบวนการ AAR (After Action Review) เป็นการทบทวนและสรุปผลกิจกรรมภาพรวม ประเมินการฝึกอบรมว่าได้ผลลัพธ์แตกต่างกันอย่างไร เพื่อการพัฒนาสมรรถนะวิทยากร ผู้อบรม หลักสูตร และกระบวนการ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การพัฒนาสมรรถนะวิทยากรเพื่อการฝึกอบรม

โมเดลการพัฒนาสมรรถนะวิทยากรเพื่อการฝึกอบรม ผู้เขียนได้สังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎี นักคิด นักเขียน นักพูด วิทยากรกระบวนการ และจากประสบการณ์ตรง ผู้เขียนในการเป็นวิทยากรสามารถแบ่งออกเป็น 4 มิติ ได้แก่

1. มิติคุณสมบัติส่วนตัววิทยากร ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1.1 ด้านทัศนคติ (Attitude)

รากฐานแห่งการเรียนรู้ทุกศาสตร์สาขาวิชาเพื่อให้ประสบความสำเร็จสูงสุดนั้น ผู้เขียนมีทัศนะว่า ต้องมาจากทัศนคติที่ถูกต้องเป็นปัจจัยเริ่มต้นเสียก่อน และการมี

จิตใจใฝ่เรียนรู้ จะทุ่มเทเวลาต่อสิ่งนั้นเพราะเห็นว่าเป็นคุณค่าแท้ การพัฒนาสมรรถนะ วิทยากร ก็เช่นเดียวกัน จะพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ รวมถึง แรงใจใฝ่สำเร็จต่อสิ่งนั้น ต้องมีใจรักในการเป็นวิทยากร มีใจใฝ่เรียนรู้ หมั่นฝึกฝนพัฒนา ตนเองอยู่เสมอ ไม่เบื่อหน่าย ไม่ย่อท้อ และหากปราศจากจิตวิญญาณในการเป็น วิทยากรเสียแล้วย่อมทำให้ไม่ประสบความสำเร็จได้ สอดคล้องกับ พระบรมราโชบายด้าน การศึกษา ในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิร เกกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงเริ่มต้นการศึกษาเพื่อการพัฒนาชีวิตด้วยทัศนคติที่ ถูกต้องเสียก่อน ได้แก่ (พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ, 2563 : ออนไลน์) 1. การมีทัศนคติ ที่ดีและถูกต้อง 2. การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็งมีระเบียบวินัย 3. การมีงานทำมี อาชีพที่มั่นคง และ 4. การเป็นพลเมืองที่ดี ทั้งนี้ เมื่อมีทัศนคติที่ดีและถูกต้องต่อสิ่งนั้น แล้ว ย่อมทำให้ประสบความสำเร็จสูงสุด

1.2 ด้านความรู้ (knowledge)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเป็นวิทยากร นอกจากรู้ลึกและรู้จริงในองค์ ความรู้ที่ตนเชี่ยวชาญแล้วยังรวมถึงรอบรู้ในด้านอื่น ๆ ด้วย ซึ่งจะช่วยเสริมสมรรถนะการ เป็นวิทยากรได้ เช่น การแสวงหาความรู้อาจจะได้มาในรูปแบบการฟัง การอ่าน การคิด วิเคราะห์ การลงมือทำ การสนทนา และได้จากแหล่งเรียนรู้ที่ไม่มีอยู่ในตำรา ได้แก่ ความรู้จากการสนทนากับปราชญ์ชาวบ้านซึ่งตกผลึกมาจากชีวิตจริงเปรียบเสมือนการ วิจัยในภาคสนาม เป็นการเก็บข้อมูลความรู้ด้วยตนเอง จะได้รู้จริง รวมถึงเกิดการปฏิบัติ จจริงในสิ่งนั้น ๆ จนเชี่ยวชาญสามารถนำไปถ่ายทอดได้อย่างลึกซึ้ง อย่างไรก็ตาม วิทยากร ที่ดีนั้น จะไม่ใช่แค่พูดได้พูดเป็นเท่านั้น แต่ต้องปฏิบัติตามที่พูดได้ด้วย เช่น คุณพ่อเป็น วิทยากรเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องบุหรีเป็นอย่างดี รู้ถึงคุณและโทษอย่างลึกซึ้ง สอนลูกไม่ให้ สูบบุหรี แต่ตนกลับสูบบุหรีเสียเอง เช่นนี้ องค์ความรู้ที่มีอยู่ แต่ตนเองไม่ปฏิบัติตาม เมื่อ ไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี ก็จะไม่สามารถถ่ายทอดให้ประสบความสำเร็จได้

1.3 ด้านทักษะ (Skill)

กล่าวถึงการพัฒนาศมรรถนะวิทยาการ ในด้านทักษะ ไม่ใช่แค่คำพูดเท่านั้น ยังรวมถึงคำที่ใช้พูดสื่อความหมายด้วย ต้องมีความถูกต้องและชัดเจน เพราะการพูดนั้น เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งการพูดได้ก็สำคัญ แต่พูดเป็นนั่นสำคัญกว่า จึงจำเป็นที่จะต้องมีการฝึกฝน (พรแสวง) เข้ามาช่วย ให้โอกาสตนเองได้มีเวทีในการฝึกพูด เพื่อให้เกิดทักษะและประสบการณ์ (หัวโหม่งบิน) นับว่าเป็นต้นทางในการพัฒนาทักษะด้านการพูดให้ดีขึ้นไปเรื่อย ๆ ดังนั้น การฝึกฝนทักษะการเป็นวิทยากร จะอาศัยเพียงการเรียนรู้ศาสตร์วิชาการจนเชี่ยวชาญนั้น นับว่ายังไม่เพียงพอ จะต้องอาศัยศิลปะเฉพาะตัวเข้ามาประกอบด้วย เช่น อยากรับซึ่งจักรยานให้เป็น มัวแต่นั่งอ่านคู่มือโดยไม่ลงมือจับขี่ ก็ไม่สามารถจับขี่จักรยานได้ การฝึกทักษะการเป็นวิทยากรก็เช่นเดียวกัน เพราะความรู้ ทักษะ เทคนิค วิธีการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกปฏิบัติ เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะและความรู้ที่เกิดขึ้นนั้นจะตกผลึกเป็นบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของวิทยากรจากการค้นพบตนเอง

การพัฒนาทักษะการเป็นวิทยากร มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อดึงศักยภาพ (Potentiality) อันเป็นพลังแฝงที่มีอยู่ในตัววิทยากร ได้แก่ ความแตกฉาน ความชำนาญ ในเนื้อหาหัวข้อที่บรรยาย รวมถึงภาษา มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกอบรม การวิเคราะห์กลุ่มผู้ฟังในการฝึกอบรมตามจริต หมายถึง ความถนัดของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มคน ที่มีความแตกต่างกันไป เช่น กระบวนการสอนแบบผู้ใหญ่ (Adult Learning) ที่มีประสบการณ์และชีวิตอยู่กับการทำงาน วิทยากรจะต้องเน้นการถ่ายทอดให้เกิดความเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่เป็นอยู่ เพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ที่ชัดเจน ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเห็นคุณค่าสามารถตอบโจทย์ชีวิตได้ วิทยากรต้องมีกิจกรรมที่หลากหลายในการฝึกอบรม เช่น สัดส่วนการบรรยาย 40 - 50 เปอร์เซ็นต์ การทำงานกลุ่ม (Workshop) 20 เปอร์เซ็นต์ เรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา 0 - 20 เปอร์เซ็นต์ กิจกรรม (Activity) 0 - 40 เปอร์เซ็นต์ การใช้ฐานการคิด (Role Playing) 0 - 20 เปอร์เซ็นต์ เรียนรู้จากการแสดงบทบาทสมมติในเหตุการณ์ต่าง ๆ ร่วมถอดบทเรียน และอื่นๆ 0-30 เปอร์เซ็นต์ เช่น การเล่าเรื่อง (Telling My Story) หรือ

การสุนทรียสนทนา (Dialogue) ผ่านการทำงานเป็นทีม (สถาบันฝึกอบรมนานาชาติเทรนนิ่ง, 2563 : ออนไลน์) กระบวนการทั้งหมดที่กล่าวมานั้น เป็นกระบวนการพัฒนาสมรรถนะให้กับวิทยากรในทักษะด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทักษะด้านการพูด มีผู้คิดค้น

รายการใช้ประเมินผลการพูด	ยอด เยี่ยม	ดีมาก	ดี	พอใช้	แย่มาก	หมายเหตุ
1. การปรากฏกายบน เวที	10	8	6	4	2	
2. เสียงพูด	10	8	6	4	2	
3. คำโครงเรื่อง	10	8	6	4	2	
4. การดำเนินเรื่อง	15	12	9	4	2	
5. ก า ษ า แ ล ะ ไวยากรณ์	10	8	6	4	2	
6. น้ า เ ลี ย ง ที่ แสดงออก	15	12	9	6	3	
7. สาระของการพูด	15	12	9	6	3	
8. ความสนใจของ ผู้ฟัง	15	12	9	6	3	
รวมคะแนน						

เทคนิควิธีการพัฒนาสมรรถนะในการฝึกพูดตามลำดับขั้นตอน และใช้เป็นรูปแบบการประเมินผล ที่มีการวิจารณ์โดยผู้เชี่ยวชาญ ดังตัวอย่าง แบบประเมินผลและวิจารณ์การฝึกพูดของลานนาไทย มีรายละเอียดดังนี้

ชื่อผู้พูด.....หัวข้อ.....เวลา

.....นาที่.....

คำแนะนำเพิ่มเติม

.....

.....
.....
.....ผู้วิจารณ์

ภาพที่ 1 แบบประเมินผลและวิจารณ์การฝึกพูดของลานนาไทย ที่มา : สวัสดิ์ บันเทิงสุข
(2553 : 205)

จากแบบประเมินผลการฝึกพูด มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้รู้วิจารณ์ชี้จุดเด่น จุดด้อย ของผู้ฝึกพูดหรือบุคคลที่จะมาทำหน้าที่เป็นวิทยากร เพื่อจะได้พัฒนาให้ตรงจุดได้แก่ พัฒนาข้อด้อยให้เด่นขึ้น เพิ่มทักษะในการพูดให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น ทำให้ผู้พูดได้ฝึกพัฒนาทักษะการพูดอย่างมีสติ พูดด้วยความระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้น ดังนั้นจะต้องอาศัยการเรียนรู้ ฝึกซ้อม ปรับปรุง และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสต่อยอดสู่การพัฒนาองค์กรและสังคมต่อไป

1.4 ด้านบุคลิกลักษณะ (Traits)

บุคลิกลักษณะหรือบุคลิกภาพของวิทยากรหรือนักพูด (Personality of the Speaker) ที่แสดงออกสู่สาธารณชน มี 2 อย่าง คือ 1. บุคลิกภาพลักษณะภายใน ได้แก่ ความรัก ความจริงใจต่อผู้อื่น 2. บุคลิกลักษณะภายนอก ได้แก่ พฤติกรรมการพูด ความจริงใจในการพูด พูดจริง มีประโยชน์ ถูกกาลเวลา และผู้อื่นสบายใจ นอกจากนี้ยังรวมถึง บุคลิกภาพทางอารมณ์ ได้แก่ การยิ้มแย้มแจ่มใส การมีอารมณ์ขัน บุคลิกภาพทางสังคม ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์ มีน้ำใจ และบุคลิกภาพทางปัญญา ได้แก่ มีความรู้ดี การเป็นคนมีเหตุผล เป็นต้น

ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ (2548 : 25) นำเสนอไว้ในหนังสือ “พูดได้ พูดเป็น” ได้ให้ความหมายของ “บุคลิกภาพ” ว่ามาจาก 2 คำรวมกัน คือ คำว่า “บุคคล” กับ “เอกภาพ” สมรสกันเป็นคำว่า “บุคลิกภาพ” ภาษาอังกฤษ เรียกว่า “Personality” ซึ่งมีความจำเพาะลักษณะที่ไม่เหมือนกัน จะเรียกว่า เอกลักษณะหรือพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ดังนั้น บุคลิกภาพของนักพูด จึงหมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของผู้พูดที่ไม่เหมือนใคร เป็นคุณสมบัติเฉพาะตัว ต้องมีการปรับปรุงข้อด้อยให้

เจริญงอกงามทั้งบุคลิกภาพภายในและภายนอก (Internal and External Personality) ดังต่อไปนี้

การพัฒนาบุคลิกภาพภายนอก เช่น รูปร่างหน้าตา การแต่งกาย การปรากฏตัว กิริยาท่าทางการเคลื่อนไหวที่ การสบตา การใช้น้ำเสียง การใช้ถ้อยคำภาษา การแสดงออกทางใบหน้า การฟัง เป็นต้น ส่วนการพัฒนาบุคลิกภาพภายใน ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกระตือรือร้น ความรอบรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ความจริงใจ ปฏิภาณไหวพริบ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ความรับผิดชอบตรงต่อเวลา ความจำ และการมีอารมณ์ขัน เป็นต้น

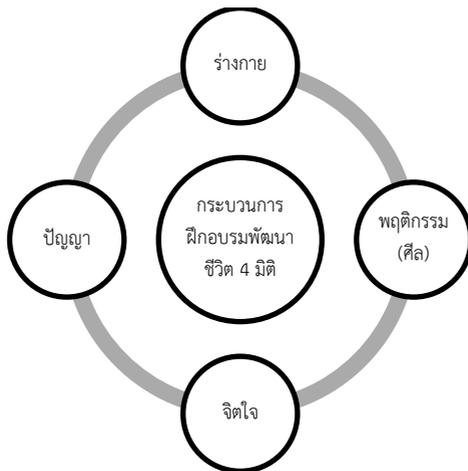
ฉะนั้น การพัฒนาบุคลิกภาพนักพูดหรือวิทยากร จะต้องหมั่นตรวจสอบปรับปรุงพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ด้วยการยึดถือคติว่า การพัฒนาไม่มีวันสิ้นสุด เริ่มต้นจากสำรวจตนเองว่ามีจุดด้อยตรงไหนที่จะต้องพัฒนาให้ดีกว่าเดิมได้บ้าง เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้เป็นพฤติกรรมใหม่และมีการประเมินตนเองอยู่เสมอ

2. มิติกระบวนการฝึกอบรม

กระบวนการฝึกอบรมของวิทยากร จึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรม ให้มีทัศนคติที่ดี มีความรู้ และเกิดทักษะ ผ่านการเรียนรู้ในภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ สู่การพัฒนา เรียกว่า “ภาวนา” แปลว่า ทำให้เจริญขึ้น ผ่านกระบวนการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2545 : 70) 1. กายภาวนา (การพัฒนาทางกาย) หมายถึง การฝึกอบรมกายให้สามารถปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายด้วยดี เพื่อปรับพฤติกรรมให้เป็นไปในทิศทางแห่งความเจริญ เช่น การมีความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นต้น 2. ศิลภาวนา (การพัฒนาทางความประพฤติหรือพฤติกรรม) หมายถึง การมีพฤติกรรมที่ดี มีระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์ จารีต ขนบธรรมเนียมสังคม กฎหมาย ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน 3. จิตตภาวนา (การพัฒนาทางจิตใจ) หมายถึง การยกระดับพื้นฐานของจิตใจ ให้มีความเข้มแข็งเจริญงอกงามด้วยความรัก ความเอื้ออาทรต่อกัน 4. ปัญญาภาวนา (การพัฒนาความรู้ความเข้าใจโลกและชีวิตตามความเป็นจริง) หมายถึง กระบวนการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาชีวิต ให้

เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข บนพื้นฐานแห่งความเข้าใจต่อสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ชีวิตเป็นอิสระจากความทุกข์ทั้งหลาย สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา (ความรู้จริง รู้แจ้ง)

กระบวนการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาชีวิตสู่การตื่นรู้ทั้ง 4 มิติ ที่กล่าวมานั้น นับว่าเป็นศาสตร์แห่งการฝึกอบรมตนอย่างแท้จริงที่ครอบคลุมในทุกอณูของชีวิต สรุปลงได้ดังนี้

ภาพที่ 2 กระบวนการฝึกอบรมพัฒนาชีวิต 4 มิติ

จึงกล่าวได้ว่า กระบวนการฝึกอบรมต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาชีวิตผู้เข้ารับการอบรม ให้มีความสมบูรณ์แบบในทุก ๆ ด้าน อันเป็นรากฐานสำคัญในการศึกษาให้เกิดความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ และทัศนคติ มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ (Student-centered learning) โดยมีเป้าหมาย คือ การเป็นคนดี คนเก่ง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3. มิติหลักสูตร

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 “หลักสูตร” หมายถึง ประมวลวิชาและกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งกำหนดไว้ในการศึกษา เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่าง

หนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน 2554 : ออนไลน์) กล่าวคือ ใช้สำหรับการเรียนการสอนแต่ละระดับ อาจจะเป็นหน่วย (Unit) เป็นรายวิชา (Course) หรือเป็นรายวิชาย่อยต่าง ๆ (Sequence of courses) ในโครงการก็ได้ ซึ่งวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม อาจจะแตกต่างกันออกไปตามเป้าหมายของโครงการ หรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม อย่างไรก็ตาม หลักสูตรที่ได้ผลและช่วยเพิ่มสมรรถนะแก่วิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องมีความทันสมัย คือ เน้นสิ่งที่เป็นรูปธรรม เมื่ออบรมเสร็จสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ช่วยส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพการทำงาน มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การวางแผนร่วมกัน กำหนดหลักสูตรระหว่างวิทยากรและหน่วยงานผู้จัดอบรม กำหนดวันเวลาจัดอบรม มีการสรุปกิจกรรมและประเมินผลการจัดอบรม สามารถสรุปเป็นตารางเปรียบเทียบ ระหว่างหลักสูตรทั่วไปกับหลักสูตรสมรรถนะ ดังนี้

หลักสูตรทั่วไป 6 ชั่วโมง

หลักสูตรหัวหน้างานยุคใหม่
 เน้นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
 สร้างความคุ้นเคยและกระตุ้นการเรียนรู้
 เน้นกระบวนการละลายพฤติกรรม เพื่อ
 ความเป็นหนึ่ง
 สร้างองค์ประกอบของทีมและมนุษย
 สัมพันธ์ที่ดี
 ตั้งเป้าหมายภาพฝันความเป็นหนึ่ง
 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคล
 ในทีม
 ภาพที่ 3 เปรียบเทียบหลักสูตรทั่วไปกับหลักสูตรสมรรถนะ ที่มา : (บัญชา วิทยานุกูวดี,
 2563 : ออนไลน์)

หลักสูตรสมรรถนะ 6 ชั่วโมง

หลักสูตรการบริหารทีมงาน
 ตั้งเป้าหมายให้สูงและเป็นรูปธรรม
 สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม
 ลดอุปสรรคจากการทำงานเป็นทีม
 สร้างการจูงใจพนักงาน
 กระบวนการวัดผลและติดตามผลอย่าง
 ต่อเนื่อง
 ส่งเสริมช่วยเหลือพนักงานให้ทำงานได้ตาม
 เป้าหมาย

นอกจากกระบวนการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมแบบสมรรถนะแล้ว สิ่งสำคัญยังต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่ต้องเตรียมการด้วย ดังนี้ 1. ผู้บริหารหน่วยงานฝึกอบรม 2. หัวหน้าฝ่ายและหน่วยงานต้นสังกัดของผู้รับการอบรมที่ต้องมีการพูดคุยวางแผนจัดหลักสูตร 3. จัดเตรียมหลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรม 4. คัดเลือกวิทยากร 5. มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ 6. การเตรียมความพร้อมด้านโสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการอบรม 7. เอกสารประกอบการอบรมและแบบประเมินโครงการหลังการอบรม 8. จัดเตรียมสถานที่และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องให้พร้อม (มลิวลย์ ธรรมแสง, 2558, 9 : ออนไลน์) ซึ่งองค์ประกอบในการฝึกอบรมทั้งหมดที่ต้องเตรียม จะช่วยส่งเสริมให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์การจัดอบรม เพราะการวางแผนที่ดีมีชัยไปกว่าครึ่ง

4. มิติผู้เข้ารับการอบรม

ผู้เขียนเห็นว่า เราเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ “We learn by doing หรือ learning by doing” เป็นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับกระบวนการฝึกอบรม จะช่วยให้ผู้อบรมเห็นคุณค่าที่แท้จริง ไม่เป็นการบังคับให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่ผู้อบรมจะเปลี่ยนเอง ถ้าสิ่งนั้นให้ประโยชน์และคุณค่าต่อชีวิตตน หน้าที่วิทยากร คือ การถ่ายทอดจากใจ ไม่ใช่ถ่ายทอดจากความจำเพียงอย่างเดียว เมื่อทุกอย่างขับเคลื่อนด้วยหัวใจ และความจริงจัง จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ นอกจากนั้น กลไกการขับเคลื่อนสู่การพัฒนาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน ผู้อบรมจะต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ไม่หยุดพัฒนาการเรียนรู้ (Unlearn) สามารถเรียนรู้ สิ่งใหม่ ๆ (Relearn) ซึ่งการเรียนรู้จะต้องเชื่อมโยงเข้ากับพื้นฐานแห่งชีวิตตนเอง มีการแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้ การจัดเก็บความรู้ การวิเคราะห์และทำฐานข้อมูล การถ่ายโอนตลอดถึงเผยแพร่ความรู้ และตรวจสอบความถูกต้อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เปรียบเทียบการเรียนรู้ 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษา การฝึกอบรม และการพัฒนา สรุปได้ดังนี้

มิติแห่งการเรียนรู้ เรียนรู้กับใคร (Who)	การศึกษา บุคคลทั่วไป ใช้ เพื่อพัฒนาวิชาการ และวิชาชีพ	การฝึกอบรม ผู้ปฏิบัติงาน ใช้กระบวนการ ฝึกอบรม เทคนิค วิธีการ ตามลำดับ ขั้นตอน ได้แก่ ชั้นนำเข้าสู่การอบรม (Warm Up) ขั้นการฝึกอบรม (Presentation) ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นปฏิบัติการสะท้อน ความคิดเห็น (Reflection) คือ สะท้อนแนวคิดจาก การฝึกอบรมและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสริมสร้างสมรรถนะสู่ การปฏิบัติงานอย่าง ได้อย่างหนึ่งให้ ประสบความสำเร็จได้	การพัฒนา พนักงาน หัวหน้า ฝ่ายหรือผู้บริหาร เรียนรู้หลักการและ แนวทางปฏิบัติผ่าน แนวคิด ทฤษฎี มี การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ เติมเต็มความรู้และ ประสบการณ์ คือ รู้ บางอย่างในทุกอย่าง และรู้ทุกอย่างใน บางอย่าง ได้แก่ รู้
เรียนรู้เรื่องอะไร (What)	เรียนรู้ตาม หลักสูตรมาตรฐาน ที่มีการรองรับ		
เรียนทำไม (Why)	ส่งเสริมพัฒนาใน ทุกมิติแห่งการ เรียนรู้		

ตามวัตถุประสงค์ ลึกในบางเรื่อง และ
รู้กว้างในทุกเรื่อง

ระยะเวลาที่มี

เรียนรู้ระยะเวลา เท่าใด (When)	กำหนดชัดเจนตาม หลักสูตร (แต่ การศึกษาไม่มี สิ้นสุด)	ใช้ระยะเวลานาน ระยะเวลาไม่นาน จำกัดการเรียนรู้

ภาพที่ 4 ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการศึกษา การฝึกอบรม และพัฒนา
ที่มา : ปรับปรุงจาก พระปราโมทย์ วาทโกวิโท (2561 : 222 - 223)

จะเห็นได้ว่า ในภาพรวมของการศึกษา ฝึกอบรม และพัฒนา ที่ได้อธิบายใน
ตาราง มีเป้าหมายในการเรียนรู้เหมือนกัน คือ เพื่อให้เกิดสมรรถนะ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ
และเจตคติหรือทัศนคติที่ดีในวิชาการและวิชาชีพ แต่กระบวนการในการเรียนรู้อาจจะมี
นัยแตกต่างกันออกไปบ้างตามกลุ่มเป้าหมายผู้เรียน ผ่านกระบวนการระยะสั้นและระยะ
ยาว อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนยังเห็นว่าการเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือ การเรียนรู้จากการถอดรหัส
ความคิดของผู้รู้หรือวิทยากร หรือถอดบทเรียนสิ่งที่ได้รับรู้หรือเรียนรู้จากเหตุการณ์ต่าง ๆ
ที่เกิดขึ้นรอบตัว รวมถึงจากหนังสือที่มีผู้เขียนไว้ ได้เรียนรู้อะไรบางอย่างผ่านตัวละคร 5W+1H
ได้แก่ ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไหร่ (When) ทำไม (Why)
อย่างไร (How) และที่สำคัญได้อะไรจากการเรียนรู้ผ่านกรณีวิเคราะห์ สังเคราะห์ จนตก
ผลึกเป็นองค์ความรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเอง สรุปได้ดังนี้

ก่อนเข้ารับการฝึกอบรม	หลังเข้ารับการฝึกอบรม
1. ไม่รู้	1. รู้
2. ทำไม่ได้	2. ทำได้
3. แก้ปัญหาไม่ได้	3. แก้ปัญหาได้
4. จากเข้าใจยาก	4. เข้าใจง่าย
5. สิ่งไม่คุ้นเคย	5. เกิดความคุ้นเคย

6. จากการจัดกระจาย	6. สามารถรวบยอดเป็นหมวดหมู่ได้
7. จากภาคทฤษฎี	7. นำไปปฏิบัติได้จริง

ภาพที่ 5 พฤติกรรมก่อนเข้ารับการอบรมและหลังเข้ารับการฝึกอบรม

ที่มา : ปรับปรุงจาก พระมหาวชิราวุธ สุวิธาน (2542 : 18)

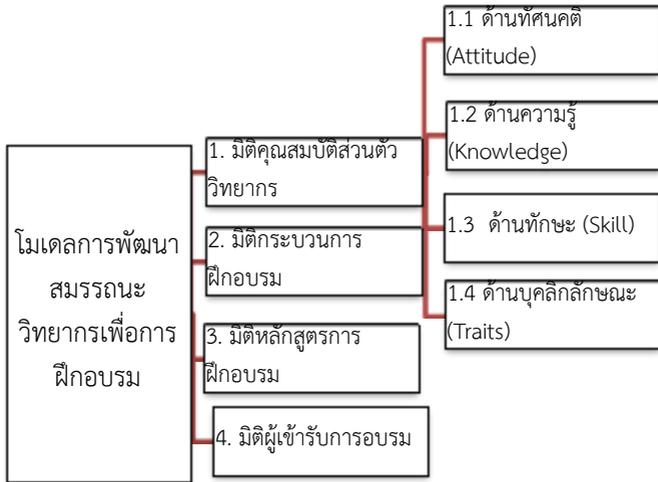
จากแนวคิด การเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อให้เกิดการตื่นรู้ด้วยตนเอง ตามลำดับขั้น ดังนี้ What I hear, I forget (สิ่งที่ฉันได้ยิน ฉันจะลืม) What I hear and see, I remember a little (สิ่งที่ได้ยินได้เห็น ฉันจะจำได้เล็กน้อย) What I hear, see and ask, I begin to understand (สิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น และได้ถาม ฉันจะเริ่มเข้าใจ) What I hear, see, discuss and do allows me to acquire knowledge and skill (สิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น ได้ซักถาม และได้ลงมือทำ ฉันจะเกิดความรู้และทักษะ) What I teach to another, I master (สิ่งที่ฉันได้สอนคนอื่น ฉันจะเชี่ยวชาญ) สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางพระพุทธศาสนา คือ 1. ได้ฟังสิ่งที่ไม่เคยฟัง 2. สิ่งใดที่เคยฟังแล้วไม่เข้าใจทำให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น 3. บรรเทาความสงสัยได้ 4. มีความเข้าใจที่ถูกต้อง 5. ทำให้จิตใจผู้ฟังหรือผู้เข้ารับการอบรมผ่องใส จากลำดับกระบวนการเรียนรู้ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เข้ารับการอบรมสามารถพัฒนาพฤติกรรมให้ดีขึ้นได้ด้วยกระบวนการการเรียนรู้ เช่น การได้ยิน ได้ฟัง การโต้ตอบซักถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างมีส่วนร่วม การนำไปปฏิบัติ และถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้เรียนรู้ จะเกิดความเชี่ยวชาญหรือทักษะ (Skill) และเกิดการพัฒนสมรรถนะสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้

อย่างไรก็ดี การพัฒนาโมเดลสมรรถนะวิทยากร ต้องเป็นไปเพื่อเพิ่มสมรรถนะพื้นฐานให้กับผู้เข้ารับการอบรม (Competency Based Training : CBT) ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1. ความรู้ (Knowledge) 2. ทักษะ (Skill) และ 3. ทศนคติ (Attitude) กล่าวโดยรวม คือ เกิดผลลัพธ์ต่อวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม เพราะมีการออกแบบหลักสูตรร่วมกันระหว่างวิทยากรและคณะผู้จัดการอบรม เพื่อค้นหาจุดเน้นประเด็นสำคัญร่วมกันในการจัดเนื้อหาประกอบหลักสูตร และให้ความสำคัญกับกระบวนการแต่ละขั้นตอน เช่น การทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ผ่านกระบวนการ 5 ส. ได้แก่ สนุก สาระ

สงบ สำนึก และสร้างสรรค์ หัวข้อบรรยายสั้น กระชับ ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ที่สำคัญมีการประเมินวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมหลังการอบรมทุกครั้ง โดยวัตถุประสงค์การประเมินไม่ใช่อยู่ที่สอบผ่านหรือสอบตก แต่อยู่ที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง การอบรมจึงเน้นด้านคุณภาพมากกว่าปริมาณ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านสมรรถนะผู้เข้ารับการอบรม การจัดกิจกรรมอบรมจึงให้ความสำคัญกับการคัดเลือกวิทยากรที่มีสมรรถนะในด้านนั้น ๆ

สรุป

จากการถอดรหัสโมเดลการพัฒนาสมรรถนะวิทยากรเพื่อการฝึกอบรม มุ่งเน้นพัฒนาวิทยากรให้มีสมรรถนะในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ ทักษะคิด ความรู้ ทักษะ บุคลิกลักษณะ กระบวนการอบรม หลักสูตรการฝึกอบรม และการวิเคราะห์กลุ่มผู้ฟัง เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดกับผู้เข้ารับการอบรม บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคลเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และเสริมสร้างสมรรถนะให้เกิดขึ้นผ่านกระบวนการศึกษา ฝึกอบรม และพัฒนา โดยมีวิทยากรและคณะผู้ดำเนินงานร่วมกันออกแบบหลักสูตร เพื่อการตื่นรู้สู่การเปลี่ยนแปลงด้วยตนเอง ทั้งด้าน ร่างกาย พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา อีกทั้ง เมื่อสิ้นสุดการอบรม มีการติดตามประเมินผลภาพรวมของการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สรุปโมเดลการพัฒนาสมรรถนะวิทยากรเพื่อการฝึกอบรม ได้ดังนี้

ภาพที่ 6 โมเดลการพัฒนาสมรรถนะวิทยากรเพื่อการฝึกอบรม

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองฝึกอบรม กรมที่ดิน. (2561). การเป็นวิทยากรภายใน (Internal Trainer). กรุงเทพมหานคร.กระทรวงมหาดไทย.
- คิมยังโฮ,ตรองสิริ ทองคำใส. (2560). คนเก่งพูดต่าง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (2561). องค์ความรู้ ภาษา - วัฒนธรรม. สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ วันที่ 25 พฤศจิกายน 2561. หน้า 25.
- ชิดชนก ปรีชานันท์. (2559). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาวิทยากรกระบวนการสำหรับเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อขับเคลื่อนสู่ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 15 (3). หน้า 22.

ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์. (2548). **พูดได้ พูดเป็น**. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพมหานคร : บริษัท โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์ จำกัด.

ปัญญา วิทยานวัตติ **คู่มือการฝึกอบรมแบบสมรรถนะ (Competency Based Training)**. (2563). [Online]. สืบค้นจาก : www.CBTthailand.com. [10 กุมภาพันธ์ 2563].

พระปราโมทย์ วาทโกวิโท (พันธพัฒน์). (2561). รูปแบบการพัฒนาวิทยากรต้นแบบ สันติภาพโดยพุทธสันติวิธี. **ดัชนีพันธพุทธศาสตร์ดัชนีบัณฑิตสาขาวิชา สันติศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2545). **หลักแม่บทของการพัฒนานาน**. มูลนิธิพุทธธรรม.

พระมหาวิชาญ สุวิชาโน (บัวบาน). (2542). ศึกษากระบวนการฝึกอบรมบุคลากรทาง พระพุทธศาสนาของพระโพธิญาณเถระ (ชา สุภัทโท). **วิทยานิพนธ์พุทธ ศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.

พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ (องคมนตรี). **พระบรมราชโองบายด้านการศึกษาในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร**. สำนักงานพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.). (2563). [Online]. สืบค้นจาก : <https://www.nstda.or.th/th/publication/11244-education-act>. [6 กุมภาพันธ์ 2563].

มลิวัลย์ ธรรมแสง. (2558). **การพัฒนาศักยภาพมนุษย์ : แนวคิดเชิงจิตวิทยา**. [Online]. สืบค้นจาก : <https://www.deafthai.org/การพัฒนาศักยภาพมนุษย์pdf>. [6 กุมภาพันธ์ 2563].

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรม ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. [Online]. สืบค้น จาก : <http://www.royin.go.th/dictionary/index.php>. [9 กุมภาพันธ์ 2563].

วโรดม แก้วโกมินทวงษ์. (2557). สมรรถนะของนักบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่จำเป็นต่อยุค
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (6) 2. หน้า
106.

สถาบันฝึกอบรมนานาชาติเทรนนิ่ง การพัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรมืออาชีพ (Train
the trainer). (2563). [Online]. สืบค้นจาก :
www.bananatraining.com. [10 กุมภาพันธ์ 2563].

วิวัลย์ดา สิริชีวานันท์, สมโภชน์ อเนกสุข และระพีพันธ์ ฉายวิมล. (2556). การพัฒนาตัว
บ่งชี้สมรรถนะหลักของวิทยากรกระบวนการในสาธารณสุขการวิเคราะห์ความ
ตรงเชิงประจักษ์และความไว วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร. (8) 2. หน้า 4.

สวัสดี บันเทิงสุข. (2553). **เทคนิคการพูด**. กรุงเทพมหานคร. พิมพ์ที่ : ห้างหุ้นส่วน
จำกัดนวสาส์นการพิมพ์.

สหไทย ไชยพันธุ์. (2555). แนวคิดทฤษฎีการพูดสื่อสารในสังคม Theory of
communicate with people in society วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. 4 (3). หน้า 143.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 256)**.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ.

อัมพร เบญจพลพิทักษ์. (2562). **ภาษา การสื่อสาร และการประยุกต์ใช้ใน**

ชีวิตประจำวัน. [Online]. สืบค้นจาก :

<http://humaneco.stou.ac.th/UploadedFile/72101-10.pdf>. [4

กุมภาพันธ์ 2563].

ธรรมะกับการเมืองในวิถีแห่งธรรมาธิปไตย

Dhamma with politics in the way of democracy

ยุภาพร ยูภาศ¹, พระมหาอำคา วรปัญญา (สุขแดง)²

Yuphaporn Yupas, Phramaha Amka Worapanyo (Sukdaeng).

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความธรรมะกับการเมืองในวิถีแห่งธรรมาธิปไตย มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอหลักธรรมะ สำหรับนักการเมืองและประชาชนทั่วไป โดยใช้หลักทศพิธราชธรรม หมายถึง ธรรมของพระราชาหรือผู้ปกครอง ซึ่งเป็นกษัตริย์ วงล้อแห่งธรรมทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยธรรมะ 10 ประการ ได้แก่ 1. ทานัง (การให้ทานหรือแบ่งปัน) 2. สีลัง (การรักษาศีล) 3. ประจาคัง (การบริจาคหรือเสียสละ) 4. อาชชเวง (ความซื่อตรง) 5. มัททเวง (ความอ่อนโยน) 6. ตะปัง (ความเพียรพยายาม) 7. อักโกธัง (ไม่โกรธ) 8. อะวิหิงสา (ไม่เบียดเบียน) 9. ชันติ (ความอดทน) 10. อะวิโรธนะง (ความไม่มีอะไรพิรุช) นอกจากนี้ ยังรวมถึงหน้าที่ตามกฎหมาย กติกาสังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม มาใช้เป็นเกณฑ์ เป็นมาตรฐานในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติงาน โดยเฉพาะนักการเมืองที่ต้องใช้อำนาจและดุลยพินิจเพื่อบริหารรัฐกิจและการจัดระเบียบสังคม ให้ถูกต้องตามกฎหมาย และกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม เพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน ทั้ง รัฐบาล ครอบครัว ศาสนา สถาบันการศึกษาและโรงพยาบาล ตลอดจนถึงทุกหน่วยของสังคม ให้มีความสุข สันติ ประองตอง เกิดเป็นความสุขมวลรวมของประชาชาติ (Gross National Happiness - GNH) มีการเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม

¹ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham University. Email : Phramahaamka999@hotmail.com

² นักศึกษาปริญญาเอก ร.ป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์คุณวุฒิบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

D.P.A. Student (Public Administration), Rajabhat Mahasarakham University. Email : Phramahaamka999@hotmail.com

ดังนั้น เมื่อประกอบด้วยธรรม จะได้รับความเชื่อมั่น ส่งผลให้บรรลุปาหนายการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมือง

คำสำคัญ (Keywords) : ธรรมะ, การเมือง, ธรรมาธิปไตย

Abstract

The article Dhamma with politics in the way of democracy have purpose to present the principle for politicians and the general public by virtues of the king. The virtues of the king mean dhamma of the king or guardian, which is the wheel of Buddhism 10 points 1.) Charity 2.) High moral 3.) Self-sacrifice 4.) Honesty 5.) Kindness and gentleness 6.) Self-control 7.) Non-anger 8.) Non-violence 9.) Patience 10.) Non-opposition Also including legal duty, social rules and good traditions used as criteria. So that are standard in living and working. Especially politicians that have to use power, business discretion, social organization to be lawful and moral rules for mutual benefits in government, family, religion, educational institution, hospital and harmony. All that are "gross national happiness GNH", people are sacrificing personal benefits for the common good. So, when consisting of dhamma, will receive confidence and resulting in achieving the goal.

Keywords: Dhamma, Politics, Righteousness

บทนำ (Introduction)

จากผลสำรวจสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2561 ของประเทศไทย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 93 หรือประมาณ 64 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563 : ออนไลน์) โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและอัครศาสนูปถัมภก ทรงส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคงยั่งยืน และทรงเป็นหลักชัยในการอุปถัมภ์เผยแผ่ศีลธรรมนับแต่อดีตเป็นต้นมา พระพุทธศาสนามีคำสั่งสอนทั้งหมด 84,000 พระธรรมขันธ์ ที่ถูกรวบรวมไว้ เรียกว่า พระไตรปิฎก หรือที่เรียกในภาษาบาลีว่า

ติปิฎกหรือเตปิฎก แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1. วินัยปิฎก เป็นส่วนที่ว่าด้วยวินัยหรือศีลของพระภิกษุภิกษุณี 2. สุตตันตปิฎก ว่าด้วยพระธรรมเทศนาทั่ว ๆ ไป 3. อภิธัมมปิฎก เป็นส่วนว่าด้วยธรรมะล้วน ๆ หรือธรรมะที่สำคัญ ซึ่งคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ถูกรวบรวมจัดหมวดหมู่จารึกเป็นตัวหนังสือไว้หลังจากที่พระพุทธเจ้าปรินิพพาน มีการทำสังคายนาเกิดขึ้น โดยมีพระสาวก 4 รูป เป็นผู้มีส่วนสำคัญ ได้แก่ พระอานนท์เชี่ยวชาญ พุทธวงนะ พระอุบาลีเชี่ยวชาญพระวินัย พระโสณกุฎทิณณะ เป็นผู้มีส่วนในการจดจำพระสุตตันตปิฎกและเป็นพระต้นแบบในการจดจำสมัยที่ยังไม่มีการจารึกเป็นตัวหนังสือ และพระมหากัสสปะ เป็นผู้ริเริ่มในการทำสังคายนา (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2545 : 1 - 2)

ในประเทศไทยมีกฎหมายสูงสุด คือ รัฐธรรมนูญ แต่ในพระพุทธศาสนามีพระธรรมวินัยเป็นธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุด เมื่อแยกส่วนกัน “พระธรรม” ได้แก่ คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงแสดงไว้ “พระวินัย” ได้แก่ ข้อปฏิบัติต่าง ๆ ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้เพื่อความเจริญงอกงามในการอยู่ร่วมกัน เป็นการจัดระเบียบสังคมตามแบบแผนกติกาในการอยู่ร่วมกัน ทรงมอบให้คณะสงฆ์เป็นใหญ่ในการปกครอง โดยมีความเสมอภาคกันภายใต้พระธรรมวินัย เรียกว่า “สังฆาธิปไตย” กล่าวคือ ไม่ว่าจะมาจากชนชั้นใดก็ตาม เมื่อเข้ามาในพระพุทธศาสนาแล้วย่อมมีความเท่าเทียมกันในการปฏิบัติตามสิกขาบท และเคารพกันตามอาวุโส คือ ผู้อุปสมบทภายหลัง แม้จะมีอายุมากกว่าจะต้องเคารพผู้มีอายุน้อยกว่า เรียกว่า ธรรมาธิปไตย คือ การถือหลักธรรมวินัย หรือกฎหมาย กฎกติกาสังคมที่ชอบธรรมเป็นใหญ่ในการปกครอง เพื่อความผาสุกในสังคมและประเทศชาติ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าแยกธรรมะออกจากการเมือง หากนักการเมืองผู้บริหารประเทศไม่มีธรรมะแล้ว จะเป็นเหตุนำไปสู่ความขัดแย้ง ปฏิวัติ ปฏิรูป ยุบสภา เลือกตั้งใหม่ หรืออาจจะทวีความรุนแรง เกิดสงครามกลางเมือง ไม่มีความสงบ สันติ ปรงอดอง ดังนั้น ธรรมะกับการเมืองในวิถีแห่งธรรมาธิปไตย จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะต้องปกครองโดยใช้ธรรมะฝ่ายกุศลธรรม (กุสลาธัมมา) ได้แก่ ความถูกต้อง ความดี และความงาม เพื่อขจัดธรรมฝ่ายอกุศล (อกุสลาธัมมา) ที่หมักหมมทับถมอยู่ในจิตใจให้หมดสิ้นไป ซึ่งได้แก่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ความอิจฉาริษยา ความอาฆาต การกดขี่ข่มเหง

เช่นฆ่าซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้มา ซึ่งผลประโยชน์และอำนาจโดยไม่มีผลต่อภาระทำ และที่สำคัญไม่ว่าจะใช้ระบอบการปกครองใด ก็ตามที่มีอยู่ในโลกนี้ เช่น 1. ราชาธิปไตย (Monarchy) เป็นการปกครองโดยคนเดียว 2. คณาธิปไตย (Oligarchy) เป็นการปกครองโดยคณะบุคคล 3. ประชาธิปไตย (Democracy) เป็นการปกครองโดยคนจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม ธรรมะนั้นก็ไม่สามารถแยกออกจากการเมืองได้ เพราะต้องใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินให้ได้ระบอบการปกครองที่ดีที่สุด

ดังนั้น ธรรมะกับการเมืองในวิถีแห่งธรรมาธิปไตย จึงเป็นการยึดถือธรรมะเป็นใหญ่ในการปกครองของนักการเมือง ผู้นำ คณะรัฐบาล ตามหลักทศพิธราชธรรม กฎหมาย แบบแผนกติกาสังคม ตลอดจนถึงขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามเป็นที่ตั้ง นอกจากนั้น ยังรวมถึงการเป็นต้นแบบแห่งความดีและเป็นผู้นำทางความคิดและจิตวิญญาณเพื่อประชาชน (Spiritual) มีสัมมาทิฐิ (ความเชื่อที่ถูกต้อง) ในการแก้ปัญหา ด้วยกระบวนการด้านลึกแห่งปัญญา (Tacit Wisdom) ได้แก่ กำหนดรู้ปัญหา สาเหตุ ค้นหาแนวทางแก้ไข และวิธีแก้ปัญหามา เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนส่วนใหญ่ในสังคม เรียกว่า “โลกตถจริยา” อีกทั้ง อนุเคราะห์เกื้อกูลแบ่งปัน (Give) คืนให้กับชุมชน (Back to community) ในฐานะตัวแทนประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศที่เข้าไปมีบทบาทในรัฐสภา สามารถเชื่อมโยงสังคม (Connected) ให้เกิดสมานฉันท์กันในชาติ และเป็นผู้อยู่เหนืออคติแห่งการครอบงำ ได้แก่ 1. ลำเอียงเพราะรัก เรียกว่า ฉันทาคติ 2. ลำเอียงเพราะเกลียด เรียกว่า โทสาคติ 3. ลำเอียงเพราะง้อเขลาหรือมีข้อมูลน้อย เรียกว่า โมหาคติ 4. ลำเอียงเพราะเกรงกลัวอิทธิพลหรืออำนาจธรรมฝ่ายเลว เรียกว่า ภยาคติ ดังนั้น นักการเมืองที่ดี จะต้องยึดถือความดี ความถูกต้องเป็นหลัก เป็นต้นแบบจริยปฏิบัติ เพื่อขัดเกลา พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ด้วยการน้อมนำธรรมะมาปฏิบัติในชีวิต (ไอปะนะยิโก) ย่อมเป็นฐานรากสำคัญให้เกิดประโยชน์สุขในสังคม

แนวคิดธรรมะกับการเมืองในวิถีแห่งธรรมาธิปไตย

คำว่า “ธรรมะ” ตามความหมายพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง คำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ เป็นหลักสำคัญของการประพฤติปฏิบัติ ได้แก่ 1. การปฏิบัติธรรมให้ถึงซึ่งความจริง เช่น การได้ดวงตา

เห็นธรรม 2. การปฏิบัติให้ถึงความยุติธรรมในสังคม เช่น การยึดถือความถูกต้อง การเคารพกฎเกณฑ์ของหมู่คณะ หรือกฎหมาย ในการอยู่ร่วมกันของสังคมหมู่มา 3. การเป็นคนดีมีธรรมะ มีศีลธรรม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554 : ออนไลน์)

ท่านพุทธทาส ได้ให้ความหมาย คำว่า “ธรรมะ” ในหนังสือธรรมะกับการเมือง ไว้ว่า ธรรมะ คือ 1. ธรรมชาติ 2. กฎของธรรมชาติ 3. การปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามกฎของธรรมชาติ 4. ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติ นอกจากนี้ 4 ความหมายข้างต้นแล้ว ท่านพุทธทาส ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่า “ธรรมะ” หมายถึง ศีลธรรม ได้แก่ การทำหน้าที่ตามปกติของบุคคล สังคมย่อมมีความสงบสุข ซึ่งบุคคลก็เป็นหน่วยหนึ่งของสังคม และทุกหน่วยมีศีล จะทำให้สังคมมีความปกติและมีความสงบ นอกจากนี้ ยังรวมถึงรูปแบบของวัฒนธรรม ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี และกฎหมายของสังคมด้วย (พุทธทาส, 2547 : 15, 18, 29, 33) สรุปให้ชัดเจนว่าธรรมะ 4 ความหมายที่กล่าวมานั้นมีความเกี่ยวข้องกับสังคมการเมืองโดยแยกกันไม่ออก จึงเป็นธรรมะกับการเมือง หรือการเมืองที่ถูกต้องก็คือธรรมะหรือประกอบด้วยธรรมะนั้นเอง

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) (2550 : 12 - 14) ได้นำเสนอคำว่า “ธรรมะ” ในหนังสือนิติศาสตร์แนวพุทธ ไว้ว่า ธรรมะเป็นความจริงที่มีอยู่ตามธรรมดา เป็นหลักการของพระพุทธศาสนา แม้ว่าพระพุทธเจ้าจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นก็ตาม ความจริงก็เป็นอยู่เช่นนั้น แต่เมื่อพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นก็ทรงนำมาเปิดเผยสั่งสอน ได้แก่ ความ เป็นจริงของธรรมชาติ กฎของธรรมชาติ หรือความเป็นไปที่เป็นธรรมดา การที่มนุษย์จะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภavnั้น ต้องเข้าใจความเป็นจริงตามเหตุปัจจัย คือ ถ้าสร้างเหตุไว้ดี ผลลัพธ์ก็จะดี อีกทั้ง จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง และคำว่า “ธรรม” จะมากู่กับ “วินัย” เสมอ ซึ่งคำว่า วินัย แปลว่า การจัดตั้งวางระบบแบบแผนชุมชนหรือสังคม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข จุดมุ่งหมายสูงสุด คือ การได้ประโยชน์จากธรรม และคำว่า “วินัย” ก็มีความหมายใกล้เคียงกับกฎหมาย (Law) ทางสังคม และมีความสัมพันธ์กับธรรม เมื่อนำมารวมกัน จึงกลายเป็น “ธรรมวินัย” จะเห็นหลักการของพระพุทธศาสนาทั้งหมด

จากการให้นิยามความหมายในข้างต้น สรุปได้ว่า “ธรรมะ” หมายถึง ระเบียบกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ในธรรมชาติ ที่ใช้เป็นกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ชีวิตดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดระบบแบบแผนชุมชนหรือสังคม ด้วยการประสานสังคม ให้มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน ได้แก่ การมองไกล ใจกว้าง วางได้ ด้วยความเข้าใจตามความเป็นจริง แม้มีความแตกต่างทางศาสนา ความเชื่อ เชื้อชาติ อุดมการณ์ ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข

คำว่า “การเมือง” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง งานที่เกี่ยวกับรัฐหรือแผ่นดิน เช่น วิชาการเมือง วิชาว่าด้วยรัฐ การจัดส่วนแห่งรัฐ และการดำเนินการแห่งรัฐ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554 : ออนไลน์)

ทัศนะของเพลโต (Plato) ซึ่งเป็นนักปราชญ์ชาวตะวันตก ให้ความหมายของ “การเมือง” ไว้ว่า การที่รัฐออกกฎหมายระเบียบต่าง ๆ ของสังคม การบังคับใช้กฎหมาย ในการปกครองและจัดสรรสังคม

มหาดมา คานธี ซึ่งเป็นผู้นำและเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงของประเทศอินเดีย ได้มีแนวคิดและวิถีทางแห่งการต่อสู้ทางการเมืองว่า “การไม่เข้าไปร่วมมือในกฎที่ไม่ยุติธรรม และการใช้อิทธิพล คือ การไม่เบียดเบียนหรือการไม่ใช้กำลังในการต่อสู้” (สมชัย พงษ์กั้ง, 2563 : ออนไลน์)

นอกจากนี้ สัญญา เคนาภูมิ (2559 : 91) ยังได้อธิบายว่า “การเมือง” เป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ (Power) และอิทธิพลทางสังคม การได้รับความนับถือ การได้รับความนิยมชมชอบ การได้รับความยุติธรรมและการอยู่ดีกินดี การมีความมั่นคงในชีวิต เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อบุคคล สังคม เศรษฐกิจ และประเทศชาติ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับอำนาจและผลประโยชน์ของสังคม หากมีระบบการบริหารที่ดี ย่อมเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง และพัฒนาไปในทิศทางตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า “การเมือง (Politics)” ในนิยามและความหมายตามทัศนะของนักวิชาการ หมายถึง การแสวงหาอำนาจเพื่อให้ได้มาซึ่งการปกครอง เพื่อการออก

กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ จัดสรรสังคมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนส่วนใหญ่ ให้พัฒนาไปในทิศทางตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อบรรลุประโยชน์สูงสุดของชาติ 3 ระดับ ได้แก่

1. **ประโยชน์ที่สัมผัสได้ในปัจจุบัน** ได้แก่ การได้รับความเชื่อมั่นจากประชาชนต่อการบริหารงานของนักการเมือง ผู้นำ คณะรัฐบาล ประเทศมีเศรษฐกิจที่ดี ประชาชนมีความสุขมวลรวมเพิ่มขึ้น เรียกว่า *“ทิวทัศน์มิกัดถประโยชน์”*

2. **ประโยชน์ในเบื้องหน้าที่สัมผัสได้ในความหวัง** ได้แก่ ประชาชนมีความภูมิใจในการปกครองบ้านเมือง ของคณะรัฐบาล นักการเมือง รู้สึกมีความหวัง มีความภาคภูมิใจในการบริหารประเทศไปสู่ความเจริญในอนาคต เรียกว่า *“สัมปรายิกัดถประโยชน์”*

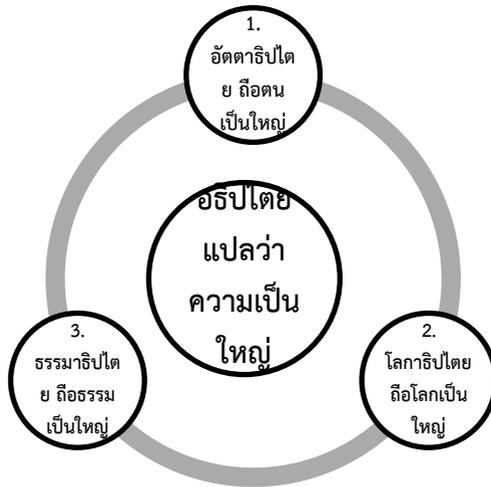
3. **ประโยชน์เป้าหมายสูงสุด** ได้แก่ การนำพาประเทศชาติไปสู่ความเจริญอย่างยั่งยืน นักการเมืองมีธรรมะในการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ยึดมั่นในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่คอร์รัปชัน มีความพอเพียง มีวินัย สุจริต จิตอาสา และประชาชนทำหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เคารพกฎหมาย กฎเกณฑ์ กติกาสังคม ไม่ขายสิทธิ์ขายเสียง เรียกว่า *“ปรมาถถประโยชน์”*

และคำว่า “ธรรมาธิปไตย (Meritocracy)” ก็เป็นส่วนหนึ่งใน “อธิปไตย 3 ประการ” แปลว่า ความเป็นใหญ่ ได้แก่

1. **อัตตาธิปไตย ถือตนเป็นใหญ่** คือ การถือตนเอง เกียรติยศ ศักดิ์ศรี ความคิด และประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง เป็นศูนย์กลาง (Self-Centered Viewpoint) เปรียบได้กับการปกครองแบบเผด็จการ

2. **โลกาธิปไตย ถือโลกเป็นใหญ่** คือ การกระทำหรือตัดสินใจโดยถือกระแสโลกเป็นใหญ่ เปรียบได้กับการปกครองแบบประชาธิปไตย

3. **ธรรมาธิปไตย ถือธรรมเป็นใหญ่** คือ การจะทำอะไรต้องยึดถือธรรมะ ความถูกต้อง หลักการ เหตุผล ความจริง เป็นที่ตั้ง ไม่ใช่ยึดถือตนเองและกระแสโลกที่ไม่ถูกต้องเป็นใหญ่ และธรรมาธิปไตยไม่ใช่ระบอบการปกครอง แต่เป็นคุณธรรมหรือคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวบุคคล สรรพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 : อริปไตย แปลว่า ความเป็นใหญ่

ด้วยเหตุนี้ นักการเมืองในรูปแบบ “อิตตาริปไตย” จะต้องอาศัยความอดทน และสติเข้ามากำกับความคิด การพูด และการกระทำของตน เพื่อไม่ให้เกิดความลุ่มหลง ในอำนาจที่ก่อให้เกิดอิตตา (ตัวกู ของกู) คือ ถือความคิดตนเป็นใหญ่ไม่รับฟังความเห็น ต่างจากผู้อื่น เป็นจุดด้อย (Weaknesses) จะต้องปรับปรุงและพัฒนา ส่วนนักการเมือง รูปแบบ “โลกาธิปไตย” มีจุดเด่น คือ เสรีภาพ ความเสมอภาค ภราดรภาพ ในการแสดงออกทางความคิด คำพูด และการกระทำของคนหมู่มาก นักการเมืองจะต้อง อาศัยสติปัญญาในการรับฟังความเห็นต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ เพราะอาจก่อให้เกิด ความเดือดร้อนแก่ตนได้ อย่างไรก็ตาม ในการปกครองนั้น ไม่มีรูปแบบใดดี ที่สุดหรือเลวที่สุด แต่อยู่ที่บุคคลยึดความถูกต้องดีงาม หลักการ กฎ กติกา เป็นที่ตั้งใน การปกครองเพื่อตัดสินใจใช้อำนาจจัดสรรประโยชน์ของส่วนรวม ตลอดจนจนถึงประชาชนมี ส่วนร่วมทางการเมือง (Political participant) ส่งเสริมกระตุ้นให้บรรลุประโยชน์และ คุณค่า (Value) ด้วยการทำหน้าที่ของตนบนฐานความรู้สึกรับเป็นเจ้าของทางการเมือง ร่วมกัน เพื่อคัดสรรคุณสมบัติของนักการเมือง ผู้นำรัฐบาลที่ดีมีศีลธรรม นอกเหนือจาก

ทักษะ ความสามารถ และประสบการณ์ของบุคคลนั้นเป็นที่ตั้งแล้ว ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Democracy) ก็จะได้ให้นักการเมืองมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนที่มีธรรมาธิปไตยในจิตวิญญาณ สนับสนุนให้คะแนนเสียงเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่ในทางการเมือง ดังพระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ในหนังสือพุทธคุณกถา ฉบับหอสมุดวชิรญาณ (พิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2473 หน้า 51) ตอนหนึ่งว่า “อนึ่ง เนื่องด้วยการถือชาติ คนทั้งหลายย่อมมีปกติเห็นแก่ตัว จะทำการอย่างไรอย่างหนึ่งแม้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นตัวต้องได้ประโยชน์ด้วยจึงจะทำ อธิษาศัยนี้ติดมาในสันดาน แม้แห่งคนถือพระพุทธศาสนาทำบุญให้ทานยังปรารถนาจะได้สมบัติอย่างนั้นอย่างนี้ สมเด็จพระบรมศาสดาทรงชักนำให้ละความเห็นแก่ตัว และให้ตั้งใจทำมุ่งความสมควรเป็นใหญ่ ทรงติการทำความด้วยอัตตาธิปไตยยกตนเป็นใหญ่ และโลกาธิปไตย เฟ่งโลกเป็นใหญ่ และทรงสรรเสริญธรรมาธิปไตย มุ่งธรรมเป็นใหญ่” (สุชีพ ปุญญานุภาพ, พระมหาบุญไทย ปุญญมโน, 2553 : ออนไลน์)

การประยุกต์ใช้ธรรมะกับการเมืองในวิถีทางแห่งธรรมาธิปไตย

พระพุทธศาสนามีอายุกาลเวลา 2500 ปี มีพระธรรมคำสั่งสอนที่เป็น “อภิลิโก” คือ ไม่จำกัดกาลเวลา ไม่จำกัดบุคคล เชื้อชาติ ศาสนา เมื่อบุคคลใดตั้งอยู่ในธรรม ใช้ชีวิตอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ ย่อมส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุด เรียกว่า “ธรรมวิถี” มีระบบ มีกฎหมายที่เป็นธรรม เรียกว่า “ธรรมนิติ” การกระทำหรือตัดสินใจใด ๆ ยึดผลประโยชน์ของชาติเป็นที่ตั้ง ยึดมั่นในธรรมเป็นหลัก เรียกว่า “ธรรมมติ”

ซึ่งบุคคลต้นแบบของประเทศไทยผู้ได้ชื่อว่าทำหน้าที่โดยยึดหลักธรรมะเป็นใหญ่ในการปกครองบ้านเมืองที่ประชาชนเคารพศรัทธาให้การยอมรับ ได้แก่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชโองบายในการปกครองแผ่นดินเพื่อให้เกิดความร่มเย็นในสยามประเทศที่เด่นชัดมั่นคง เมื่อครั้งพระองค์เสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติในปีพุทธศักราช 2489 ดังพระราชดำรัสที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2553 : 1) พระราชดำรัสนี้ นับว่าเป็นวาจากรรมอันยิ่งใหญ่ เป็นอมตะวาจาที่มั่นคง ยืนหยัดต่อการพิสูจน์ด้วยกาลเวลา ยังความปลื้มปิติแห่งจิตใจให้เกิด

ขึ้นกับประชาชนทุกหมู่เหล่า ที่ซาบซึ้งในพระมหากษัตริย์คุณอันยิ่งใหญ่อย่างไม่เสื่อมคลาย ในการเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท ยึดถือความถูกต้อง ความดี ความงามเป็นสิ่งสำคัญ ตามหน้าที่แห่งธรรมและหน้าที่ตามกฎหมาย หน้าที่ตามกฎหมาย ได้แก่ หน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 50 ที่ว่า บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2560 : 13)

1. พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
 2. ป้องกันประเทศ พิทักษ์รักษาเกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติ และสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งให้ความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 3. ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
 4. เข้ารับการศึกษอบรมในการศึกษาภาคบังคับ
 5. รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ
 6. เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม
 7. ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ
 8. ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม
 9. เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ
 10. ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติ มิชอบทุกรูปแบบ
- ที่กล่าวมานั้น เป็นหน้าที่ตามกฎหมาย นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่ตามกฎหมายของศีลธรรม โดยเฉพาะนักรการเมือง ที่ต้องใช้อำนาจและดุลยพินิจเพื่อบริหารรัฐกิจและจัดระเบียบสังคมของรัฐให้ถูกต้องตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม เพื่อความอยู่รอดของประเทศ เพราะการเมืองมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเรื่องปากท้องของประชาชนโดยตรงและส่งผลกระทบต่อระบอบองค์รวมส่วนอื่น ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา วัฒนธรรม

สิ่งแวดล้อม ตลอดจนถึงความผาสุกทั้งหมดที่เชื่อมโยงกันเป็นระบบ ดังนั้น เมื่อผู้นำตั้งอยู่ในธรรม ผู้ตามย่อมตั้งอยู่ในธรรมเช่นกัน และเมื่อให้สิ่งดีที่สุด ก็จะได้รับสิ่งดีที่สุดเช่นกัน (Give the best and you will receive the best) ดังพุทธพจน์ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เมื่อโคจำฝูงผู้นำเดินตรง โคฝูงทั้งหมดก็เดินตรง แต่ถ้าโคจำฝูงผู้นำเดินคด โคทั้งหมดก็เดินคด” ที่ว่าเดินถูกต้องหรือเดินตรง คือ ผู้นำเดินตามธรรม หมายถึง ตามหลักทศพิธราชธรรม เพื่อให้เกิดสันติสุขและสันติภาพร่วมกัน ประกอบด้วยธรรมะ 10 ประการ ได้แก่ (พุทธทาส, 2530 : 14 - 25) 1. ทานัง (การให้ทานหรือแบ่งปัน) 2. สีสัง (การรักษาศีล) 3. ปะริจาคัง (การบริจาคหรือเสียสละ) 4. อาชชะวัง (ความซื่อตรง) 5. มัททชะวัง (ความอ่อนโยน) 6. ตะปัง (ความเพียรพยายาม) 7. อักโกธัง (ไม่โกรธ) 8. อะวิหิงสา (ไม่เบียดเบียน) 9. ชันติ (ความอดทน) 10. อะวิโรธนะงัง (ความไม่มีอะไรพิรุณ) สามารถอธิบายรายละเอียด ได้ดังนี้

1. ทานัง หมายถึง การให้ทานหรือแบ่งปัน (Charity) นักการเมืองที่ดี ต้องเป็นผู้ให้หรือแบ่งปัน ได้แก่ ให้สิ่งของที่เป็นวัตถุภายนอก เช่น เครื่องยังชีพที่เป็นปัจจัยพื้นฐาน อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรคเพื่ออนุเคราะห์ สงเคราะห์ประชาชนให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ ด้วยความกรุณา (kindness) โดยไม่เลือกชนชั้น ชาติ ศาสนา ให้เป็นสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน เป็นสังคมที่มีความสามัคคี มีความรัก ไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งมูลฐานของการให้ก็เพื่อทำลายความเห็นแก่ตัวภายในจิตใจตนเอง กล่าวโดยย่อ คือ 1. การให้วัตถุทาน 2. การให้ธรรมทาน และ 3. การให้อภัยทาน เพื่อให้เกิดความผาสุกในชุมชนสังคม ประเทศชาติ

2. สีสัง หมายถึง การรักษาศีลระเบียบวินัย (High moral character) นักการเมืองที่ดี เป็นผู้มืศีล ได้แก่ มีความประพฤติเรียบร้อยดีงามทั้งกาย วาจา และจิตใจ มีความเคารพกฎหมาย และกฎแห่งศีลธรรม ไม่คอร์รัปชั่นฉ้อราษฎร์บังหลวง มีความซื่อสัตย์สุจริตในสัมมาอาชีพ ไม่ประพฤติผิดในกาม มีความสันโดษในคู่ครองตนเอง ไม่กล่าววาจาสุจริต ได้แก่ พูดโกหก พูดส่อเสียด พูดคำหยาบคาย พูดเพ้อเจ้อ ต้องเปลี่ยนเป็น พูดความจริง พูดถูกต้อง มีประโยชน์ ถูกกาลเทศะ และพูดให้บุคคลอื่นพึงพอใจ เช่น ใช้ปิยวาจาในการสื่อสาร ใช้สุนทรียสนทนาในการทำงานร่วมกับ

ผู้อื่น และไม่เสพสิ่งเสพติดทุกชนิด ตรงข้ามจะต้องดูแลสุขภาพให้แข็งแรงอยู่เสมอด้วยการออกกำลังกาย ลด ละ เลิก อบายมุขทุกประเภท ที่เป็นเหตุให้เสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติยศ ได้แก่ ต้มน้ำเมา เทียวกลางคืน เทียวชมการละเล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร เกียจคร้านทำงาน เป็นต้น

3. ประจาคัง หมายถึง การบริจาคหรือเสียสละ (Self - Sacrifice)

นักการเมืองที่ดี จะต้องมิจิตบริการสาธารณะเพื่อสังคม โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยตามบทบาทของตนที่ได้มอบหมาย ด้วยการยึดถือประโยชน์ตนเป็นที่สองรองจากประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่หนึ่ง มีความมุ่งมั่นในการทำหน้าที่ ด้วยปณิธานที่ว่า “จงถามตัวเองให้มากกว่าเราจะให้อะไรกับประเทศชาติ และจงถามตัวเองให้น้อยกว่าประเทศชาติจะให้อะไรกับเรา” อีกทั้ง ยึดมั่นในความถูกต้องและความยุติธรรม ดังวลีที่ว่า “พึงสละอวัยวะ ทรัพย์สิน และแม้ชีวิต เพื่อรักษารธรรมหรือความถูกต้องของบ้านเมือง”

4. อาชชะวัง หมายถึง ความซื่อตรง (Honesty) นักการเมืองที่ดี ต้องมีความซื่อตรงต่อการทำงานที่ไม่มีมียา ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริตทั้งกาย วาจา ใจ ไม่หลอกลวงผู้อื่น มิจิตใจเสาะเอาดีซื่อตรงจากอกุศลทั้งหลาย ยึดมั่นต่อหน้าที่ ซื่อตรงต่อตนเอง

ผู้ได้บังคับบัญชา และประชาชน

5. มัทวะวัง หมายถึง ความอ่อนโยน (kindness and gentleness)

นักการเมืองที่ดี ต้องมีอัธยาศัยไมตรีอ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ แข็งแรงแต่ไม่แข็งกระด้าง มีกายอ่อนนุ่ม วาจาอ่อนหวาน จิตใจอ่อนโยน ไม่หยิ่งยโสโอหัง มีบุคลิกภาพที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ จะนำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต

6. ตะป้ง หมายถึง ความเพียรเผาผลาญกิเลสในจิตใจ (Self - control)

นักการเมืองที่ดี ต้องหมั่นฝึกฝนอบรมจิตใจตนเองให้มีความเข้มแข็งในการเอาชนะกิเลสและข่มใจต่อสิ่งที่เข้ามาขัดขวางทั้งหลาย ได้แก่ ตัณหา (ความอยากได้ไม่สิ้นสุด) มานะ (ความถือตัวหรือความสำคัญตัว) โลภะ (การมีจิตใจแคบหรือยึดติดความคิดตนเป็นที่ตั้ง) ไม่ให้หลงใหลในความสุขสำราญหรืออำนาจโดยไม่คำนึงถึงกฎหมายและกฎศีลธรรม หากนักการเมืองไม่ระมัดระวังการใช้อำนาจ อาจจะก่อให้เกิดโทษภัยแก่ตนเองและสังคมได้

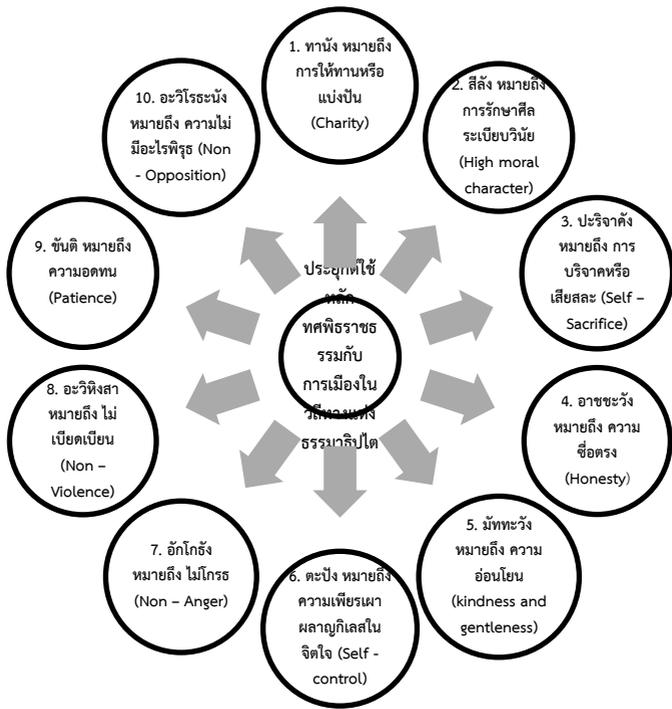
7. **อักโกธัง** หมายถึง **ไม่โกรธ (Non - Anger)** นักการเมืองที่ดี ต้องมีความอดทน ไม่เป็นคนโกรธง่าย จะช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพให้มีความสง่างามทั้งภายในและภายนอก มีสติควบคุมตนเองได้ ไม่แสดงพฤติกรรมไปตามอารมณ์โดยขาดการยับยั้งชั่งใจ จะส่งผลกระทบต่อสัมพันธภาพที่ดีกับคนรอบข้างได้ ข้อนี้พึงระวังและสังวรให้ดี

8. **อะวิหิงสา** หมายถึง **ไม่เบียดเบียน (Non - Violence)** นักการเมืองที่ดี ต้องยึดมั่นทางสายกลางไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่แสวงหาลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ด้วยการบีบบังคับกดขี่ข่มเหงประชาชน ซึ่งจะทำให้เสื่อมศรัทธาต่อความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ ภาพลักษณ์ติดลบ ภาพพจน์เสียหาย ต้องปรับทัศนคติตนเองใหม่ (Mindset) ใหม่งไปเพื่อสันติสุขร่วมกันในสังคม

9. **ขันติ** หมายถึง **ความอดทน (Patience)** นักการเมืองที่ดี จะต้องมีความหนักแน่นในจิตใจ ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งที่มากระทบ มีสติควบคุมตนเองได้ ด้วยมองโลกตามความเป็นจริง พิจารณาอย่างเข้าใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีทั้งชอบใจและไม่ชอบใจ เปรียบได้กับการยืนอยู่กลางแจ้ง ที่ต้องทนแดด ทนฝน ทนลมหนาว ในทุกสภาวะการณ์ ให้สามารถยืนหยัดได้อย่างมี

10. อะวิโรธนะง หมายถึง ความไม่มีอะไรพิรุช (Non - Opposition)

นักการเมืองที่ดี ต้องยึดถือความถูกต้องหรือธรรมะเป็นใหญ่ ไม่หวั่นไหวต่อการพิสูจน์ความจริง มีความซื่อตรง โปร่งใส มีความเที่ยงธรรม สถิตมั่นในหลักธรรมาภิบาล (Good governance) ไม่มีพิรุชหรือข้อบกพร่องใด ๆ ให้เกิดความเสื่อมเสียในการปฏิบัติหน้าที่สรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 2 การประยุกต์ใช้หลักทศพิธราชธรรมกับการเมืองในวิถีทางแห่งธรรมาภิบาล

จะเห็นได้ว่า ทศพิธราชธรรม คือ จริยวัตรเป็นคุณธรรมประจำตนของนักการเมืองที่อ่อนละมุน (Soft Power) ไม่ใช่อำนาจที่แข็งกระด้าง (Hard Power) เหมาะแก่การประยุกต์ใช้ในการปกครองประเทศ เพื่อประโยชน์สุขประชาชนได้เป็นอย่างดี ถ้านักการเมือง ยึดมั่นปฏิบัติตามหลักคุณธรรมของผู้ปกครอง มีความซื่อตรง เป็นผู้ให้

มีความจริงใจ มีอัธยาศัยไมตรีอ่อนโยน ไม่เย่อหยิ่งในตน มีความหนักแน่นในจิตใจ เพื่อแผดเผากิเลสตัณหาทำให้เข้ามาครอบงำได้ ไม่มักโกรธ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น รู้จักให้อภัย มีความอดทนต่อการกล่าวหาว่าดีเตียน มีความซื่อตรงในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่เอาไรต์เอาเปรียบ เบียดบังประเทศ จะทำให้ได้รับความนิยมนิยมชมชอบจากผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชน อีกทั้งยังทำให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มรักใคร่เชื่อฟัง เชื่อมั่น เคารพนับถือ จะบริหารวินิจัยสิ่ง การต่าง ๆ ย่อมบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยดี เพราะทุกคนให้ความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ และช่วยให้บรรลุประโยชน์สูงสุดในฐานะนักการเมืองหรือผู้ปกครองรัฐ นำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรืองและสงบสุขแก่ตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ ดังบทประพันธ์ที่ว่า

เมตตา	กรุณา	ค้าจุนโลก
มีประโยชน์	สร้างชาติ	ศาสนา
พาพี่น้อง	ร่วมชาติ	ร่วมพัฒนา
ปวงประชา	ชาติไทย	ได้สันติสุข
จริยธรรม	นำจิต	พิชิตสุข
ช่วยปลดทุกข์	ทำใจใส	จิตสมาน
มีสติ	คิดแต่ดี	มีน้ำใจ
คอร์ปชั่น	ห่างไกล	ให้ทำดี
อภัยทาน	จัดเป็นทาน	อันสูงสุด
จะช่วยฉุด	จิตใจ	มิให้ต่ำ
ปฏิบัติดี	จริงจัง	ฝังใจจำ
ชีวิตหลุด	บ่วงกรรม	ธรรมนำไทย

นายพุทธทรัพย์ ปิยะอนันต์

ร้อยกรอง

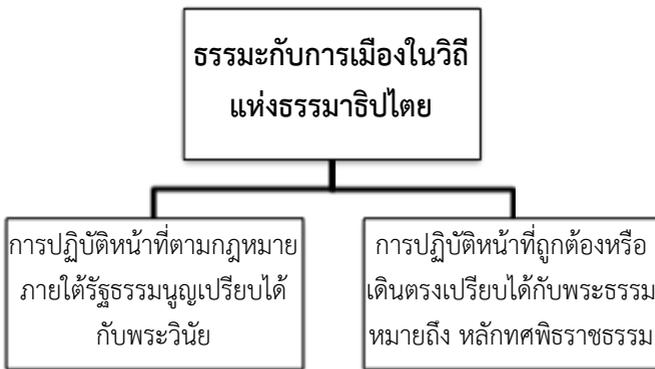
ดังนั้นเมื่อพิจารณาอย่างละเอียดแล้วจะเห็นได้ว่า ธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้น เมื่อนำไปปฏิบัติ ถูกฝา ถูกตัว จะเกิดประโยชน์และคุณค่าในชีวิต และการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม นักการเมืองจะต้องมีเจตคติที่ถูกต้องต่อการรับรู้

ธรรมะนั้นมีประโยชน์และให้คุณค่า ถึงจะส่งผลต่อพฤติกรรมที่มุ่งหวังเพื่อส่วนรวม จึงจะเกิดเป็นอนิสัยที่ดีในการทำหน้าที่บริหารบ้านเมืองให้เจริญมั่นคงผ่านการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดในการบริหารประเทศ ได้แก่ 1. อำนาจนิติบัญญัติ 2. อำนาจบริหาร และ 3. อำนาจตุลาการ เพื่อสังคม สงบ สันติ ภายใต้ธรรมาธิปไตย ดังพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในพิธีเปิดการประชุมสมัชชาคุณพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร ครั้งที่ 40 เรื่อง พระพุทธศาสนากับภาวะวิกฤต ของสังคมไทย เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2541 ที่มีใจความว่า “...ธรรมะในพระพุทธศาสนานั้นบริบูรณ์ ด้วยสัจธรรมที่เป็นสาระและเป็นประโยชน์ใน ทุกระดับ ซึ่งบุคคลสามารถจะศึกษาและปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ คือความเจริญผาสุกแก่ตนได้อย่างแท้จริง กล่าวคือ ผู้ปฏิบัติธรรมย่อมจะมีชีวิตและกิจการงานที่ประกอบด้วยความสว่าง สะอาด และสงบ ที่ว่าสว่างนั้น คือ มีปัญญารู้เหตุรู้ผล รู้ผิดชอบชั่วดีโดยกระจ่างชัด ที่ว่าสะอาดนั้น คือ ไม่มีความทุจริตทั้งกายวาจาใจมาเกือกกแล้ว เพราะเห็นจริงชัดในกุศลและในอกุศล ที่ว่าสงบนั้น คือ เมื่อไม่ประพฤติทุจริตทุก ๆ ทางแล้ว ความเดือดร้อน จากบาปทุจริตก็ไม่มาแผ้วพาน คนที่ประพฤติดิน ปฏิบัติงานโดยตั้งอยู่ในธรรมอย่างเคร่งครัด จึงเป็น ผู้ที่มีปรกตีสุขร่มเย็นไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ตนเองแก่ผู้อื่น และสังคมส่วนรวม ท่านทั้งหลายผู้ตั้งใจอุทิศแรงกายแรงใจของตนเองเพื่อพระพุทธศาสนา และความผาสุกของประชาชน จึงควรจะได้เพียร พยายามปฏิบัติส่งเสริมให้มหาชนได้ศึกษา และปฏิบัติธรรมะอย่างทั่วถึง ก็จะช่วยให้แก่ละบุคคล ดำรงตนอยู่ได้อย่างมั่นคงและเป็นสุขในทุกสถานการณ์ และช่วยค้ำจุนส่วนรวมมิให้เสื่อมทรุดลงได้ ดังที่ท่านมุ่งหวัง...” (พุทธทรัพย์ ปิยะอนันต์, 2555 : 91) จากพระบรมราโชวาทชี้ให้เห็นว่าธรรมะในพระพุทธศาสนานั้นเป็นสัจธรรมความจริง ที่สามารถปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตให้เกิดประโยชน์ร่วมกันได้

บทสรุป

หลักพระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนา 84,000 พระธรรมขันธ์ ที่มาในพระไตรปิฎกนั้น บริบูรณ์ด้วยสัจธรรมที่เป็นสาระและเป็นประโยชน์ในสังคมทุกระดับ

สามารถจะศึกษาและประยุกต์ใช้ในการทำหน้าที่เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน ทุกคนอยู่
อย่างเป็นธรรม ภายใต้กรอบแห่งกฎหมายและศีลธรรม เกิดเป็นคุณค่าในสังคม
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบาทนักการเมืองที่มีอำนาจควบคุมผลประโยชน์ของประเทศ ที่เป็น
ตัวแทนประชาชนเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภา จะต้องยึดถือความถูกต้องเป็นสำคัญ ยึดถือ
ธรรมะเป็นใหญ่ เรียกว่า “ธรรมาธิปไตย” เป็นพลังอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ (Right is
Might) ไม่ใช่ถืออำนาจผลประโยชน์ของตนและพวกพ้องเป็นสรณะ (Might is Right) ให้
ยึดถือประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้งในการปฏิบัติหน้าที่ อีกทั้ง ต้องศึกษาและส่งเสริม
การปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติธรรมสำหรับนักการเมือง ให้สามารถดำเนินชีวิตประสาน
สอดคล้องถูกต้องตามความจริงเพื่อการครองตน ครองคน ครองงาน ด้วยสติ เมตตา
กรุณา ค้ำจุนโลก ให้เกิดปรกติสุขร่มเย็นเป็นประโยชน์ คือ สงบ สันติ ปรองดอง ในสังคม
หมู่ใหญ่ โดยภาพรวมธรรมะกับการเมืองในวิถีแห่งธรรมาธิปไตย สรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 3 ธรรมะกับการเมืองในวิถีแห่งธรรมาธิปไตย

เอกสารอ้างอิง (References)

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2550). **นิติศาสตร์แนวพุทธ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร. พิมพ์ที่ : บริษัท พิมพ์สวยจำกัด.

- พุทธทาส. (2530). **ทศพิธราชธรรม : ธรรมบรรยายชุดทศพิธราชธรรม การตามรอยพระยุคลบาทโดยทศพิธราชธรรม.** ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร. ธรรมสภา.
- พุทธทาส. (2547). **ธรรมะกับการเมือง. ฉบับที่ระลึกครบ 100 ปีพุทธทาสภิกขุ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. จัดพิมพ์ : ธรรมทานมูลนิธิ หน้าสวนโมกข์ ไซยา.
- พูลทรัพย์ ปิยะอนันต์. (2555). ธรรมะทั้งแผ่นดิน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน. 5 (2). หน้า 91.
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2554).พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. [Online]. สืบค้นจาก : <http://www.royin.go.th/dictionary/index.php>. [24 มีนาคม 2563].
- สมชัย พงษ์กิ่ง. (2563). **ปรัชญาการเมือง.** มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา.[Online]. สืบค้นจาก : <http://nkr.mcu.ac.th/e-book/?p=574>. [24 มีนาคม 2563].
- สัญญา เคนาภูมิ. (2559). การตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย : แนวคิดและรูปแบบลักษณะ Political Decision on the Democratic Way of Life : Concept and Forms วารสาร มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 33 (2). หน้า 91.
- สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2553). **ทศพิธราชธรรม : ธรรมเนียมปฏิบัติทางรัฐธรรมนูญ (Convention of the Constitution) ในยุคประชาธิปไตย** โลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา. 18 (5). หน้า 1.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ . (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). **เผยแพร่สำรวจสภาวะทางสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพจิต .** [Online] . สืบค้นจาก :

<http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/News/2561/N21-09-61-1.aspx>. [23 มีนาคม 2563].

สุชีพ ปุณฺณานุภาพ (เขียน), พระมหาบุญไทย ปุณฺณมโน. (รวบรวม). **คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา "ธรรมาธิปไตย"**. (2553). [Online]. สืบค้นจาก : <https://www.cybervanaram.net/2009-1.../343-2010-11-23-14-21-44>. [29 มีนาคม 2563].

สุชีพ ปุณฺณานุภาพ. (2545). **พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชนย่อความจากพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี 45 เล่ม**. พิมพ์ครั้งที่ 18. จังหวัดนครปฐม. พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในงานป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย

The Civil Defense Volunteers' Participation on the Prevention and
Mitigation Mission

เกียรติศักดิ์ ลากสาร¹

Kiattisak Lapsan

บทคัดย่อ

ปัจจุบันภัยพิบัติเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น สร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เป็นประชาชนที่สมัครใจและอาสาเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนเพื่อลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ประสบภัยในเบื้องต้นก่อนที่จะมีหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้ความช่วยเหลือ

อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในฐานะ อปพร. มีหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชนในด้านการติดต่อสื่อสาร คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยจากวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุชุมชน เอกสารเผยแพร่ วิทยุสื่อสาร และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ในด้านการฝึกอบรม คือ มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและการกู้ภัย ให้แก่สมาชิกหน่วยสมัครอาสากู้ภัยต่าง ๆ รวมถึงประชาชนทั่วไปการเข้ารับการฝึกอบรมหรือสาคิตด้านการกู้ภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัย และได้ให้การสนับสนุน หรือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการฝึกอบรมหรือสาคิตและการซักซ้อมแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนหรือด้านการป้องกันอุบัติภัยต่าง ๆ เช่น การ

¹ ศน.บ.(รัฐศาสตร์การปกครอง), ศน.ม (รัฐศาสตร์การปกครอง), อาจารย์ผู้บรรยาย วิทยาลัย
ชุมชนโยธธา Corresponding email : raschai_mbu1@hotmail.com

ช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านอุทกภัย อัคคีภัยและวาตภัย เป็นต้น และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยราชการในการบริการสังคม โดยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานช่วยเหลือสังคมในช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ เช่น วันปีใหม่, สงกรานต์, เข้าพรรษา เป็นต้น ดังนั้น ประชาชนในฐานะอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จึงสามารถร่วมมือกับส่วนราชการในการให้ความช่วยเหลือค้ำเสาธรรมภัย และเป็นเครือข่าย ให้กับส่วนราชการในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในการมีส่วนร่วมของประชาชน

คำสำคัญ : 1. การมีส่วนร่วม 2. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 3. งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ABSTRACT

Now a lot of disasters occur and more intensified. Damage to public life and property envelopes a lot. Civil Defense Volunteers (AP) volunteering and volunteering play an important role in the management of disasters in self-sufficiency communities. This is the preparation for the junction. To reduce the loss of life and property of the victims in the first place before the external agencies to help. Civil Defense Volunteers (AP) in the prevention and mitigation of public disaster as a blessing, It is responsible for preventing and mitigating the disaster in the field of communication. Is get information about preventive and relief work. Disaster from broadcasting community radio stations public radio and local newspapers. Training is involved in disseminating knowledge about disaster relief and rescue. To the members of the volunteer rescue units. Attend training or demonstration on rescue and disaster relief. And have support. Or assist staff in training or demonstration. In the case of disaster relief and disaster prevention, such as rescue of flood victims. Fire and windstorm. And participation in performing duties with government agencies in social services. Participating in social welfare activities during major festivals such

as New Year, Songkran, Lent etc. So the people as civil defense volunteers (APO) can cooperate with the government agencies to help victims of civil unrest. And as a network to the government in the prevention and mitigation in the public envelope.

Keywords : 1. Participation 2. Civil Defense Volunteers (AP) 3. Prevention and mitigation

บทนำ

การดำเนินการของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในด้านการบริหารการจัดการ ผู้บริหารควรเข้ามามีบทบาทและให้ความสำคัญสมาชิก อปพร. อย่างจริงจัง เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สมาชิก อปพร. ที่สมัครเข้ามาร่วมเป็นเครือข่ายให้หน่วยงานภาครัฐ ซึ่งจะ เป็นกำลังพลสำคัญในการออกปฏิบัติการในสถานการณ์ที่เกิดสภาวะฉุกเฉิน ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือด้านอื่นๆ นอกจากนี้ เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่สมาชิก ในการออกปฏิบัติงานควรมีสวัสดิการรองรับ เช่น เบี้ยเลี้ยง ประกันภัยกรณีออกปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงสูง เป็นต้น รวมถึงเงินสงเคราะห์ อปพร. เช่น กองทุนสหกรณ์ ฌาปนกิจ เป็นต้น ดังนั้น ควรมีการประชาสัมพันธ์หรือระบบ การติดต่อสื่อสาร ที่ทั่วถึงกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อสมาชิกจะได้ทราบความเคลื่อนไหวในการทำงาน และ เข้ามามีส่วนร่วมในงานมากขึ้น การสร้างเครือข่ายสมาชิก อปพร. ถือว่ามี ความสำคัญในปัจจุบัน ซึ่งรัฐให้ความสำคัญมากกว่า อาสาสมัครอื่นๆ และมีกฎหมายรองรับในการปฏิบัติงาน ซึ่งถือได้ว่าสมาชิก อปพร. ในปัจจุบันเป็นกำลัง พลที่สำคัญในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของภาครัฐได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ควรให้ความสำคัญแก่สมาชิก อปพร. และควรสร้างขยายเครือข่ายให้กว้างมากเพิ่มขึ้น ลงไปสู่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น เพื่อสร้างเครือข่าย ในระดับท้องถิ่นด้วย ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานของภาครัฐเกิดความคล่องตัว รวดเร็ว ทันท่วงทีต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และสมาชิก อปพร. ควรมีการจัดกิจกรรมพบปะสร้าง ความสัมพันธ์ร่วมกัน เพื่อมิให้เกิด การแบ่งชนชั้น แบ่งระดับในการปฏิบัติงานเป็นการสร้างความคุ้นเคย ให้แก่เจ้าหน้าที่ของ รัฐและสมาชิก อปพร. ในการที่จะปฏิบัติงานร่วมกัน และเป็นการสร้างความรักสามัคคี ใน

กลุ่มสมาชิก การมีส่วนร่วมและการดำเนินงานของ อปพร. มีคณทำงานเป็นทีม มีความชัดเจนในเจตนารมณ์การเป็น อปพร. และมีโครงข่ายสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน มีคำในภาษาอังกฤษหลายคำที่ใช้สื่อความหมาย ทำนองเดียวกัน ได้แก่ people's participation, citizen involvement, popular participation, grass-roots Participation เป็นต้น และได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายที่แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

นิรันดร จงวุฒิเวศน์ (2547 : 185) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่าหมายถึง การทำงานร่วมกับกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือร่วมใจ โดยกระทำการดังกล่าวในห้วง เวลา และลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะและเหมาะสมกัน ทั้งกระทำการงานดังกล่าว ด้วยความรู้สึกร่วมกันให้ประจักษ์ว่าเชื่อถือได้ แสดงว่าการมีส่วนร่วมเป็นผลของความร่วมมือร่วมใจ การประสานงานและความรับผิดชอบ

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2547 : 36) ได้เสนอความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน ว่าหมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูป ส่วนบุคคล กลุ่มคนชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์การ อาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องรวมกัน

สุริชัย หวันแก้ว (2547 : 116) เน้นว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การอยากร่วม และความสมัครใจ (แยกออกจากการเสียสละและการหวังผลตอบแทนจากทางราชการ) ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะต้องสอดคล้องกับ วัฒนธรรมและชีวิตของบุคคลนั้น

เจริญ กัสระ (2540 : 1-3) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือการมีส่วนร่วมของชุมชน ว่าหมายถึง ความพร้อมและโอกาสที่ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายประชาชน ยอมรับผิดชอบและกระทำกิจกรรม ต่าง ๆ ร่วมกัน และยังได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทรรศนะที่แตกต่างกันอีก 4 ความหมาย คือ

- 1) การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการของประชาชน ซึ่งตลอด ระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้ที่อยู่ในวงนอกระบบราชการได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากร และ สถาบันต่าง ๆ ตามสภาวะสังคมที่เป็นอยู่
- 2) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชน พัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร และ ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม และในการมี ส่วนร่วม ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง
- 3) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน พัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้และความชำนาญร่วมกับ การใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
- 4) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและได้ใช้ โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามีแสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการแสดงออก ซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญและแสดงถึงซึ่งวิธีแก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอก น้อยที่สุด

จากความหมายสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ความร่วมมือของปัจเจกหรือกลุ่มบุคคล เพื่อเข้ามา มีส่วนกำหนดความต้องการหรือช่วยกันค้นหาสาเหตุของปัญหา การตัดสินใจร่วมกัน รวมทั้งมีส่วนร่วม ในการวางแผนการจัดการ และการติดตามประเมินผลในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มหรือองค์กร ที่เข้าเป็นสมาชิก

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

David Hapgood (1969 อ้างถึงใน อนงค์ พัฒนจักร, 2535) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนานั้นควรมีสาระสำคัญ 3 ประการ

- 1) การให้การศึกษแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้นำความรู้และข้อมูลต่าง ๆ สู่ระหว่างกัน เป็นการลดช่องว่างของการสื่อความเข้าใจและความร่วมมือตลอดจน

ช่วยให้ประชาชนสามารถเปลี่ยนแปลง คัดแปลง หรือสร้างสรรค์ในการพัฒนาตนเอง

2) การจัดโครงการพัฒนา เพื่อให้เป็นแบบจำลองและแบบฝึกหัดแก่ประชาชนในห้องถิ่นและเป็น การช่วยยกระดับมาตรฐานการใช้ชีวิตของชาวชนบทให้มองเห็นถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมให้ดีที่สุด

3) การปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยม ของประชาชนให้สอดคล้องกับการทำงานร่วมกันในรูปแบบ และวิธีการที่มีกฎเกณฑ์ มีระบบ และมีความซับซ้อน

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2532) กล่าวว่า ความสำคัญการมีส่วนร่วม มีดังนี้

1) สามารถสร้างความยอมรับในคุณค่าและวัฒนธรรมในชุมชนได้ และสามารถเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐาน ที่ไม่พึงปรารถนาของชุมชนได้

2) เป็นวิธีการที่สามารถสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ และนำไปปฏิบัติ ได้อย่างถูกต้อง

3) เป็นการระดมพลังความคิด พลังกาย กำลังใจและทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ออกมาใช้โดยพยายามหลีกเลี่ยงการใช้ทรัพยากรที่ซับซ้อนจากภายนอกให้มากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้

4) สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีกระจายอำนาจพร้อมทั้งบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ไปสู่ ประชาชนในห้องถิ่นให้มากที่สุด

5) สอดคล้องกับปรัชญาสังคมและการเมือง ที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบาย การพัฒนา และมีโอกาสเข้ามากำหนดชะตาชีวิตของตนเอง

6) ถือหัวใจสำคัญของงานพัฒนา การพัฒนาใด ๆ ก็ตามถ้าขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้ว กิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ ไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพและจะประสบความล้มเหลวในที่สุด

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเกิดขึ้นได้จะต้องให้

การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม ของประชาชนให้สามารถทำงานร่วมกันได้ โดยมีความอิสระในการตัดสินใจ ร่วมกัน ทั้งอาจเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือผ่านทางองค์กรประชาชน นอกจากนั้น การที่จะทำให้ ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จะต้องมีกิจกรรมให้ประชาชนฝึกปฏิบัติด้วย

ประเภทของการมีส่วนร่วม

ไพร์ตัน เตชะรินทร์ (2527) ได้แยกประเภทในแง่ขององค์การกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนา ในระดับต่าง ๆ ดังนี้

- 1) องค์กรประชาชนที่จัดตั้งขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ หมายถึง กลุ่มประชาชนที่มีความสนใจในเรื่อง เดียวกัน รวมตัวกันเป็นกลุ่มขนาดเล็กในระดับหมู่บ้านหรือตำบล
- 2) องค์กรประชาชนที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ หมายถึง องค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายในรูปสมาคม มูลนิธิ
- 3) ตัวแทนหรือองค์กรเอกชนที่เข้าร่วมเป็นกรรมการแปรรูปแบบต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการเฉพาะกิจ คณะกรรมการประสานงานในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

บัญญัติ แก้วส่อง (2531) ได้จำแนก วิธีการมีส่วนร่วมเป็น 3 แนวทาง ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมทางตรง หมายถึง การที่บุคคลเข้าไปร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง เช่น การเข้าร่วม ประชุมเข้าร่วมอภิปราย การเข้าร่วมใช้แรงงาน หรือร่วมลงคะแนนเสียง เป็นต้น
- 2) การมีส่วนร่วมทางอ้อม หมายถึง การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ผ่านตัวแทนหรือการให้การสนับสนุน โดยไม่น่าตนเองเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรง
- 3) ตัวแทนหรือองค์กรเอกชนที่เข้าร่วมเป็นกรรมการรูปแบบต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการเฉพาะกิจ คณะกรรมการประสานงานในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

Ramos และ Fletcher (1982 : 13-18) ได้กล่าวถึงมิติของการมีส่วนร่วมว่ามี 3 ส่วน คือ

- 1) รูปแบบของการมีส่วนร่วม เช่น การตัดสินใจ การดำเนินการ การใช้ประโยชน์ และการประเมินผล
- 2) วิธีทางการมีส่วนร่วม เช่น ความสมัครใจ การบังคับ ระยะเวลา ขนาด และระดับการให้ได้รับอำนาจ
- 3) บุคคลที่มีส่วนร่วม เช่น ผู้นำชุมชน ผู้อาศัย ช่างราชการ หรือนักการเมือง นักวิชาการ ชาว

ต่างประเทศ

อนงค์ พัฒนจักร (2535) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบ คือ

- 1) การมีส่วนร่วมแข็งขัน (active) หมายถึง การเข้าร่วมตั้งแต่การเริ่มและการติดตามในกระบวนการ การกำหนดความต้องการแผนงาน ตลอดจนการเข้าร่วมในกิจกรรมการดำเนินงานและความสนใจ ในผลงานการพัฒนา
- 2) การมีส่วนร่วมแบบไม่แข็งขัน (passive) หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยไม่ให้ ความสำคัญของการกำหนดแผนงานและนโยบายตลอดจนไม่ให้ความสนใจในผลการดำเนินงาน
- 3) การมีส่วนร่วมแบบเฉื่อยชา (inert) หมายถึง การเข้าร่วมโดยการถูกชักจูง จำยอม หรือถูก บังคับบัญชา โดยสภาพแวดล้อม บุคคล ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมประเภทนี้จะแปรเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อม ที่เปลี่ยนไป

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ได้มีนักวิชาการที่ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายทฤษฎีด้วยกัน ดังต่อไปนี้

นรินทร์ จงวุฒิเวศน์ (2547) กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

- 1) ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ การลงแขก เป็นต้น
- 2) ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความ เกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีความศรัทธา หรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ ออกปากขอแรงผู้น้อยก็ช่วยออกแรง
- 3) อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคล ที่มีอำนาจเหนือกว่าทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วม ในการกระทำต่าง ๆ เช่น บีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส

พงศ์พันธ์ เจริญหิรัญ (2539) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รู้ถึงประโยชน์ ที่จะได้รับการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเกิดจากการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้เข้าร่วมด้วยกันหรือจากการได้รับความช่วยเหลือ จากผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ ดังนั้น ปัจจัยที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมและไม่เข้าร่วมสามารถจำแนกได้ ดังนี้

- 1) บุคคลจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความเชื่อ

พื้นฐานทัศนคติ และค่านิยมของตนเอง

- 2) บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นมีความคุ้มค่าสอดคล้อง กับผลประโยชน์ของตนเอง รวมทั้งปกป้องผลประโยชน์ของตน
- 3) บุคคลจะไม่เข้าร่วมกิจกรรม ถ้ากิจกรรมนั้นไม่สอดคล้องกับสิ่งที่บุคคลคาดหวังหรือถ้าเคย ได้รับประสบการณ์ที่เป็นอกตอกิจกรรมนั้นมาแล้ว
- 4) การมีส่วนร่วมของคนเป็นไปอย่างเสรี บุคคลจะเข้าร่วมตามความพอใจของตน และจะไม่เข้าร่วม เมื่อถูกบีบบังคับ
- 5) การมีส่วนร่วมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับความสามารถและโอกาส
- 6) บุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุน กระตุ้น และสนใจในแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2532) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมว่า

- 1) ต้องยึดหลักปัญหาและความต้องการของประชาชนซึ่งเป็นเริ่มต้นของกิจกรรม หากกิจกรรม นั้นเป็นเรื่องใหม่ก็ต้องใช้เวลากระตุ้น เร่งเร้าสร้างความสนใจ จนเป็นที่ยอมรับต่อกิจกรรมนั้น
- 2) กิจกรรมต้องดำเนินการตามลักษณะกลุ่ม เพื่อสร้างพลังกลุ่มในการรับผิดชอบ สร้างความสัมพันธ์ กับระหว่างสมาชิก ปฏิสัมพันธ์ทัศนคติและพฤติกรรมที่เห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าการเห็นแก่ตัว
- 3) แนวทางการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ต้องคำนึงถึงขีดความสามารถที่หลีกเลี่ยง การพึ่งพาจากภายนอกให้มากที่สุด โดยเฉพาะในขั้นการเริ่มต้น ต้องทำให้ประชาชนรู้สึกแสดงความเป็น เจ้าของกิจกรรมนั้น และการเน้นการช่วยเหลือตนเองและสมาชิกในสังคมด้วยกัน
- 4) กิจกรรมการพัฒนาที่เข้าไปต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับสภาพของชุมชน รวมถึงศักยภาพของทรัพยากรในชุมชน และสอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 5) การเริ่มต้นกิจกรรมต้องอาศัยผู้นำในชุมชน ได้แก่ ผู้นำตามธรรมชาติที่ชาวบ้านให้ความเคารพ นับถือ ผู้นำทางศาสนา ผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งจากราชการ

- 6) ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น กล่าวคือ ร่วมหาข้อมูล หาสาเหตุของปัญหา ร่วมปรึกษาหารือและแนวทางการแก้ไข ตัดสินปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน และ ร่วมติดตามประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม

ความหมายของคำว่ากลุ่ม

ตามพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ให้ความหมายของกลุ่มไว้ว่า “กลุ่ม” ประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ สองบุคคลขึ้นไปที่ได้สร้างแบบอย่างของการกระทำระหว่างกัน ทางสังคม กลุ่มหรือหมู่คณะนี้ เป็นที่ ยอมรับว่าเป็นองค์ภาวะอย่างหนึ่ง ทั้งโดยสมาชิกของกลุ่มเองและตามปกติโดยผู้อื่นด้วย ทั้งนี้ เพราะกลุ่ม จะมีพฤติกรรมร่วมในแบบฉบับของตนเอง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2532 : 164)

ถวิล ธาราโภชน (2526: 144) ได้กล่าวไว้ว่า กลุ่มใดจะดำเนินงานไปได้ดีมีความก้าวหน้า สมาชิก ทุกคนในกลุ่มจะต้องมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี และก็ต่อเมื่อจุดมุ่งหมายของกลุ่มสามารถสนองความต้องการ ของสมาชิกทุกคนได้มากที่สุด ซึ่งถ้าได้มาจนกระทั่งเรียกได้ว่า จุดมุ่งหมายของกลุ่ม คือ จุดมุ่งหมายของ สมาชิก (Member goal) ก็ยิ่งนับว่าดี แต่โดยความเป็นจริงจะไม่มีจุดมุ่งหมายของกลุ่มใดเลยที่จะสนองความต้องการของสมาชิกได้ทุกคน ดังนั้น สมาชิกส่วนมากที่ตั้งใจทำงานให้กลุ่มจึงมักเป็นพวกที่มี ผลประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ส่วนพวกที่ได้รับผลประโยชน์จากจุดมุ่งหมายเพียงเล็กน้อยก็มักจะไม่ให้ความร่วมมือ หรือให้ความร่วมมืออย่างขอไปที

จิรพรรณ กาญจนะจิตรา (2528 : 263-264) กล่าวถึง การทำงานของกลุ่ม ขึ้นอยู่กับความร่วมมือ ร่วมใจของบรรดาสมาชิกที่มีอยู่ในกลุ่ม (Cohesiveness) การร่วมมือร่วมใจในที่นี้ หมายถึงความเป็นน้ำ หนึ่งใจเดียวกันของสมาชิกในกลุ่มเมื่อกลุ่มได้ ตัดสินใจอะไรลงไปแล้ว สมาชิกทุกคนจะต้องปฏิบัติตามการตัดสินใจ ของกลุ่ม กลุ่มซึ่งมีความร่วมมือสูงสมาชิกมีความคล่องตัวในการทำงานออกความคิดเห็นและช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ล่งผลให้การปฏิบัติงานได้ผลดีและประสบความสำเร็จ

รัตนวรรณ รุณชัย (2534 : 28) ให้ความหมายว่า กลุ่มหมายถึงบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปรวมกัน มีวัตถุประสงค์ในการเข้ามาร่วมกันอย่างชัดเจน และสมาชิกในกลุ่มมีกิจกรรมทำร่วมกัน การรวมกลุ่มนี้ ต่างคนต่างได้รับความพอใจ มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการรวมกันและมีความปรารถนาร่วมกันในอนาคต ที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า “กลุ่ม” หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน เพื่อกระทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และมี การกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติของสมาชิกกลุ่ม

โครงสร้างของกลุ่ม

นำชัย ทบุผล (2528) ได้กล่าวถึงโครงสร้างของกลุ่มว่า หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบภายในการดำเนินงานของกลุ่มที่ประกอบด้วย องค์ประกอบแกนและองค์ประกอบสนับสนุน

1) องค์ประกอบแกน (Core element) หมายถึง สมาชิกที่ดำรงอยู่ในสภาพต่าง ๆ ของกลุ่ม ที่มีบทบาทหน้าที่ผูกพันซึ่งกันและกัน ในการดำเนินงานเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายของกลุ่ม ความเกี่ยวข้อง ผูกพันระหว่างบุคคลในการดำเนินงานของกลุ่มแบ่งออกเป็น ดังนี้

1.1) ความผูกพันระหว่างบุคคล หมายถึง สมาชิกที่ดำรงอยู่ในสภาพต่าง ๆ ซึ่งมีขอบเขต ของการติดต่อจำกัดอยู่ภายในกลุ่ม เช่น ระหว่างผู้นำและสมาชิกกลุ่ม หรือระหว่างสมาชิกด้วยกัน

1.2) ความผูกพันระหว่างกลุ่ม ได้แก่ การติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่ม

1.3) ความผูกพันระหว่างบุคคลกับกลุ่ม

1.4) ความผูกพันระหว่างกลุ่มกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ การติดต่อระหว่างกลุ่มกับสภาวะ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี เพื่อแลกเปลี่ยนปัจจัยซึ่งเป็นวัตถุดิบ และผลผลิตเพื่อความคงอยู่ของกลุ่ม

2) องค์ประกอบสนับสนุน (Work element) เป็นองค์ประกอบที่ทำให้กลุ่ม

ดำเนินงานได้อย่าง บรรลุเป้าหมาย ได้แก่

2.1) ทรัพยากรบุคคล หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่ใช้ในการดำเนินงาน เป็นความสามารถ ที่สร้างศรัทธาให้แก่ตนเองและสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดต่าง ๆ ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

2.2) ทรัพยากรที่ไม่ใช่บุคคล หมายถึง ปัจจัยที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรม ของกลุ่ม เช่น เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม

ประยูร อุดมเสียง (2540) กล่าวว่า โครงสร้างของกลุ่ม ประกอบด้วย

- 1) ขนาดของกลุ่ม จำนวนสมาชิกมากน้อยแค่ไหน
- 2) ขอบข่ายในการควบคุม ถ้ากว้างเกินไปจะควบคุมยาก
- 3) ระดับหัวหน้างาน ถ้ามีหัวหน้างานมากกลุ่มจะซับซ้อน
- 4) อำนาจการบังคับบัญชา กลุ่มที่สายบังคับบัญชาชัดเจนจะมีประสิทธิภาพสูง การสั่งงาน การทำงานจะมีผลที่เด่นชัด
- 5) การติดต่อสื่อสาร การติดต่อที่ดีจะทำให้กลุ่มดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 6) ลักษณะงาน ลักษณะงานที่เหมาะสมกับกลุ่ม
- 7) สถานภาพ สถานภาพของกลุ่มเป็นที่ยอมรับทางสังคมมากน้อยแค่ไหน ถ้ามีการยอมรับ มากก็จะเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพเช่นกัน
- 8) สภาพทางจิตวิทยา ขวัญกำลังใจภายในกลุ่ม ถ้าสมาชิกภายในกลุ่มมีขวัญ กำลังใจดี ก็จะทำให้กลุ่มมั่นคงถาวร

องค์ประกอบของกลุ่ม

ประยูร อุดมเสียง (2540) กล่าวว่า องค์ประกอบของกลุ่มจะต้องประกอบด้วย ผู้นำหรือคณะกรรมการ กลุ่ม ผู้ตามหรือสมาชิกกลุ่ม วัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมาย การดำเนินงานระเบียบข้อบังคับ สำนักงานหรือที่ตั้ง การดำเนินกิจกรรมหรือธุรกิจ เจ้าหน้าที่ดำเนินงาน และการจดทะเบียนตามกฎหมาย ซึ่งอาจจะมีหรือ ไม่มีก็ได้

กรมส่งเสริมการเกษตร (2541 ก : 3) กล่าวว่าองค์ประกอบของกลุ่มจะต้องสนองต่อความต้องการของ สมาชิกและเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มจะต้องมี

องค์ประกอบที่สำคัญ คือ ผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม จุดมุ่งหมายของกลุ่ม กฎเกณฑ์ กิจกรรม และแผนงาน การสื่อสาร และผลประโยชน์

ประเภทของกลุ่ม

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2532) ได้แบ่งกลุ่มในทางสังคมวิทยาออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) กลุ่มปฐมภูมิ (primary group) เป็นกลุ่มคนที่มีขนาดเล็กการติดต่อทางสังคมอย่างใกล้ชิดสนิทสนม โดยมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- 1.1) มีขนาดเล็ก สมาชิกไม่เกิน 20-30 คน และมีความใกล้ชิดกัน
- 1.2) มีการติดต่อสื่อสารเป็นแบบโดยตรง
- 1.3) มีความสนิทสนมและคุ้นเคยกันเป็นการส่วนตัว
- 1.4) การทำกิจกรรมต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันและช่วยเหลือกัน
- 1.5) การตัดสินใจของกลุ่มมักเกี่ยวกับความรู้สึกความเกรงใจและความสัมพันธ์ระหว่าง

กัน

2) กลุ่มทุติยภูมิ (secondary group) เป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ การติดต่อสัมพันธ์กันเป็นไปตามเกณฑ์ ที่กำหนด หรือตามหน้าที่ความช่วยเหลือกันและความสัมพันธ์ส่วนตัวมีน้อยมาก การติดต่อมุ่งให้เกิดประโยชน์ มากกว่าความรู้สึกส่วนตัว ความคิดเห็นของกลุ่มมุ่งที่เหตุผลและประสิทธิภาพ

3) กลุ่มอ้างอิง (reference group) เป็นกลุ่มคนที่มีแบบแผนของพฤติกรรมกลุ่มนี้ จะเป็นใครหรือ อะไรก็ได้ที่เป็นแนวทางที่คนยึดถือเป็นหลักในการตัดสินใจ หรือเป็นแนวทางการแสดงออกถึงในพฤติกรรม

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มปฐมภูมิจะมีความหมายในทางรู้สึกที่สัมพันธ์กัน คือ การติดต่อตอบโต้ ซึ่งกันและกัน โดยจะเน้นที่ความรู้สึกมากกว่ากัน ส่วนกลุ่มทุติยภูมิจะหมายถึงในแง่หน้าที่ คือ การติดต่อที่เป็นประโยชน์หรือมีประสิทธิภาพนั้นจะดูในแง่จุดมุ่งหมายเท่านั้น

การดำเนินงานของกลุ่ม

อมร สุวรรณรัตน์ (2541 : 20-22) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่ม คือ กลุ่มจะต้อง ประกอบด้วยตัวบุคคล ได้แก่ ผู้นำ หรือคณะกรรมการกลุ่ม และผู้ตาม หรือสมาชิกกลุ่ม โดยผู้นำหรือ คณะกรรมการกลุ่มเป็นผู้รับผิดชอบงานของกลุ่มโดยตรง มีบทบาทในการวางแผนดำเนินงาน สามารถ สร้างแรงจูงใจและเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ส่วนผู้ตามหรือสมาชิกต้องเป็นผู้ที่มีความสำนึกว่าตนเองเป็นบุคคลสำคัญของกลุ่ม มีการทำความรู้จักกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกัน และกัน และปฏิบัติหน้าที่ในขอบเขตที่กลุ่มกำหนด กลุ่มมีวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ซึ่งเป็นสิ่งที่กลุ่มต้องการ ให้เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มวัตถุประสงค์ของกลุ่มจะต้องตอบสนองความต้องการของสมาชิกและมีความชัดเจน ที่ทำให้สมาชิกทุกคนเข้าใจได้ กลุ่มมีปทัสถานของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดขึ้น โดยทุกคน ให้การยอมรับและ ยึดเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน กลุ่มต้องมีการวางแผนดำเนินงาน เพื่อดำเนิน กิจกรรมและแบ่งปันผลประโยชน์จากการร่วมกลุ่มร่วมกัน

ประการ โสท์ห่อคำ (2522) ได้กล่าวถึงการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย กลุ่มจะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- 1) มีบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตย ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของสมาชิก
- 2) มีความจริงใจต่อการทำงาน มุ่งหมายเพื่อกลุ่มเป็นสำคัญ
- 3) มีความจริงใจด้วยกันระหว่างสมาชิกในการดำเนินงาน
- 4) เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำงาน และรับผิดชอบร่วมกัน
- 5) ผู้นำหรือผู้ตาม พึงงดเว้นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ต่อกลุ่ม เช่น การวางอำนาจ
- 6) มีการแบ่งหน้าที่และเปลี่ยนหน้าที่ในการทำงาน
- 7) สมาชิกทุกคนต้องใจกว้างยอมรับความคิดเห็น และมีความอดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์
- 8) ให้ความสำคัญต่อสมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมกันทั้งความคิดและการกระทำ
- 9) มีระเบียบแบบแผนต่อการทำงาน กฎ กติกา และตรงต่อเวลา

10) สร้างและกระตุ้นให้สมาชิกเกิดความสนใจร่วมกับงานของกลุ่ม พจนี ชุมศรี (2522) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่บ่งชี้การพัฒนากลุ่ม มีหลายประการ คือ

- 1) การปรับตัวของกลุ่ม ได้แก่ ลักษณะความสามารถในการยอมรับแนวคิดและวิธีการใหม่ ตลอดจนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับและเทคนิคในการดำเนินงานของกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) เป้าหมายของกลุ่ม ได้แก่ ลักษณะความสามารถของกลุ่มในการกำหนดและการพัฒนา เป้าหมายของการดำเนินงาน ความสามารถในการสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายอยู่เสมอ
- 3) ความสัมพันธ์อันดีของกลุ่ม ได้แก่ ความสามารถของกลุ่มในการสร้างความร่วมมือมีความผูกพัน พึ่งพาอาศัยระหว่างสมาชิกด้วยกัน
- 4) การสร้างและรักษามาตรฐาน ได้แก่ ลักษณะความสามารถในการรับสมาชิกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการทำงานของกลุ่มได้อย่างเสมอ
- 5) บรรยากาศของกลุ่ม ได้แก่ ลักษณะความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน มีสิ่งดึงดูดที่ทำให้ทุกคนเกิดความรู้สึกอบอุ่น มีขวัญและกำลังใจ มีความพร้อม มีการเสียสละและ ร่วมมือการทำงานอย่างเต็มที่
- 6) ประสิทธิภาพของกลุ่ม ได้แก่ ลักษณะความสามารถของกลุ่มในการทำงาน เพื่อให้บรรลุ เป้าหมาย ทั้งสามารถเสริมสร้างสมรรถภาพในการทำงาน
- 7) แรงผลักดันของกลุ่ม ได้แก่ ลักษณะความสามารถของกลุ่มในการสร้างอำนาจและสนับสนุน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกลไกเพื่อการทำงานให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ
- 8) กิจกรรมของกลุ่ม ได้แก่ ลักษณะความสามารถของกลุ่มในการเพิ่ม ประสิทธิภาพเพื่อ ประกอบกิจกรรม เป็นวัฏจักรต่อเนื่องได้ทุกระดับขั้นตอน

ดังนั้น เพื่อให้ กลุ่มประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ สมาชิกและหัวหน้ากลุ่มมีความซื่อสัตย์ต่อกัน มีความไว้วางใจกัน และยอมรับในเป้าหมายรวมทั้งค่านิยมต่าง ๆ ของกลุ่มเพื่อความสำเร็จในเป้าหมายของกลุ่ม

แนวคิดเรื่องการติดต่อสื่อสาร

ความหมายของการติดต่อสื่อสาร

การติดต่อสื่อสารนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อผู้รับสารในสังคม ทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ ความนิยม และพฤติกรรมของผู้รับสารได้นอกจากนี้การติดต่อสื่อสาร ยังมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ด้วย เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการดำเนินการให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์

บุญธรรม จิตตอนันต์ (2536 : 12) ให้ความหมายการติดต่อสื่อสารว่า เป็นกระบวนการที่บุคคล สองคนหรือมากกว่าทำการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ แนวความคิดซึ่งกันและกัน ข่าวสาร ความรู้ หรือ แนวคิดต่าง ๆ จะถูกถ่ายทอดจากผู้ส่งไปยังผู้รับในรูปของคำพูดเสียง เครื่องหมาย ภาพ ท่าทาง ให้ผู้รับเห็น ได้ยิน หรือทางอื่นอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือร่วมกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ทั้งนี้โดยอาศัยวิธีการและสื่อต่าง ๆ เป็นเครื่องช่วย

Roger (1973 : 166-168) ให้ความหมายของการติดต่อสื่อสาร คือ กระบวนการที่ความคิด ข่าวสารถูกส่งจากแหล่งข่าวสารด้วยเจตนาจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางประการของผู้รับสาร โดยที่ผล ของการติดต่อสื่อสารทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 3 ประการ คือ การเปลี่ยนแปลงความรู้ ทัศนคติ และ พฤติกรรมของผู้รับสาร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ประการนี้ จะเกิดขึ้นในลักษณะต่อเนื่องกัน กล่าวคือ เมื่อผู้รับสารได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับเรื่องนั้น และ การเกิดความรู้ความเข้าใจนี้มีผลให้เกิดทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องนั้น และขั้นสุดท้ายก็จะก่อให้เกิดพฤติกรรม ที่กระทำต่อเรื่องนั้นๆ ตามมา

ความสำคัญของการติดต่อสื่อสาร

ยูพาทรณ์ กลั่นกลีบ., 2537 : 12-13) กล่าวถึง ความสำคัญ ของการติดต่อสื่อสารว่า การติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารองค์การ เพราะการติดต่อสื่อสาร จะเป็นสิ่งนำความคิด ความต้องการ ความรู้สึก นำไปสู่ความเข้าใจใน

เป้าหมายระหว่างบุคคลต่อบุคคล กลุ่มต่อกลุ่ม บุคคลต่อกลุ่ม หรือระหว่างองค์กรเข้าด้วยกัน เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรดำเนินไป อย่างสอดคล้องหรือตรงกับวัตถุประสงค์ ดังนั้น องค์กรจึงต้องจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารภายใน องค์กรที่ดี และสามารถนำมาใช้สนับสนุนการดำเนินงานได้อย่างเต็มที่

สำหรับช่องทางการติดต่อสื่อสาร Roger และ Shoemaker (1980 : 78-79) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) ช่องทางการสื่อสารมวลชน คือ การถ่ายทอดข่าวสารโดยการผ่านสื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน และนิตยสาร เป็นต้น แหล่งข่าวสารอาจจะเป็นบุคคลคนเดียวหรือ สองสามคนหรือมากกว่านั้นก็ได้ โดยบุคคลเหล่านี้จะส่งข่าวสารไปยังผู้รับฟังจำนวนมาก ๆ นอกจากนั้น สื่อมวลชนยังสามารถนำข่าวสารไปยังผู้รับสารจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว เพื่อเพิ่มความรู้และแพร่กระจาย ข่าวสารรวมทั้งเปลี่ยนทัศนคติที่บุคคลเดิมมีอยู่ได้

2) ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล คือ การถ่ายทอดข่าวสารระหว่างบุคคล ตั้งแต่สองบุคคลขึ้นไป โดยการสื่อสารเช่นนั้นจะเป็นลักษณะเผชิญหน้า ซึ่งจัดว่าเป็นรูปแบบที่มีผลต่อการทำให้ผู้รับสารยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และยอมรับเพื่อร่วมมือปฏิบัติตาม

การสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึง การสื่อสารระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาทำการสื่อสาร กันในลักษณะตัวต่อตัว กล่าวคือทั้งสองฝ่าย คือ ผู้ส่งสาร และผู้รับสารสามารถติดต่อแลกเปลี่ยนสารได้โดยตรง ในขณะที่คนหนึ่งเป็นผู้ส่งสาร คนอื่น ๆ จะทำหน้าที่เป็นผู้รับสาร การสื่อสารระหว่างบุคคลอาจเกิดขึ้นได้ ในกรณีของกลุ่มย่อย ซึ่งมีคนมากกว่าสองคนขึ้นไปมารวมตัวกันในลักษณะที่สามารถติดต่อแลกเปลี่ยนสาร กันได้โดยตรง (ปรมะ สตะเวทิน, 2538 : 36 อ้างถึงในกมลทิพย์, 2540 : 10)

ในสังคมชนบทนั้นมีช่องทางการติดต่อสื่อสารโดยใช้บุคคล ซึ่งการติดต่อสื่อสารอาจอยู่ในรูปของ การจัดประชุมกลุ่มและการบอกกล่าวพูดคุยกันระหว่างบุคคลภายในกลุ่มหรือชุมชน ซึ่งในการติดต่อสื่อสาร ระหว่างบุคคลนั้น สมาชิกแต่ละคนจะมีพฤติกรรม การติดต่อสื่อสารที่ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งบุคคลที่เป็นช่องทาง การติดต่อสื่อสารจะเสมือนมี

บทบาทและหน้าที่ในการติดต่อสื่อสารต่างกันไป (Roger และ Rogen, 1976 : 140) และในกรณีที่ต้องการให้บุคคลใด ๆ เกิดการยอมรับในข่าวสารที่เสนอไปหรือให้การติดต่อสื่อสารมีประสิทธิภาพ มากที่สุด สื่อที่ใช้ในการกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจยอมรับสารนั้น ควรใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลนั้นจะเป็นประโยชน์มากเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้รับข่าวสาร มีความเข้าใจต่อกัน และตัดสินใจรับสารได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้น (Roger และ Shoemaker: 1969 อ้างถึงใน สมานพงศ์ เนยยาร์ภย์ , 2540 : 16)

ช่องทางการติดต่อสื่อสารโดยใช้สื่อบุคคลนั้นว่าเป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มากที่สุดต่องานสื่อสารวัตรกรรม ทั้งนี้ เพราะสื่อบุคคลมีความสำคัญมากในขั้นการจูงใจและการตัดสินใจ เกี่ยวกับวัตรกรรม เนื่องจากสื่อบุคคลมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (โกศล บุญยวง, 2539 : 16)

- 1) การไหลข่าวสารเป็นแบบสองทาง ทำให้ง่ายต่อการโต้ตอบปัญหาต่าง ๆ ได้ทันทั่วทั้งนอกจากนี้ สามารถที่จะอธิบายปัญหาต่างๆ ได้อย่างชัดเจนกว่าช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ
- 2) การสื่อสารเป็นไปแบบลักษณะตัวต่อตัว หากผู้รับสารมีความเชื่อถือในตัวผู้ส่งสารก็จะทำให้ การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 3) ปริมาณของปฏิกริยาตอบสนองในขณะที่ทำการสื่อสารเกิดขึ้นในระดับสูง
- 4) ช่วยลดกระบวนการทางเลือกในทางจิตวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกรับสาร

สรุปกระบวนการติดต่อสื่อสารมีอิทธิพลต่อการเพิ่มความรู้ สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลได้ ส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น สร้างความเข้าใจให้แก่บุคคลมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ในโครงการมากขึ้น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 มีสาระสำคัญดังนี้

- 1) มีขอบเขตกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และยกเลิก พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 และระเบียบ

กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- 2) ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้
- 3) ให้มีคณะกรรมการอำนวยการศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนกลาง ประกอบด้วย อธิบดี กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นประธานกรรมการ มีหน้าที่กำหนดนโยบายและแนวทางการบริหาร กิจกรรมศูนย์ อปพร. เสนอแนวทางและมาตรการเกี่ยวกับการดำเนินการ อปพร. และกำกับ ดูแล และ สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ อปพร.
- 4) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ อปพร. จังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการมีผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัด ตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร ร่วมเป็นกรรมการ หัวหน้าสำนักงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทาง การดำเนินงานกิจการ อปพร. ให้การสนับสนุนส่งเสริมและกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์ อปพร. ภายในเขตจังหวัด และกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการดำเนินงาน ที่เกี่ยวกับกิจการ อปพร. ที่ไม่ขัดหรือแย้ง กับที่ศูนย์ อปพร. กลางกำหนด
- 5) ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่น เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. มีอำนาจหน้าที่สั่งการควบคุม และกำกับ ดูแล เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ อปพร. และอปพร. ในสังกัด ตลอดจนให้การสนับสนุนการดำเนินกิจการ อปพร. ภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และสนับสนุนศูนย์ อปพร. ข้างเคียงในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 6) ให้ศูนย์อปพร. เทศบาล อบต. เขตในกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา จัดตั้งฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้
 - 6.1) ฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - 6.2) ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย
 - 6.3) ฝ่ายสงเคราะห์ผู้ประสบภัย
 - 6.4) ฝ่ายปฏิบัติการกู้ชีพ กู้ภัย

6.5) ฝ่ายอื่นๆ ตามความจำเป็น

7) ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา เป็นผู้รับสมัคร และคัดเลือกบุคคลเข้าเป็น อปพร. ในสังกัดของตน

8) คุณสมบัติของ อปพร. และลักษณะต้องห้าม

8.1) มีสัญชาติไทย

8.2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

8.3) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในเขตศูนย์ อปพร. นั้น

8.4) เลื่อมใสการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8.5) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนวิกลจริต

8.6) ไม่เป็นผู้เสื่อมเสียในทางศีลธรรม หรือในทางทุจริต หรือเป็นภัยต่อสังคม ผู้สมัครที่ได้รับคัดเลือกกว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด ต้องเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร การฝึกอบรมอปพร. จึงจะได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น อปพร.

9) อปพร. มีหน้าที่ปฏิบัติการตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาและเจ้าพนักงานในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย มีสิทธิในการแต่งเครื่องแบบ อปพร. ใช้วิทยุสื่อสารของทางราชการในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรและได้รับการคุ้มครองตามระเบียบและกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย

บทสรุป

ภารกิจประการหนึ่งของท้องถิ่นที่สำคัญ คือ “การรักษาความมั่นคงภายใน” หรือจะเรียกให้แคบลงก็คือ ภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งรวมถึงภารกิจ การรักษาความสงบเรียบร้อยด้วย นั่นเอง หน้าที่ดังกล่าวเดิมเคยเป็นอำนาจหน้าที่ของ

ฝ่ายตำรวจและฝ่ายปกครอง ได้แก่ จังหวัด อำเภอบ้านนาบ ตำบล หมู่บ้าน มิได้หมายรวมถึงท้องถิ่นแต่อย่างใด แม้ในกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยเฉพาะเทศบาล จะได้รับบัญญัติไว้ให้เทศบาลตำบลมีหน้าที่ การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และการให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง ซึ่งหมายถึง “การรักษาความสงบเรียบร้อย” และ “การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” ในพื้นที่เท่านั้น สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตามกฎหมายจัดตั้งฯ มิได้รับบัญญัติอำนาจหน้าที่ “การรักษาความสงบเรียบร้อย” ไว้แต่อย่างใด ตามนิยามมาตรา 4 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 คำว่า “สาธารณภัย” หมายความว่า อัคคีภัย ภัยแล้ง อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้อันตรายเกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย และ มาตรา 41 บัญญัติให้ นายก อบต. นายกเทศมนตรี นายกเมืองพัทยา (ผู้อำนวยการท้องถิ่น) จัดให้มีอาสาสมัคร อปพร. ในพื้นที่ด้วย ฉะนั้น จากบทบัญญัตินี้ จึงกำหนดอำนาจหน้าที่ของ อปท. ให้มีหน้าที่เกี่ยวกับ “สาธารณภัย” โดยตรง ซึ่งพิจารณาตามคำนิยามแล้วมีความหมายที่ครอบคลุมกว้างมาก เมื่อมีการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น โดยการยกฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ยกฐานะสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2537 รวมไปถึงการยกฐานะ อบต. เป็นเทศบาล รวมถึงการปรับยกฐานะเทศบาลจากเทศบาลตำบลเป็นเทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร และได้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ขึ้น โดยมีการถ่ายโอนภารกิจของส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ให้แก่ อปท. มากขึ้น ฉะนั้น จึงมีการพัฒนาสถานะบทบาทอำนาจหน้าที่ของอปท. ที่มีแนวโน้มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ ม้าคนอง. 2540. เทคนิควิธีการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้แทนจำหน่ายใน
ธุรกิจขายตรงหลายชั้น. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย,
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2541. คู่มือการดำเนินงานกระบวนการกลุ่มและการสร้าง
กองทุนของการเกษตร. กองพัฒนาการบริหารงานการเกษตร กรมส่งเสริม
การเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์,
- โกศล บุญยวง. 2539. การรับข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติด
เอดส์ของคนงานก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
- จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. 2528. คู่มือการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลปการพิมพ์
จำกัด,
- เจริญ กัศระ. 2540. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของรัฐ”. วารสาร
สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย,
- ถวิล ชาราโกษนิ. 2526. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. 2531. “กลวิธี แนวทาง วิธีการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในงานพัฒนาชนบท”. การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา.
กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์,
- บัญชา แก้วส่อง. 2531. รูปแบบทางสังคม-จิตวิทยา สำหรับการอธิบายการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในกระบวนการพัฒนา. ปริญญาวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต
บัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ,
- บุญธรรม จิตต์อนันต์. 2536. ส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักส่งเสริมและ'
ฝึกอบรม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
- ประมะ สตะเวทิน. 2522. หลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2532. ประภากร โล่ห์ทองคำ. การสอนกลุ่มสัมพันธ์ใน

โรงเรียน. โครงการผลิตสื่อการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูนครราชสีมา,

ประยูร อุดมเสียง. **แนวทางพัฒนาชนบท.** แก่นเกษตร, 2529.

พงศ์พันธ์ เขียรศิริชัย. **การพัฒนาเกษตรกรด้านการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม.** เอกสารการสอนมนุษย์สัมพันธ์และจิตวิทยาที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกร หน่วยที่ 10. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 6. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2539.

พจน์ ชุมศรี. 2522. **วารสารส่งเสริมการเกษตร,**

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. 2527. “นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน”. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา.** กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภการพิมพ์,

ยุพากรณ์ กลั่นกลีบ. 2537. **องค์ประกอบของการติดต่อสื่อสารที่มีผลต่อความพึงพอใจของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,**

เยาวลักษณ์ มากดี. 2538. **การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในอำเภอเมือง มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม . กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,**

ราชบัณฑิตยสถาน. 2532. **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** กรุงเทพฯ :ไทยวัฒนาพานิช,

สมนึก ปัญญาสิงห์. 2532. **การพัฒนาชุมชน.** ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น,

สมานพงศ์ เนยยารักษ์. 2540. **ประสิทธิภาพการสื่อสารในธุรกิจแฟรนไชส์ด้านการสื่อสารระหว่างบริษัทเวสต์โฟน ซ็อบ จำกัด และลูกค้าแฟรนไชส์. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

สุริชัย หวันแก้ว. 2527. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.** กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษานโยบาย สาธารณสุข. มหาวิทยาลัยมหิดล.

อนงค์ พัฒนจักร. 2535. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยม่วง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสังคม วิทยาการ พัฒนา : **บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น,**

อมร สุวรรณรัตน์. 2541. การศึกษาปัจจัยการร่วมกลุ่มและการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมด ตำบลตะโหมด จังหวัดพัทลุง. สงขลา : **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยทักษิณ,**

Ramos L.A.A and L.B. Fletcher. 1982. Planning for Rural Development with Popular Participation. Iowa : Department of Economic. Iowa state University,

Roger ,E.M. and F.F.Shoemaker. 1971. Communication of Innovation. New York: The Free Press,

Roger, E.M. 1973. Communication Strategies for Family Planning. New York: The Free Press,

ตำราวิจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลัก
เศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐาน
Quality of life's Policeman Development by Using
Sufficiency Economy Based

ณรงค์ ภูเยี่ยมจิตร์¹
Narong Phuyiamchit

บทคัดย่อ

หลักเศรษฐกิจพอเพียง มีความสำคัญทั้งต่อบุคคลและสังคม เพราะการดำเนินชีวิตประจำวัน จำเป็นต้องมีความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ซึ่งหลักการนี้ เป็นการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้ เมื่อพึ่งตนเองได้แล้ว ชุมชน และสังคมจะมีความมั่นคงมีการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น ได้ทุกขณะ จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถนำมาปฏิบัติได้ และส่งผล ให้เห็นประโยชน์ในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจริงจัง การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานมาใช้ ในชีวิตประจำวัน จึงเป็นการกล่าวถึงทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน และความทันสมัย เพราะ ตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักความพอเพียง

ดังนั้น การที่ตำรานำหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามวิถีการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงเป็นการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้เป็นต้นแบบ ใน สภาวะเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพความ เป็นอยู่ของตำรวจ โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐาน สร้างความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนิน ชีวิตที่ถูกต้อง รู้จักความพอเพียง การวางแผนชีวิต การวิเคราะห์ และใช้วิจารณ์ญาณ

1

ร.บ.ด. (รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์) อาจารย์ผู้บรรยาย วิทยาลัยชุมชนยโสธร Corresponding
email : raschai_mbu1@hotmail.com

แก้ปัญหา โดยใช้เหตุผลเป็นที่ตั้ง รู้จักขยัน ซื่อสัตย์ อดทน ประหยัด และไม่ฟุ่มเฟือย นอกจากนี้ไม่ว่าจะทำสิ่งใด ต้องหมั่นหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเพิ่มทักษะให้ตัวเอง ควรนำหลักคำสอนของพระพุทธศาสนามาปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของตำรวจสืบไป

คำสำคัญ : 1.คุณภาพชีวิต 2. ตำรวจ 3. เศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

Sufficiency economy is important to both individuals and society because daily life requires moderation, reason and a good immune system. This principle is applied in everyday life. Self-reliance when self-reliant community and society will be stable, sustainable development. Ready to cope with any change that may occur at any time. It can be seen that sufficiency economy is close to being able to be implemented. And consequently, the benefits of continuous serious practice. Applying sufficiency economy as a base for everyday use. It discusses the basic necessity theory and modern because it is based on the present self-sufficiency principle.

So the police put sufficiency economy as the basis for improving the quality of life. Follow the way of daily life, it is the development and quality of life. In current economic and environmental conditions. Can be used to improve the wellbeing of the police. Using sufficiency economy as a base build a good understanding of the correct lifestyle. Know enough life planning, analysis, and judgment. By reason is a place to know, diligent, honest, patient, economical and not extravagant. In addition, no matter what you do. Need

more knowledge to enhance your skills. The teachings of Buddhism should strictly follow. To guide and develop the quality of life of the police.

Keywords : Quality of life, Police, Sufficiency economy

บทนำ

พระบรมราชาบาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา พระองค์ท่านได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของ การพึ่งตัวเอง ความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ การรู้จักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง และทรงเตือนสติประชาชนไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการ พัฒนาตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ตลอดจนมีคุณธรรมเป็นกรอบในการ ดำรงชีวิตภายใต้ชื่อว่า เศรษฐกิจพอเพียง พ้น พระคุณ (2543 : 54) ได้กล่าวว่า ข้าราชการ ตำรวจเป็นทรัพยากรบุคคลของหน่วยงานสำนักงานตำรวจ แห่งชาติที่ได้รับเงินเดือนจาก งบประมาณของแผ่นดิน มีอำนาจและหน้าที่ต้องปฏิบัติครอบคลุม ตามในประมวลระเบียบ การตำรวจเกี่ยวกับคดี เล่มที่ 1 ภาคที่ 1 ซึ่งเปรียบเสมือนคู่มือการปฏิบัติงานของตำรวจ ได้ กำหนดหน้าที่ที่ทั่วไปของตำรวจไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1. รักษาความสงบเรียบร้อย ทั้งภายใน และภายนอกเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน 2. รักษากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดในทาง อาญา 3. บำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชน 4. ดูแล รักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ

นอกจากนี้แล้ว ตำรวจยังมีหน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ด้วย หน้าที่ของตำรวจตามกฎหมายทำให้ข้าราชการตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครองสวัสดิ ภาพของประชาชนและสังคมด้านต่างๆ ตามกฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่ที่จะดำเนินไปอย่างมี ประสิทธิภาพ หากข้าราชการตำรวจมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางด้านสุขภาพกายและทางใจ รวมถึงการอยู่ในสภาวะทางเศรษฐกิจที่ดีแล้วก็จะยังประโยชน์สุขโดยตรงกับประชาชนที่อยู่ใน สังคมอย่างมาก เนื่องด้วยตำรวจจะต้องปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในกรอบระเบียบ และวินัยอย่าง เคร่งครัด เพื่อปกป้องพิทักษ์รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม รักษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง อย่างถูกแบบแผน บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน ดูแลรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ

ดังนั้น คุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของตำรวจทุกคน การนำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานมาในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จึงเป็นการน้อมนำพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ทั้งในส่วนตัว ครอบครัว และงานที่ปฏิบัติอยู่ ให้เป็นทางเลือกในการดำเนินชีวิตที่ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ อยู่ได้อย่างเพียงพอกับงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดในการดำเนินกิจกรรมกรรมใดๆ ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ซึ่งจะเป็นปัจจัยทำให้คุณภาพชีวิตมีความสุข

ความหมายของคุณภาพชีวิต

การมีคุณภาพชีวิตที่ดีต้องรวมไปถึงการที่เราสามารถแสวงหาปัจจัย และบริการต่าง ๆ นอกจากนั้นยังรวมไปถึง สุขภาพ ความคิด อารมณ์ สิทธิ และความยุติธรรมทางกฎหมาย ระดับการศึกษาสำหรับคนทุกวัย และปราศจากมลภาวะจากสภาพแวดล้อม นอกเหนือจากนี้ คุณภาพชีวิตยังเกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยที่ดี โอกาสในการพักผ่อนหย่อนใจและนันทนาการ มีความสัมพันธ์ที่ดีโอกาสในการพักผ่อนหย่อนใจและนันทนาการ มีความสัมพันธ์ที่ดี มีความรักความอบอุ่นภายในครอบครัว รวมทั้งสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตได้มีองค์การหรือกลุ่มบุคคลได้เสนอมุมมองหรือทัศนคติไว้หลากหลายแตกต่างกันไป แต่สิ่งที่มีความเหมือนกันก็คือแนวคิดที่ต้องการให้คุณภาพชีวิตของประชาชนได้รับการพัฒนาไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถตอบสนองความต้องการทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา เศรษฐกิจ สังคมและคุณธรรมได้ ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตดังกล่าว ได้แก่

ราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 125) ได้ให้ความหมายว่าคุณภาพชีวิตประกอบด้วย คำ 2 คำ คือ คุณภาพ หมายถึง ลักษณะความดีและลักษณะประจำบุคคลหรือสิ่งของ ส่วนชีวิต หมายถึง ความเป็นอยู่ ดังนั้น คุณภาพชีวิตจึงหมายถึง ลักษณะความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล

กุหลาบ รัตนสังฆธรรม และคณะ (2535 : 10) ได้กล่าวว่า “คุณภาพชีวิตหมายถึงสภาพความเป็นอยู่ของบุคคลทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิดและจิตใจ ซึ่งได้รวมเอาทุกด้านของชีวิตไว้หมด ซึ่งชีวิตบุคคลสามารถดำรงอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยสามารถแสดงมิติ ต่าง ๆ ของคุณภาพชีวิต” ไว้ดังนี้

- 1) คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย หมายถึง อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย พลังงาน สิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัวและในการประกอบอาชีพ
 - 2) คุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ หมายถึง การพักผ่อนหย่อนใจที่มีคุณภาพ ประโยชน์ ความนิยมชมชอบในศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ความอบอุ่นในครอบครัวและในชุมชน ความรักและความเป็นเจ้าของที่มีต่อหมู่คณะ
 - 3) คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง ภาวะแวดล้อมที่บริสุทธิ์สะอาดและเป็นระเบียบปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศ และเสียง มีทรัพยากรที่จำเป็นแก่การดำรงชีพและการคมนาคมที่สะดวก
 - 4) คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม หมายถึง โอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพที่เท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน การปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ความเป็นธรรมด้านรายได้ ความร่วมมือร่วมใจในสังคม ความเป็นระเบียบวินัยมีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันและมีค่านิยมที่สอดคล้องกับหลักธรรมในศาสนา
 - 5) คุณภาพชีวิตด้านความคิด หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ชีวิตและชุมชน การศึกษา วิชาชีพ ความสามารถในการป้องกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของตัวเอง การยอมรับตัวเองและการมีเป้าหมายในชีวิตที่เหมาะสม
 - 6) คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ หมายถึง การมีคุณธรรมในตัวและสังคม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีเมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูล กตัญญูกตเวที ความจงรักภักดีต่อชาติความศรัทธาในศาสนา ความเสียสละและการละเว้นอบายมุขต่าง ๆ
- ธรรมญู วิถี (2547 : 10) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง “การที่บุคคลมีความสุข ความพอใจจากการได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นความจำเป็นและความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ภายใตสภาพแวดล้อมและค่านิยมที่สังคมยอมรับหรือในความหมายที่สั้นที่สุด คุณภาพชีวิต คือ การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีนั่นเอง”
- นิคาร์ตัน ศิลปเดช (2540 : 62) ได้กล่าวว่า “คุณภาพชีวิต” (Quality of Life) เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง และมีขอบเขตไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับการพิจารณาความรู้ ประสบการณ์ของแต่ละคนเนื่องจากในปัจจุบัน “คุณภาพชีวิต” ได้รับการกำหนดให้เป็นเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาประเทศ ดังนั้นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาทุกด้านจึงมุ่ง

ไปสู่การมีคุณภาพชีวิตของประชากร ว่ามีสภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีปัจจัยเกื้อหนุนในการเลี้ยงชีพเพียงพอ มีจิตใจมั่นคง ปรับตัวได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีความสุข สุขชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2525 : 1) ได้กล่าวถึงคุณภาพชีวิตไว้ว่า “สำหรับคนงานบางคนหรือคนงานบางกลุ่ม คำว่า “คุณภาพชีวิต” หมายถึงความมั่นคงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและอีกบางกลุ่มอาจหมายถึง การมีเวลาพักผ่อนหย่อนใจ บางกลุ่มอาจหมายถึง การให้โอกาสแก่บุคคลที่จะพัฒนาตนเอง หรือบางกลุ่มอาจหมายถึงการมีสิ่งแวดล้อม (ทางกายภาพ) ที่น่าอยู่อาศัย”

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพการดำรงชีวิตที่บุคคลเกิดความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันเนื่องมาจากการได้รับการตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ อย่างพอเพียงและเหมาะสมความสุขทางกาย ที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจได้นั้น คือ ลักษณะที่บุคคลมีสิ่งต่าง ๆ สอนของความต้องการด้านร่างกายอย่างเหมาะสมกับสภาพและฐานะของตน ซึ่งได้แก่ การมีอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ความสุขทางจิตใจที่จะช่วยให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในชีวิตนั้น คือ ลักษณะที่บุคคลมีความรัก ความอบอุ่น และความมั่นคงในจิตใจ ได้รับการยอมรับและยกย่องจากผู้อื่น เกิดความภาคภูมิใจและการนับถือตนเอง คิดและทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

สุวัฒน์ มหัตนรินทร์ และคณะ (2540 : 14) ได้กล่าวถึงการพัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตประกอบด้วยองค์ประกอบ คุณภาพชีวิต 4 ด้านดังนี้

1. ด้านร่างกาย (Physical domain) คือการรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวันเช่นการรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกายการรับรู้ถึงความรู้สึกสบายไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดของร่างกายได้ การรับรู้ถึงความสามารถหรือศักยภาพในการ ดำเนินชีวิตประจำวันการรับรู้เรื่องการนอนหลับและพักผ่อนซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันการรับรู้ถึงความเป็นอิสระไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นการรับรู้ความสามารถในการเคลื่อนไหวของตนการรับรู้ถึง

ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเองการรับรู้ถึงความสามารถในการทำงานการรับรู้ว่าตนไม่ต้องพึ่งยาต่างๆหรือการรักษาทางการแพทย์อื่น ๆ

2. ด้านจิตใจ (Psychological Domain) การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเองเช่นการรับรู้ความรู้สึก ทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเองการรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเองการรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองการรับรู้ถึงความ มั่นใจในตนเองการรับรู้ถึงความคิดความจำสมาธิการตัดสินใจและความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆของ ตนเองที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่นการรับรู้ถึงความเชื่อด้านจิตวิญญาณศาสนาการให้ความหมายของชีวิตและความ เชื่ออื่น ๆที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิตมีผลต่อการเอาชนะอุปสรรคเป็นต้น

3. ด้านสังคม (Social Relationship) คือการรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคมการรับรู้ว่าจะตนได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม รวมทั้งในเรื่องการรับรู้อารมณ์เพศหรือการมีเพศสัมพันธ์

4. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตเช่น การรับรู้ว่าจะตนมีชีวิตอย่างไรอิสระมีความสุขปลอดภัยและมั่นคงในชีวิตการรับรู้ว่าได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง ๆการคมนาคมสะดวกมีแหล่งประโยชน์ด้านการเงินสถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์การรับรู้ว่าจะตนมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่างๆการรับรู้ว่าจะตนได้มีกิจกรรมสันทนาการและ มีกิจกรรมในเวลาว่าง

กล่าวได้ว่า องค์ประกอบ คุณภาพชีวิต 4 ด้านมุ่งการแก้ปัญหา การปรับตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมืองและการปกครอง ซึ่งมีอยู่ในสังคมที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่

แนวคิดเกี่ยวกับตำรวจ

โดยอำนาจหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ และการปฏิบัติงานที่มากมายครอบคลุมไปยิ่งหลายๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกัน เพราะตำรวจเป็นสถาบันแรกและเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นเป้าหมายของความถูกต้องของความเป็นธรรม ต้องมีจุดเริ่มต้นที่ ตำรวจ เป็นองค์ประกอบหลัก

1. ความหมายของตำรวจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของคำว่า ตำรวจ ไว้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ตรวจตรา รักษาความสงบสุข จับกุมและปราบปราม ผู้กระทำความผิดกฎหมายเรียกชื่อตามหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ตำรวจนครบาล ตำรวจภูธร ตำรวจสันติบาล ตำรวจกองปราบ ตำรวจดับเพลิง ตำรวจน้ำ ตำรวจรถไฟ ตำรวจป่าไม้

ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีได้ให้นิยามศัพท์ตำรวจไว้ว่า ตำรวจคือเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมาย ให้มีอำนาจและหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

2. ปรัชญาตำรวจ

เป็นหลักการที่ใช้ทั่วไปสำหรับวิชาชีพตำรวจที่ถือได้ว่าเป็นสากลมีดังนี้

หลักการที่ 1 การป้องกันอาชญากรรมเป็นภารกิจพื้นฐานของตำรวจ

หลักการที่ 2 ตำรวจต้องได้รับความเคารพเชื่อถืออย่างแท้จริงจากประชาชน

หลักการที่ 3 การที่ประชาชนเคารพปฏิบัติตามกฎหมายเท่ากับเป็นการสร้างความเคารพศรัทธาของประชาชนที่มีต่อตำรวจ

หลักการที่ 4 ความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนจะลดน้อยถอยลงเมื่อความรุนแรงของตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่เพิ่มขึ้น

หลักการที่ 5 ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายด้วยความยุติธรรม

หลักการที่ 6 ตำรวจควรใช้กำลังในกรณีจำเป็นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

หลักการที่ 7 ตำรวจก็คือประชาชนและประชาชนก็คือตำรวจ

หลักการที่ 8 ตำรวจเป็นตัวแทนกฎหมาย

หลักการที่ 9 ความปลอดภัยจากอาชญากรรม และความยุ่งเหยิงเป็นการทดสอบถึง ประสิทธิภาพของตำรวจ

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความสงบเรียบร้อยในสังคมเป็นประสิทธิผลของการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ โดยทั่วไปความรู้สึกของประชาชนแสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ อยู่แล้ว เช่นความมั่นคงแข็งแรงของรั้วบ้าน ประตู หน้าต่างของอาคารบ้านเรือน การใช้เหล็กดัดป้องกันการใช้เครื่องสัญญาณเตือนภัยกันขโมย ถ้าข้าราชการตำรวจปฏิบัติตนตาม ปรัชญาหลักการ 9 ข้อนี้อุณหภูมิความสุขก็จะเป็นของประชาชน

3. อุดมคติตำรวจ

อุดมคติของตำรวจ เป็นแนวคิดแนวปฏิบัติที่ข้าราชการตำรวจที่ดีทุกคนจะต้องยึดถือ และยึดมั่นเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต การจะเป็นข้าราชการตำรวจที่ดีนั้นองค์ประกอบทั้งพื้นฐาน ทั้งเก้าข้อจะต้องปฏิบัติให้ได้ครบถ้วนหรือมากที่สุด เพื่อจะเป็นข้าราชการตำรวจของประชาชน และเป็นข้าราชการตำรวจที่ดีของประเทศชาติ มี 9 หัวข้อคือ อดทนต่อความเจ็บใจ, ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก, ไม่มักมากในลาภผล, มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน, ดำรงตนในยุติธรรม, กระทำการด้วยปัญญา, รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต

4. หน้าที่ของตำรวจ

ตำรวจชั้นประทวนได้แก่ตำรวจที่มียศตั้งแต่สิบตำรวจตรี จนถึงดาบตำรวจ จะมีหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะเป็นตำรวจ แต่ละมีหน้าที่เพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะงานที่รับผิดชอบ **ประเสริฐ รุจิรวงศ์** (2543 : 14) ได้แบ่งหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติอาจแบ่งได้ดังนี้

- 1.การป้องกันอาชญากรรม
- 2.การปราบปรามอาชญากรรม
- 3.การคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชน
- 4.การรักษาความปลอดภัยของชาติ
- 5.การบริหารงานทั่วไป

หน้าที่การงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจบางหน้าที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบการตำรวจที่กำหนดไว้โดยชัดแจ้ง ได้แก่หน้าที่จากกองร้อย เสมียนคดี เสมียนประจำวัน สิบตำรวจเวร ตำรวจดูยาม พนักงานรับส่งหนังสือ จะเห็นได้ว่าตำรวจมีภารกิจและหน้าที่มากมายหากตำรวจมีความเชื่อ ความรู้สึกที่ดี หรือไม่ดีต่อการเป็นตำรวจแล้วย่อมมีผลกระทบต่อประชาชนและสังคมเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น เจตคติที่ดีจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องสร้างขึ้นเพื่อเป็นเกราะป้องกันหรือปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตที่เป็นปกติสุขประกอบด้วย

1. ด้านสุขภาพ คือ ภาวะที่บุคคลสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามบทบาทที่สังคมกำหนดเป็นภาวะที่ต้องมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ต้องมีร่างกายที่แข็งแรง

2. ด้านสังคมเศรษฐกิจ ชีวิตในเมืองจะสร้างความเห็นแก่ตัวมากขึ้น เนื่องจากสมาชิกในสังคมมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจการมีเทคโนโลยี

สมัยใหม่เข้ามาทำให้ข้าราชการตำรวจใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย นอกจากนี้ยังมีการผ่อนส่งสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สร้างความหลงผิดให้เกิดการสร้างหนี้สินล้นพ้นตัว

3. ด้านสัมพันธภาพและการมีกิจกรรมในสังคม ระหว่างเพื่อร่วมงาน เกิดภาวะแข่งขันเพื่อความอยู่รอดและความเป็นอยู่ที่ดีกว่า หลายคนเกิดการแย่งที่อยู่อาศัย (บ้านพักของทางราชการ) แย่งความสำเร็จในด้านวิทยะฐานะตนเอง (แข่งขันเพื่อเลื่อนยศเป็นชั้นสัญญาบัตร) แย่งความดีความชอบ(สองชั้น) ไม่อาจสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดได้

4. ด้านคุณธรรม คำว่า “คุณ” หมายถึง ค่าที่มีอยู่ในแต่ละสิ่งซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความยึดถือเป็นไปได้ทั้งทางดีและทางร้าย คือทำให้จิตใจยินดีก็เรียกว่าคุณ ส่วนคำว่า “ธรรม” มีความหมาย 4 อย่างด้วยกัน คือ 1. ธรรมะ คือ ธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องเกี่ยวข้องด้วย 2. ธรรมะ คือ กฎของธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องเรียนรู้ 3. ธรรมะ คือ หน้าที่ตามกฎของธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องปฏิบัติ และ 4. ธรรมะ คือ ผลจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น เรามีหน้าที่ใช้มันอย่างถูกต้อง

สรุปว่า คุณธรรม หมายถึง ความดีงามของลักษณะนิสัย ที่สั่งสมอยู่ในจิตใจของมนุษย์ โดยผ่านประสบการณ์จากการได้สัมผัส จึงแสดงออกมาทางการกระทำ ทางกาย ทางวาจา และจิตใจของแต่ละคนเป็นสิ่งที่มิประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม คุณธรรม มีอยู่ 2 ชนิด คือ คุณธรรมทางปัญญา และคุณธรรมทางศีลธรรม คุณธรรมทางปัญญา เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ได้แก่การรับการสั่งสอนมนุษย์โดยธรรมชาติไม่รู้อะไรเลย ความรู้ของมนุษย์เกิดจากการบวนการเรียนรู้ทางสังคมทั้งสิ้น ดังนั้น คุณธรรมทางปัญญาจึงสามารถถ่ายทอดและปลูกฝังกันได้ ซึ่งหมายถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับความดีและชีวิตที่ดี เพื่อให้มนุษย์กระทำความดีเพื่อเป้าหมายแห่งความสุขในชีวิต และคุณธรรมทางศีลธรรม เกิดจากกระบวนการอบรมบ่มนิสัยและลักษณะนิสัยเกิดจากการกระทำ คนเราอาจมีปัญญาแต่ไม่มีศีลธรรม กล่าวคือ รู้ว่าความดีคืออะไรแต่ไม่มีศีลธรรม ดังนั้น คุณธรรมทางศีลธรรมจึงขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรมบ่มนิสัยให้มีความยึดหยุ่นในการกระทำความดี

5. การสร้างความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตของตำรวจ

มีนักทฤษฎีหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของคำว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจในการทำงานเป็นทัศนคติต่างๆ ซึ่งได้ผลมาจากงานและปัจจัยแวดล้อม เช่นค่าจ้าง สถานภาพ โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน ความยุติธรรมของผู้บังคับบัญชา และความ

เหมาะสมของปริมาณงาน และ ความพอใจในการทำงานเป็นการบ่งถึงระดับความพอใจ
 มากน้อยของเจ้าหน้าที่ ที่มีต่องานนั้นว่าตอบสนองความต้องการของเขาได้เพียงใด และกล่าว
 อีกว่าเป็นความรู้สึกของเจ้าหน้าที่ที่มีต่องาน

ความพึงพอใจในการทำงานนั้นเป็นทัศนคติในทางบวกต่องานและปัจจัยต่างๆ ใน
 การทำงาน การให้ความร่วมมือในการทำงานอย่างสมานฉันท์นั้น จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการที่นัก
 บริหารสามารถเข้าใจ และสามารถเลือกใช้วิธีการจูงใจในการทำงานของคนได้อย่างถูกต้องถ้า
 นักบริหารมองข้ามประเด็นนี้ไปโดยไม่พยายามที่จะทำความเข้าใจ และเลือกวิธีจูงใจในการ
 ทำงานแล้ว แม้ผู้บริหารจะมีความรู้ความสามารถในการทำงานเพียงใด พลังภายในของ
 เจ้าหน้าที่เหล่านั้นก็ จะถูกทำลายไปโดยเปล่าประโยชน์

ดาไล ลามะ (อ้างใน วิทยากร เชียงกุล, 2548 : 48:) ได้กล่าวถึงการดำเนินชีวิตว่า
 “เป็นสิ่งที่น่าพิจารณาเกี่ยวกับความโลภ คือแม้ว่าจุดหมายลึกลับๆ คือการแสวงหาความ
 พพอใจ แต่นำแปลกที่หลังจากได้ในสิ่งที่ใจปรารถนาแล้ว คุณก็ยังรู้สึกไม่พอใจอยู่ดีในสิ่ง
 ขจัดความโลภได้อย่างแท้จริงคือความพอใจ ถ้าคุณมีความรู้สึกพอใจมากเพียงพอ การที่คุณ
 จะได้เป็นเจ้าของของสิ่งนั้นหรือไม่ก็สำคัญ ไม่ว่าจะได้หรือไม่ได้คุณก็ยังรู้สึกพอใจอยู่ดี”

วิทยากร เชียงกุล (2548 : 138) ได้กล่าวถึงกวีชาวเยอรมัน แนะนำปัจจัย 9 อย่าง
 สำหรับการมีชีวิตที่น่าพอใจ ไว้ที่น่าสนใจศึกษาความว่า

- มีสุขภาพดีพอเพียง ที่จะทำให้คุณทำงานได้อย่างรื่นรมย์
- มีความมั่นคงพอเพียง ที่จะสนองความต้องการพื้นฐานของคุณ
- มีผลกำไรมากพอ ที่จะต่อสู้และเอาชนะความยากลำบาก
- มีคุณธรรมเพียงพอ ที่จะสารภาพและเลิกทำบาป
- มีความอดทนเพียงพอ ที่จะลงแรงจนทำให้เกิดสิ่งดีๆ ขึ้น
- มีจิตใจเมตตาเพียงพอ ที่จะเห็นแง่ดีของเพื่อนบ้าน
- มีความรักมากเพียงพอ ที่จะทำตัวให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือคนอื่น
- มีความศรัทธาเพียงพอ ที่จะทำให้สิ่งดีงามเป็นจริงขึ้นมา
- มีความหวังมากเพียงพอ ที่จะขจัดความกลัวความกังวลในอนาคต

ดังนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นกับการดำเนินชีวิตของข้าราชการตำรวจนั้นมิภาวะความเครียด
 เป็นปัจจัยหลัก ที่ทำให้ความพึงพอใจในอาชีพลดลงอย่างไรก็ตามความเครียดในระดับปกติก็

เป็นสิ่งที่ดีที่ช่วยกระตุ้นและผลักดันคนเราให้ฝ่าฟันอุปสรรคปัญหาต่างๆ ให้สัมฤทธิ์ผลได้ บุคคลผู้ประกอบอาชีพตำรวจมักมีแนวโน้มของการเกิดความเครียดระดับสูง ซึ่งส่งผลต่อการเกิดโรคร้ายไข้เจ็บต่างๆ การติดสุราเรื้อรังการติดยาเสพติดให้โทษ แม้กระทั่งการฆ่าตัวตาย และจากผลของการเจริญเติบโตของสังคมทำให้เกิดปัญหาขึ้นมาก ตำรวจซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกของรัฐในการควบคุมสังคมจำต้องแบกรับหน้าที่ทางสังคมหลายสิ่งหลายอย่าง

มาสโลว์ (Maslow) (อ้างใน, รุ่ง แก้วแดง, 2549 : 64-65) ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Needs-Hierarchy Theor) ซึ่งนับว่าเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ตั้งสมมติฐานไว้ว่า “มนุษย์เราต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนอง หรือความพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการสิ่งอื่นๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีก ความต้องการของคนเราอาจจะซ้อนกันความต้องการอย่างหนึ่งอาจจะยังไม่อาจหมดไป ความต้องการอีกอย่างหนึ่งจะเกิดขึ้นได้” ซึ่งความต้องการอาจเป็นไปตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการระดับต่ำสุด หรือความต้องการทางด้านร่างกาย อาทิเช่น ปัจจัยสี่ นั่นคือ อาหาร น้ำดื่ม อากาศ ยารักษาโรค ความต้องการด้านทางเพศ และสิ่งจำเป็นอื่นๆ ที่ทำให้ทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อที่จะให้ได้มา แต่เมื่อได้มาแล้ว ความต้องการเหล่านี้ก็ยุติที่จะเป็นตัวจูงใจหลัก (Prime Motivator) อีกต่อไป

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety & Security Needs) ประกอบด้วยความต้องการความปลอดภัย ประารถนาที่จะได้รับความคุ้มครองจากภัยอันตรายต่างๆ ที่มีต่อร่างกาย เช่น อุบัติเหตุ อาชญากรรม เป็นต้น นอกจากนี้ยังหมายถึงความต้องการมีความมั่นคงในการทำงาน มีบำนาญบำนาญ เมื่อความต้องการระดับต่ำสุดส่วนมากได้รับการตอบสนองแล้วควรจะถูกชักจูงให้กระทำการ เพื่อให้มีการตอบสนองแก่ความต้องการในระดับนี้

3. ความต้องการด้านความรักจากสังคม (Love or Social Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะให้ผู้อื่นชื่นชอบตนมีความสำคัญต่อผู้อื่น และเป็นสมาชิกของกลุ่มที่สมาชิกของกลุ่มคนอื่นๆ ยอมรับ

4. ความต้องการความยกย่องเคารพ (Esteem Needs) หมายถึง ความต้องการให้เกิดความเคารพตนเอง (Self - Respect) ความรู้สึกว่าตนเอง เป็นผู้ประสบความสำเร็จ และการได้รับการยอมรับเช่นนั้นจากผู้อื่น ความต้องการสถานภาพ (Status) และความมีชื่อเสียงเกียรติยศ (Protege) เป็นส่วนสำคัญของความต้องการความยกย่องเคารพ

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการระดับสูงสุด ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลนั้นได้ใช้ความสามารถของตนในทุกด้านได้และเป็นทุกอย่างที่ตัวเขาปรารถนาจะเป็นซึ่งแต่ละคนจะไม่เหมือนกันสุดแต่ความสามารถและความต้องการของคนนั้นๆ ดังนั้น การสร้างความพึงพอใจให้กับตัวเองนั้นต้องเกี่ยวข้องกับความสุขที่แต่ละบุคคลจะได้รับตามทัศนะของปรัชญาสุขนิยม ถือว่า ความสุขสบายเป็นสิ่งที่ดีที่สุดของชีวิตหรือเป็นสิ่งที่มีความในตัวเองเพียงสิ่งเดียวเท่านั้นส่วนสิ่งอื่นๆ เช่นเงิน ความรู้ ที่เราเห็นว่าเป็นสิ่งดีนั้น มันเป็นสิ่งดีเพราะมันสามารถนำเราไปสู่ความสุขได้ และปรัชญาสุขนิยมยังเชื่อว่าไม่ว่าเราจะทำอะไรก็แล้วแต่จะหนีไม่พ้นความสุขสบายเป็นจุดหมายปลายทาง

การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐาน

เริ่มจากการเสริมสร้างคนให้มีการเรียนรู้วิชาการเพื่อให้สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ โดยนำความรู้คู่คุณธรรม จนมีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของการประยุกต์ใช้กับสังคม และการอยู่ร่วมกันกับสังคมอย่างสมดุลเพื่อลดการกระทำในสิ่งที่ไม่ดีต่อกัน ต่อการประพฤติมิชอบ ทำให้ไม่เกิดตระหนี่ เป็นผู้ให้ เกื้อกูลกัน โดยการพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจหรือกระทำการใดๆ ทำให้มีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต โดยสามารถคิดและกระทำหรือตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ได้จนทำให้ตนสามารถเป็นที่พึ่งของตนเองได้และเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้ในที่สุด

1. การประยุกต์ใช้ในสังคมแต่ละระดับ

สุเมธ ตันติเวชกุล (2548 : 115) กล่าวว่า การกระทำใดๆ ให้มีความพอเพียง หมายถึงพอประมาณ ด้วยเหตุและผล การพัฒนาต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ต้องสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัว เพื่อสามารถเผชิญและอยู่รอดได้จากผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ต้องมีความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกๆ ขั้นตอน ต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในประเทศให้สำนึกในคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม ต้องดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและรอบคอบ สร้างความสมดุลและความพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ

1) ระดับบุคคล / ครอบครัว

2) ระดับชุมชน ประกอบด้วยบุคคล / ครอบครัวที่มีความพอเพียงแล้ว

3) ระดับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

4) คนทุกวัยทุกศาสนา

2. การประยุกต์ใช้เพื่อคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิต เป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตและเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการรวมทั้งยังเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประชากรของประเทศโดยเชื่อในแนวความคิดที่ว่า ถ้าบุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดี การพัฒนาในด้านต่างๆ ก็จะทำให้ได้ดีและรวดเร็วขึ้น

พิน พระคุณ (2543 : 76) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตหมายถึง “ชีวิตที่มีคุณภาพมีความสมบูรณ์ทางด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สามารถดำรงชีวิตให้สอดคล้องตามสภาวะทางสังคมเศรษฐกิจ การเมืองวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมในการดำเนินชีวิตและทรัพยากรที่มีอยู่ การดำเนินชีวิตที่ควรประกอบด้วยคุณภาพทางกายภาพร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา นอกจากนี้ยังมีผู้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตไว้ว่าคุณภาพชีวิตบางครั้งอาจมองถึงสภาพจิตใจที่รู้สึกมีความสุข บางคนอาจมองถึงบริการของรัฐที่ก่อให้เกิดความสะดวกสบายอย่างเดียว บางคนมองครอบคลุมถึงสภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมที่กลมกลืนกัน แต่บางคนอาจมองเฉพาะสังคมที่มีระเบียบ มีความปลอดภัย คุณภาพชีวิตจึงเป็นคำรวมที่กว้างและครอบคลุม ตัวแปรต่างๆ หลายประเภท เพราะสิ่งที่เกี่ยวข้องถึงคุณภาพชีวิตหรือการดำรงชีวิตที่ดีพอสมควร มาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ปัจจัยภายในได้แก่ความรู้สึก อารมณ์ของคน ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่สถานภาพทางกายภาพรอบข้าง เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ การคมนาคมและ อากาศ เป็นต้น”

กฤษณา พันธุ์วานิช (2550 : 6) กล่าวว่า คนมีคุณภาพ หมายถึง “เป็นคนดี คนที่มีความรู้และประพฤติดี ไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่นในสังคม และมีเมตตากรุณาตนเองและผู้อื่น เป็นคนใฝ่รู้อยู่เสมอ รู้จักตนเอง เสียสละเพื่อส่วนรวม มองการณ์ไกล ไม่ประมาทและมีศีลธรรม”

ดังนั้น คุณภาพชีวิต หมายถึงชีวิตที่มีคุณค่า และชีวิตที่มีความหมาย โดยเน้นถึงคุณภาพชีวิตเป็นพิเศษที่ความสุข มีความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น การมีกิจกรรมทางสังคม มีการพัฒนาตนเอง และมีความรู้สึกภูมิใจ มีการพักผ่อนหย่อนใจหรือนันทนาการซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดต่อชีวิตของบุคคลและเป็นความต้องการพื้นฐานของบุคคลที่ควรได้รับการตอบสนอง

3. การประยุกต์ใช้ตามแนวพระราชดำริ

เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเองในระดับต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอนโดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติหรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆ โดยอาศัยความพอประมาณและความ มีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียรและความอดทน มีสติปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความสามัคคี

4. การประยุกต์ใช้ตามแนวศาสนา (Religious Economic) ซึ่งความหมายเศรษฐกิจในแนวศาสนาเป็นการพยายามอธิบายคำสอนของศาสนามีอิทธิพลอย่างไรต่อเศรษฐกิจ และกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ ตลอดจนบรรทัดฐานสำหรับการตัดสินใจทางเศรษฐกิจซึ่งประกอบด้วย การบริโภค การผลิต และการจัดสรรทรัพยากร เช่น เศรษฐศาสตร์อิสลาม (Islamic Economics) ไม่มุ่งเน้นหาผลประโยชน์(ดอกเบี้ย) จากเงินเป็นหลัก เศรษฐศาสตร์ของคริสเตียนนิกายอามิช เน้นการพึ่งตนเองอย่างเด็ดขาด โดยไม่ติดต่อกับโลกและเทคโนโลยีสมัยใหม่

พระธรรมปิฎก (ประยุตฺ ญฺโต) (2550 : 6) ได้กล่าวถึงเรื่อง “เศรษฐศาสตร์แนวพุทธว่า เศรษฐศาสตร์แนวพุทธนี้มีลักษณะเป็นสายกลาง อาจจะเรียกว่า เศรษฐศาสตร์มัชฌิมาปฏิปทา ที่ว่าเป็นสายกลางเป็นมัชฌิมาคือ มีความพอดี พอประมาณ ได้ดุลยภาพ ความพอดีคือจุดที่คุณภาพชีวิตกับความ พึ่งพอใจมาบรรจบกัน หมายความว่า เป็นการได้รับความพึงพอใจด้วยการตอบสนองความต้องการของคุณภาพชีวิต ตัวกำหนดเศรษฐศาสตร์แนวพุทธคือมัตตัญญูตา ความรู้จักประมาณ รู้จักพอดีในการบริโภค หมายถึงความพอดี ให้คุณภาพของชีวิตมาบรรจบกับความพึงพอใจ” ซึ่งสอดคล้องกับ มหาตมะ คานธี ได้กล่าวไว้ว่า “โลกเรามีทรัพยากรเพียงพอสำหรับความต้องการของมนุษย์แต่มีไม่เพียงพอสำหรับความโลภของมนุษย์ มนุษย์จึงเปลี่ยนแปลงแนวคิดใหม่โดยไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยม และความเห็นแก่ตัวจนเกินไปจะต้องคำนึงถึงด้านจิตใจถึงประโยชน์ของผู้อื่น และสังคมส่วนรวมด้วย เพื่อทุกฝ่ายจะอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบสุข เศรษฐศาสตร์ที่เน้นเรื่อง “ยิ่งมาก ยิ่งดี” (The economics of more and more) จะต้องเปลี่ยนเป็นเศรษฐศาสตร์ของความ “พอดี” (The economics of Enough) ซึ่งตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนาในเรื่อง มัตตัญญูตา คือความเป็นผู้รู้จักประมาณ คือความพอเหมาะพอดี”

ดังนั้น หัวใจของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ คือ ความเรียบง่าย อหิงสธรรม และทางสายกลาง การทำให้ประเทศเป็นประเทศสมัยใหม่ (Modernization) ดังที่ปฏิบัติกันทุกวันนี้โดยไม่คำนึงถึงคุณค่าทางศาสนาและคุณค่าทางจิตใจ ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นหายนะภัย เช่น ความล่มจมของเศรษฐกิจการว่างงานที่เพิ่มขึ้นทั้งในชนบทและตัวเมือง การเจริญเติบโตของชนชั้นกรรมาชีพในตัวเมือง โดยที่ไม่สามารถหาความสุขได้ทั้งทางกาย และทางใจ

บทสรุป

ตำรวจกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐาน เป็นดำเนินชีวิตให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านการศึกษา อาชีพ รายได้ สุขภาพอนามัย และคุณธรรมจริยธรรม ให้เกิดคุณค่าหรือประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง และครอบครัว เป็นต้น การทำความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลายสถานะกล่าวคือเป็นทั้งแนวคิดการพัฒนาสังคมทางเลือก สามารถประยุกต์ใช้ได้ในระดับนโยบายการพัฒนาประเทศ และแนวทาง ในการดำเนินชีวิตด้วยหลักทางศีลธรรมในการดำเนินชีวิตด้วยเงื่อนไขความรู้รอบ ความระมัดระวังและด้วยคุณธรรมในการดำเนินชีวิตแบบแบ่งปันไม่เบียดเบียนผู้อื่นทั้งทฤษฎีที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเห็น ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ เป็นทฤษฎีการผลิต และทฤษฎีการบริโภคของพุทธ โดยจะเน้นการใช้ปัญญา เพราะปัญญาคือส่วนที่สำคัญที่สุดในกระบวนการผลิต และจะช่วยให้เกิดการผลิต การบริโภคที่ลดการทำลายล้างทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การบริโภคจะเน้นเพียงประการเดียวคือการบริโภคเพื่ออยู่ ดังนั้น

บรรณานุกรม

กฤษณา พันธุ์วานิช, “คนมีคุณธรรมความรับผิดชอบ ในพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”, หนังสือพิมพ์มติชน, (29 มกราคม 2550).

กุหลาบ รัตนสังธรรม และคณะ, การพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในวิธีการดำเนินงานวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตตามเกณฑ์จำเป็นพื้นฐานในระดับหมู่บ้าน, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2535.

- จรัญ อับแสง, “การศึกษาเปรียบเทียบเรื่องความสุขตามทัศนะปรัชญาสุนิยมกับ พระพุทธศาสนาเถรวาท”, *วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2547.*
- ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ และคณะ, *คู่มือฉบับสมบูรณ์ประชากรศึกษา, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2520.*
- วิทยากร เชียงกู, *จิตวิทยาในการสร้างความสุข, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายธาร, 2548.*
- นิศารัตน์ ศิลปเดช, *ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต, กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2540.*
- ประเสริฐ รุจิรวงศ์, “ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนสังกัด ตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น”, อ่างใน, พัน พระคุณ, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543.*
- พิน พระคุณ, “ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนสังกัด ตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543.*
- พระธรรมปิฎก(ปอ.ปยุตโต). *พุทธธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.*
- ราชบัณฑิตยสถาน, *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, กรุงเทพมหานคร :ราชบัณฑิตยสถาน, 2525.*
- ธรรมบุญ วิถี, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของทหารประจำการกรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.*
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, *การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2525.*
- รุ่ง แก้วแดง, *รีเอ็นจิเนียริงระบบราชการไทย ภาค 2, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2549), หน้า 64-65.*
- สุเมธ ตันติเวชกุล, *หลักธรรม หลักทำตามรอยพระยุคลบาท, พิมพ์ครั้งที่ 15, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ด้านสุขภาพการพิมพ์, 2548.*

พนักงานสอบสวนในอุดมคติของประชาชน

Investigator of People's ideal

รัชชัย ขยันทำ¹

Raschai Khayantam

บทคัดย่อ

การสอบสวนของพนักงานสอบสวนนั้น มีมากมายหลายประการ เริ่มตั้งแต่การรับแจ้งความร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนจะต้องพิจารณาว่าตนเองมีอำนาจรับคำร้องทุกข์ทำการสอบสวนหรือไม่ เมื่อพิจารณาแล้วว่ามีอำนาจรับคำร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนจะต้องทำการสอบสวนโดยมิชักช้า และจะต้องทำการสอบสวนต่อเนื่อง และเป็นธรรมไปจนสรุปสำนวนและส่งให้อัยการพิจารณาตามกฎหมาย ซึ่งขั้นตอนในการปฏิบัติของพนักงานสอบสวน รัฐธรรมนูญ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายอาญา และระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีได้กำหนดอย่างชัดเจนและเหมาะสม เป้าหมายของการสอบสวนคือการรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิด เพื่อให้ได้ความจริงที่ถูกต้องที่สุดน่าเชื่อถือที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อเป็นการให้หลักประกันแก่ผู้ถูกกล่าวหาและสังคม การสอบสวนของพนักงานสอบสวน จึงมีความสำคัญในการดำเนินการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน

หลักธรรมที่พนักงานสอบสวนต้องมีการพิจารณาสอบสวนนั้นก็คือหลักพรหมวิหารธรรม หลักพรหมวิหารธรรม 4 ประกอบด้วย เมตตา คือ ความรัก กรุณา คือ ความสงสาร มุทิตา คือ พลอยยินดี และอุเบกขา คือ ความวางเฉย คุณธรรม 4 ประการเปรียบเหมือนจิตบิดามารดาที่มีต่อบุตรธิดา 4 คน คือคนเล็กต้องใช้เมตตา ลูกป่วยต้องใช้กรุณา ลูกสำเร็จความดีใช้มุทิตา และลูกมีอันเป็นไปสุดวิสัยจริงๆ ต้องใช้อุเบกขา นอกจากนั้นต้องปราศจากความลำเอียง ด้วยอำนาจความรัก ความโกรธ ความหลงและความกลัว ส่วนหลักฆราวาสธรรม คือ ธรรมของคฤหัสถ์ผู้อยู่ครองเรือน 4 ประการ สังจจะ คือ ความซื่อสัตย์ และความจริงใจ ทมะ คือ การข่มใจตนเข้ากับคน

1

อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร Corresponding
email : raschai_mbu1@hotmail.com

อันด้วยเหตุผล ชั้นดี คือ ความอดทน และจาคะ คือ การเสียสละ ดังนั้น การนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาใช้ในการปฏิบัติงาน จึงเป็นการพัฒนางานด้านการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลแก่ประชาชนและสังคมสืบไป

คำสำคัญ : 1. พนักงานสอบสวน 2. อุทมคติ 3. ประชาชน

ABSTRACT

Investigation of the inquiry there are many things. Starting from complaint notification. The investigating officer must consider whether or not he or she has the authority to hear the complaint. Considered to have the power to receive a complaint. Investigators must investigate without delay. And will have to investigate continuously. And until the conclusion of the sentence and sent to the prosecutor to consider the law. Which steps in the practice of the constitutional investigators, criminal procedure law, criminal law and the police regulations on the case are clearly and appropriately defined. The goal of the investigation is to gather all kinds of evidence to obtain the most accurate, reliable, and accurate evidence possible. To secure the accused and society. Investigation of inquiry officer It is important to conduct justice for the people. The principle that the inquiry officer must have in the investigation is Brahmavihara (the Four Divine State of mind) Meta is friendliness, Karuna is compassion, Mudita is sympathetic joy and Upekkha is equanimity ,4 virtues are the same as parenting for 4

children are Small people need mercy. Sick patient please Good luck! and the child is really impossible. Must be used detached. It must be free from bias. With power, love, anger, delusion, and fear.the principles for Gharavasa-dhamma is the virtues of the ruler of the house 4, Sacca is honest and sincerity , Dama It's a great way to end it, Khanti is tolerance, and Caga Is a sacrifice. Therefore,the application of Buddhist principles to the work. This is the development of the investigation of the inquiry. To be effective and effective for the people and society.

Keywords: 1. Investigator 2. Ideal 3. People

บทนำ

ตำรวจภูธรจังหวัด(ภจ.ว) เป็นหน่วยงานใต้บังคับบัญชาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการและรับใช้ประชาชนในงานด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการบริการประชาชน งานด้านป้องกันปราบปราม งานด้านการสืบสวน และงานด้านการสอบสวน ซึ่งงานด้านการสอบสวนนี้ถือว่าเป็นภารกิจหลักในการที่จะอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนของแต่ละสถานี โดยการสอบสวนนั้นหมายถึงการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ กระบวนการสอบสวนนั้น มีขั้นตอนตั้งแต่ การรับแจ้งเหตุ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การรายงานเหตุ การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน การจับกุมผู้ต้องหา การปล่อยตัวชั่วคราว การมัดฟ้องหรือฝากขังผู้ต้องหาต่อศาล การเก็บรักษาของกลาง การดำเนินการเพื่อพิสูจน์หลักฐาน การนำเอาวิทยาการมาใช้ในการสอบสวน การประสานงานในหน่วยงานและหน่วยงานอื่น ๆ รวมถึงการดำเนินการเพื่อให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการดำเนินคดี ซึ่งในการสอบสวนนั้นหากเมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น พนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการ

สอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ให้ครบถ้วน ก่อนสรุปสำนวนการสอบสวน และมีความเห็นเสนอสำนวนไปยังพนักงานอัยการให้พิจารณายื่นฟ้องผู้กระทำผิดต่อศาล เพื่อศาลจะทำการพิจารณาและมีคำพิพากษาต่อไป

ความหมายของพนักงานสอบสวน

ได้มีนักวิชาการให้ความหมาย แนวคิด ของพนักงานสอบสวนไว้ดังนี้

สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์ และ เผ่าพันธุ์ ขอบน้ำตาล (2552 : 6) ได้กล่าวไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(6) ว่า “พนักงานสอบสวน” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน ตามความหมายนี้ พนักงานสอบสวนจึงเป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งกฎหมายได้บัญญัติให้อำนาจและหน้าที่ในการสอบสวน พนักงานสอบสวน และการสอบสวนจึงเป็นของคู่กันเสมอ

ไสว ลอบลัด (2545 : 36) กล่าวไว้ว่า หากพิจารณาตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18 และมาตรา 20 พนักงานสอบสวนแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

1. พนักงานสอบสวนทั่วไป ได้แก่ พนักงานสอบสวนที่มีอำนาจหน้าที่สอบสวนความผิดทางอาญาที่เกิดขึ้นภายในหน้าที่ของตน แบ่งออกเป็น 2 จำพวก คือ

1) พนักงานสอบสวนในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป

2) พนักงานสอบสวนในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ ข้าราชการตำรวจยศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป

2. พนักงานสอบสวนพิเศษ ได้แก่ เจ้าพนักงานที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจสอบสวนคดีความผิดที่เกิดขึ้นนอกเขตอำนาจหน้าที่ของตน หรือเกิดนอกราชอาณาจักร ได้แก่

1) อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาราชการแทน

2) พนักงานสอบสวนที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาราชการแทน

3) พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ผู้ต้องหาถูกจับ

4) พนักงานสอบสวนซึ่งรัฐบาลประเทศอื่น หรือบุคคลที่ได้รับการความเสียหายได้ฟ้องร้องให้ทำโทษผู้ต้องหา

นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่สำนักงานที่มีกฎหมายพิเศษ ซึ่งกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ การสอบสวนคดีพิเศษ เช่น พนักงานสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนกรณีข้าราชการ เจ้าพนักงานของรัฐกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ เป็นต้น

คุณสมบัติของพนักงานสอบสวน

แสวง ธีระสวัสดิ์ (2530 : 21) กล่าวว่าพนักงานสอบสวนต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. รู้หลักจิตวิทยา คือ สามารถอ่านจิตใจผู้ที่ถูกสอบสวนออก และสามารถกระทำตัวเป็นนักแสดง หรือเป็นนักธุรกิจได้ เพราะผู้ถูกซักถามย่อมมีจิตใจแตกต่างกัน บางคนชอบปลอบ บางคนชอบขู่ บางคนชอบสุภาพ
2. มีความรู้ทั่วไปกว้างขวาง เพราะต้องสอบสวนซักถามคดีไม่จำกัดประเภท และต้องขยันศึกษาหาความรู้ในเรื่องทั่วไปเพิ่มเติมอยู่เสมอ
3. มีหัวใจไหวพริบ เพราะการถามปากคำมีปัญหาเฉพาะหน้าเกิดขึ้นมากมาย ต้องวิเคราะห์ หาสาเหตุเมื่อพบปัญหาอยู่เสมอ ต้องรู้จักสนใจกระตือรือร้น แต่ไม่แสดงกิริยาอาการข่มขู่ผู้อื่น
4. มีบุคลิกภาพดี พนักงานสอบสวนแต่ละคนควรมีบุคลิกภาพเป็นที่น่าเลื่อมใส และยำเกรงแก่ผู้ที่ถูกซักถาม ลักษณะเป็นผู้เฉียบขาด แต่อ่อนโยน และสามารถแสดงความเห็นอกเห็นใจในตัว ผู้ถูกซักถามได้เป็นอย่างดี
5. มีความพากเพียรพยายาม พนักงานสอบสวนต้องมีความมานะบากบั่นในการที่จะซักถามให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเสมอ เพราะผู้ถูกซักถามอาจให้การสับสนวุ่นวาย บางครั้งนึกเหตุการณ์ไม่ค่อยออก และบางครั้งอาจให้ถ้อยคำคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงโดยไม่ตั้งใจ
6. รู้จักทำความเข้าใจ คือ รู้จักแสดงความสนิทสนมเป็นกันเองกับผู้ที่ถูกซักถาม ปากคำ หากผู้ถูกซักถามรู้สึกว่ามีผู้ซักถามไม่แสดงความเป็นกันเองกับตน ก็ย่อมจะไม่เต็มใจให้ข้อเท็จจริงอันถูกต้องแก่ผู้ซักถาม
7. ผู้ซักถามจะต้องไม่ยอมสัญญาให้กับผู้ถูกซักถามในสิ่งที่ตนปฏิบัติไม่ได้ เพราะจะเกิดความไม่ไว้วางใจในตัวผู้ซักถาม

8. มีความสามารถในการสังเกต และอ่านกิริยาท่าทางผู้ถูกซักถาม คือ รู้จัก

สังเกตปฏิกริยาของผู้ถูกซักถามต่อข้อซักถาม และสามารถเข้าใจความหมายของอากัปกิริยานั้น ๆ เพื่อจะได้เลือกใช้กลวิธีในการซักถามปากคำได้ถูกต้อง

หลักการสอบสวนของพนักงานสอบสวน

ในการสอบสวนนั้น พนักงานสอบสวนต้องทำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด ซึ่งประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีได้กำหนดหลักทั่วไปว่าด้วยการสอบสวน ส่งา ดวงอัมพร และ ประดิษฐ์ กล้าณรงค์ (2531 : 26) สรุปไว้ดังนี้

1. พนักงานสอบสวนต้องทำใจเป็นกลาง ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรม ฉะนั้นการถามควรระวังอย่าให้เป็นการโน้มน้าวให้ผู้ให้ถ้อยคำคล้อยตาม หรือชี้ช่องอย่างใดอย่างหนึ่งในการถาม
2. การสอบสวนต้องกระทำโดยมิชักช้า แม้กฎหมายจะให้อำนาจโดยให้ร้องขอต่อศาลได้ก็ตาม แต่การสอบสวนที่ล่าช้าจะทำความเดือดร้อนให้แก่คู่กรณีและพยาน รวมทั้งอาจทำให้ข้อเท็จจริงผันแปรไป
3. การอ้างเหตุขออำนาจศาล จะขอในเมื่อมีความจำเป็นจริง ๆ แม้ศาลจะอนุญาตหากภายหลังปรากฏว่า เหตุที่ขอไม่สมควร ก็ต้องรับผิดชอบทางวินัย
4. ผู้สอบสวนต้องให้ความสะดวกแก่พยานในคดี
5. เป็นหน้าที่ของผู้สอบสวนจะต้องติดตามและทำการสอบสวนให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว
6. ถ้าสำนวนใดส่งไปยังพนักงานอัยการขอให้ฟ้อง พนักงานสอบสวนก็ต้องหมั่นไปติดตามกับพนักงานอัยการ เพื่อจะได้ทราบว่ามีข้อบกพร่องอย่างไร เพื่อพนักงานอัยการจะได้สั่งตามสมควร และเพื่อให้เกิดผลดีแก่คดี

สรุปว่า การสอบสวนนับได้ว่าเป็นงานด่านแรกที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิความเป็นธรรมแก่คู่กรณีที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าในฐานะผู้ต้องหาหรือผู้เสียหาย เนื่องจากว่าการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นไปอย่างถูกต้องทั้งในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายของพนักงานสอบสวนที่ทำการสืบสวนสอบสวน ย่อมส่งผลดีต่อพนักงานอัยการและศาลในการดำเนินคดีต่อไปด้วยความยุติธรรมและรวดเร็ว ดังนั้นพนักงานสอบสวนจะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือก และได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี จะต้องมีความซบสัตย์เฉพาะตัวสูง กล่าวคือ ต้องเป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์อดทน กล้าหาญ ฉลาด ตื่นตัวอยู่เสมอ มีความจำดี ช่างสังเกต คาดเหตุการณ์ได้แม่นยำ

ความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวน

พ.ต.อ.ชัชวาล สุขสมจิตร (2541 : 5-8) ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวน ไว้ดังนี้

1. การรับแจ้งความ เป็นความรับผิดชอบเบื้องต้นของพนักงานสอบสวน เกิดขึ้นเมื่อมีผู้เสียหายหรือผู้รับมอบอำนาจหรือผู้หนึ่งผู้ใดมาแจ้งความไม่ว่าจะโดยวิธีใด ๆ จะต้องรับแจ้งไว้ทุกเรื่อง และดำเนินการในทางรักษาความสงบเรียบร้อยให้ได้ นอกเหนือจากการเป็นพนักงานสอบสวนที่มีหน้าที่สอบสวนคดีอาญาตามกฎหมาย ซึ่งเป็นกรณีที่จะต้องรับคำร้องทุกข์และทำการสอบสวนตามระเบียบและกฎหมายต่อไป

2. การสืบสวนจับกุม เป็นความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนในการสืบหาตัวคนร้ายและทำการจับกุม เป็นการปฏิบัติตามข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย ระเบียบการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. 2523 และตามกฎหมาย ซึ่งมีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขไว้ ให้พนักงานสอบสวนตามจับกุมตัวคนร้ายได้ เช่น ผู้เสียหายที่ได้ร้องทุกข์ไว้ตามระเบียบแล้ว และชี้ตัวให้จับกุมหรือ กรณีความผิดซึ่งหน้าซึ่งก็ต้องการจับกุมทันที

3. การควบคุม เป็นความรับผิดชอบโดยตรงของพนักงานสอบสวน เกิดขึ้นหลังจากมีการจับกุมหรือได้ตัวผู้ต้องหา ซึ่งการควบคุมนี้มีขอบเขต ระยะเวลา วิธีการตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย ซึ่งการควบคุมในชั้นสอบสวนจะเริ่มตั้งแต่แจ้งข้อหา ลงประจำวันควบคุมตัวที่สถานีตำรวจ จะสิ้นสุดเมื่อผู้ต้องหาตายหรือได้รับการปล่อยชั่วคราว หรือพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจเห็นควร สั่งไม่ฟ้องในการควบคุมนี้พนักงานสอบสวนจะต้องแจ้งสิทธิตามกฎหมายให้ผู้ต้องหาทราบด้วย ว่าผู้ต้องหา มีสิทธิพบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายสองต่อสอง ได้รับการเยี่ยมเยียนตามสมควร ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย และมีสิทธิให้ทนายหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบสวนปากคำตนได้

4. การปล่อยชั่วคราว เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากการควบคุม เป็นสิทธิของประชาชนตามกฎหมายและเป็นการบริการที่จะต้องมอบให้แก่ประชาชนด้วยความสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งพนักงานสอบสวนจะต้องอธิบายและมีความเห็นวินิจฉัยการปล่อยชั่วคราว และแจ้งให้ผู้ร้องขอทราบใน 24 ชั่วโมง ซึ่งหากอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวแล้ว ก็ยังคงสามารถทำการสอบสวนต่อไปได้ ซึ่งเมื่อทำการสอบสวนเสร็จก็จะให้นายประกันส่งตัวผู้ต้องหา เพื่อนำส่งพนักงานอัยการต่อไป

5. การสอบสวนเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญยิ่งของพนักงานสอบสวน เพราะ

เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ทำเป็นรูปสำนวนการสอบสวนเพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิด ในการปฏิบัติควรตั้งรูปคดีและประเด็นของเรื่องก่อน แล้วทำการสอบสวนไปตามประเด็น ในการนี้กฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวนไว้หลายประการและต้องกระทำโดยละเอียดรอบคอบ รัดกุม รวดเร็ว และมีคุณธรรม มีใจเป็นกลางตรงไว้ซึ่งคุณธรรม

6. การปฏิบัติอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับพนักงานสอบสวน เป็นการปฏิบัติเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การค้น การออกหมายเรียก การชันสูตรพลิกศพ การออกคำวินิจฉัยพรณ การพิมพ์ลายนิ้วมือ รวมตลอดถึงการเปรียบเทียบประวัติอาญา การปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทย การติดต่อกับหน่วยราชการต่าง ๆ

7. การสรุปสำนวนและเสนอผู้บังคับบัญชา หลังจากที่พนักงานสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ และการดำเนินการทั้งหลายอันเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเรียบร้อยแล้ว ก็จะสรุปสำนวนมีความเห็นควรสั่งฟ้อง ควรสั่งไม่ฟ้อง หรืองดการสอบสวน หรือควรงดการสอบสวนตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย แล้วเสนอสำนวนต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อสั่งคดี เป็นความเห็นที่แท้จริงก่อนส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณา ซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนจะต้องติดตามสำนวนการสอบสวนที่ส่งให้พนักงานอัยการ

8. การส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ เมื่อพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเสร็จสิ้นและผู้บังคับบัญชามีความเห็นทางคดีเสร็จสิ้นแล้ว พนักงานสอบสวนจะส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาทุกคดีไปไม่ว่าจะมีความเห็นทางคดีอย่างไร โดยเฉพาะหากเป็นความเห็น ควรสั่งฟ้องจะต้องส่งสำนวนพร้อมตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ เว้นแต่ผู้ต้องหานั้นถูกขังอยู่แล้ว เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องคอยติดต่อกับพนักงานอัยการ เพื่อจะได้ทราบหากมีข้อบกพร่องและจำเป็นต้องชี้แจง หรือดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม เพื่อให้สะดวกและเกิดผลดี

9. การสอบสวนเพิ่มเติมตามคำสั่งของพนักงานอัยการ เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องดำเนินการตามคำสั่งของพนักงานอัยการโดยเร็ว และครบถ้วนตามประเด็นที่พนักงานอัยการสั่ง

10. การติดตามพยานไปเบิกความในศาล เมื่อพนักงานอัยการมีความเห็นสั่งฟ้อง และยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลแล้ว มีความจำเป็นต้องสืบพยาน เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนต้องคอย

ติดตามและนำพยานเข้าสืบต่อศาลให้ได้ โดยมีหน้าที่คอยสอดส่องดูแลพยานอยู่เสมอ เพราะหากศาลยกฟ้อง เพราะเหตุขาดพยานหลักฐานไม่สามารถนำพยานเบิกความได้ พนักงานสอบสวนจะต้องมีความผิดตามที่ระบุไว้ในระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี

ดังนั้น ความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวน จะเริ่มตั้งแต่การรับแจ้งความ จนกระทั่งคดีขึ้นสู่ศาลโดยการนำพยานไปเบิกความในศาล ที่กล่าวมาทั้งหมดบางครั้งพนักงานสอบสวนจะต้องรับผิดชอบพร้อม ๆ กันหลายคดี บางครั้งพนักงานสอบสวนก็ยังคงต้องมีหน้าที่อื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการสอบสวน เช่น การออกตรวจท้องที่ การตั้งจุดตรวจค้น การระดมพิเศษ ทำให้งานของพนักงานสอบสวนมีขอบเขตกว้างขวาง และมากมายกว่างานในหน้าที่อื่น และยังเป็นงานที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งอีกมากมาย จึงมีโอกาที่จะบกพร่องได้ง่าย ดังนั้นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ยังต้องเป็นผู้ที่พร้อมด้วยกำลังกายและปัญญาอย่างมาก ต้องเป็นผู้ที่หมั่นศึกษาหาความรู้ทั้งเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ ตลอดจนแนวคำพิพากษาฎีกาและความเห็นของพนักงานอัยการอีกครั้ง โดยเฉพาะต้องมีความขยันหมั่นเพียรเป็นอย่างมาก

ลักษณะงานที่ปฏิบัติของพนักงานสอบสวน

พ.ต.อ.ชัชวาล สุขสมจิตร (2541 : 102-107) ได้กล่าวถึงปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการสอบสวน โดยปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เช่น การรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา หรือกรณีที่มีการตายโดยผิดธรรมชาติ ด้วยการรับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ การตรวจสถานที่เกิดเหตุ การชันสูตรพลิกศพ การเก็บรักษาพยานหลักฐาน การถามและบันทึกปากคำบุคคล การรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เข้าเป็นสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนชันสูตรพลิกศพ เป็นต้น การดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายอื่นในทำนองเดียวกัน ที่ทำในฐานะพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา หรือกรณีการตายโดยผิดธรรมชาติ ด้วยการออกหมายเรียก หมายค้น หมายจับ การค้นตัวบุคคลหรือสถานที่ การควบคุม การปล่อยชั่วคราว การผิดฟ้อง หรือฝากขัง การทำความเห็น และการดำเนินการกับสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนชันสูตรพลิกศพ เป็นต้น การเปรียบเทียบคดี และการดำเนินการเกี่ยวกับสำนวนการเปรียบเทียบ การป้องกันปราบปรามในกรณีมีความจำเป็นต้องกระทำตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ อันได้แก่ การระงับแก้ไขก่อนที่จะมีการกระทำผิดเหตุร้ายหรือเหตุรุนแรงเกิดขึ้น การระงับปราบปรามและจับกุมผู้กระทำผิด การให้ความช่วยเหลือและบริการแก่

ประชาชน เป็นต้น ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การรวบรวมสถิติข้อมูลการศึกษา และเสนอความเห็นเกี่ยวกับงานสอบสวน เป็นต้น หรือตามที่อยู่บังคับบัญชามอบหมาย

ชื่อตำแหน่ง พนักงานสอบสวน (สบ 2 และ สบ 3)

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติงานสอบสวน ภายใต้การตรวจสอบบ้างหรือปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานระดับแผนกรับผิดชอบงานสอบสวน โดยควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจหรือปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาจำนวนหนึ่ง และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

ปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการสอบสวน โดยปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เช่น การรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาหรือกรณีการตายโดยผิดธรรมชาติ ด้วยการรับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ การตรวจสถานที่เกิดเหตุ การชันสูตรพลิกศพ การเก็บรักษาพยานหลักฐาน การถามและบันทึกปากคำบุคคล การรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เข้าเป็นสำนวนการสอบสวน หรือสำนวนชันสูตรพลิกศพ เป็นต้น การดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายอื่นในทำนองเดียวกันที่ทำในฐานะพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา หรือกรณีการตายโดยผิดธรรมชาติ ด้วยการออกหมายเรียก หมายค้น หมายจับ การค้นตัวบุคคลหรือสถานที่ การควบคุม การปล่อยชั่วคราว การผิดฟ้องหรือฝากขัง การทำความเห็นและการดำเนินการกับสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนชันสูตรพลิกศพ เป็นต้น การเปรียบเทียบคดี และการดำเนินการเกี่ยวกับสำนวนการเปรียบเทียบ การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับกำหนดให้โดยเฉพาะ เช่น การเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ การเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ การป้องกันปราบปรามในกรณีที่มีความจำเป็นต้องกระทำอันได้แก่ การระงับแก้ไขก่อนที่จะมีการกระทำผิดเหตุร้ายหรือเหตุรุนแรงเกิดขึ้น การระงับ ปราบปรามและจับกุมผู้กระทำผิด การให้ความช่วยเหลือและบริการแก่ประชาชน เป็นต้น ศึกษาและนำวิทยาการต่าง ๆ มาใช้ในการสอบสวน วางแผนการสอบสวน ร่วมในการวางแผนการป้องกันปราบปราม ให้ความรู้และการศึกษาอบรมแก่ข้าราชการตำรวจ ติดต่อบริการงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้คำปรึกษาแนะนำในการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ระดับรองลงมา ตอบปัญหาและชี้แจงเรื่องต่าง ๆ

เกี่ยวกับงานในหน้าที่ ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่อยู่บังคับบัญชามอบหมายในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน นอกจากอาจปฏิบัติงานดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังทำหน้าที่วางแผนมอบหมายงาน วินิจฉัยสั่งการ ควบคุมตรวจสอบ ให้คำปรึกษา แนะนำปรับปรุงแก้ไขติดตามประเมินผล ติดตามประสานงาน และแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานในหน่วยงานที่รับผิดชอบด้วย

สรุปว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้พยายามวางกรอบแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนไว้มากมาย โดยเน้นการปฏิบัติเพื่ออำนวยความยุติธรรมให้กับประชาชน ซึ่งพนักงานสอบสวนนั้นต้องทำการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง โปร่งใส ถูกต้องและเป็นธรรม โดยปราศจากอคติ รวมถึงการที่พนักงานสอบสวนต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ให้บริการกับประชาชนด้วยความสุภาพอ่อนโยน มีเมตตาริฉัตรด้วยความเต็มใจในการให้บริการ อันจะส่งผลให้พนักงานสอบสวนและสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้รับความร่วมมือจากประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการให้ความร่วมมือในการมาเป็นพยานในคดี รวมถึงการได้รับเบาะแสที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน เนื่องจากในการทำงานของพนักงานสอบสวนนั้นถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรม และเป็นส่วนหนึ่งของกลไกการใช้อำนาจรัฐในป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และการควบคุมความสงบสุขของสังคม หากการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง เป็นธรรม โปร่งใส และมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมก่อให้เกิดความสงบสุขต่อสังคม

หลักธรรมที่พนักงานสอบสวนควรนำไปปฏิบัติ

มีหลักธรรมที่พนักงานสอบสวนนำไปปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้เกิดความสมบูรณ์ เพื่อเป็นไปตามหลักกฎหมายและคุณธรรม อันประกอบไปด้วยหลักธรรม ดังมีดังนี้

1) หลักพรหมวิหาร 4 หมายถึง ธรรมสำหรับพระพรหมเป็นที่อยู่ของจิตใจ มี 4 ข้อ เป็นหลักธรรมสำคัญสำหรับบิดามารดา ผู้ได้รับสมณนามว่าเป็นพรหมของบุตร เพราะพรหมวิหารนี้เป็นธรรมสำหรับพรหมหรือผู้ประเสริฐ คุณธรรม 4 ประการนี้ ได้แก่ 1. เมตตา การมีความรัก ความปรารถนาดี 2. กรุณา การมีความสงสารเอ็นดู 3. มุทิตา การมีความยินดี 4. อุเบกขา การวางตัวเป็นกลาง มีความหนักแน่น

2) หลักขราวาสธรรม 4 หมายถึง ธรรมอันนำความสุขมาสู่ผู้ครองเรือน มี 4 ประการ ดังนี้ 1. สัจจะ หมายถึง ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ 2. ทมะ หมายถึง การข่มใจตน 3. ขันติ หมายถึง ความเข้มแข็ง ความอดทน และอดกลั้น 4. จาคะ หมายถึง ความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว สรุปว่า หลักธรรมในพระพุทธานุศาสนานี้พนักงานสอบสวนควรนำมาใช้ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคแก่ประชาชนและสังคม

วิเคราะห์พนักงานสอบสวนในอุดมคติตามแนวพุทธศาสน์

การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในอุดมคติตามแนวพุทธศาสน์ หมายถึง การที่ประชาชนมีสภาพความเป็นอยู่ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิดและจิตใจที่ดี โดยพนักงานสอบสวนนำหลักธรรมในพระพุทธานุศาสนามาปรับใช้ในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิต ซึ่งได้แก่

1) **หลักพรหมวิหารธรรม** เป็นหลักธรรมสำหรับผู้นำ ผู้บริหาร บิดามารดา ซึ่งถือว่า เป็นพรหมของบุตรธิดา เพราะพรหมวิหารนี้ เป็นธรรมสำหรับพรหมหรือผู้ประเสริฐ ตามแนวคิดทางพระพุทธานุศาสนาถือว่า ทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์และอภิบาลโลก ด้วยการปฏิบัติตนตามหลักพรหมวิหารธรรมก็ถือว่าเป็นพรหมได้ เพราะฉะนั้น บิดามารดาจึงเป็นพระพรหมของบุตร เพราะมีคุณธรรม 4 ประการนี้ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขาต่อบุตรธิดา

2) **หลักขราวาสธรรม** เป็นธรรมของการครองเรือนอันเป็นข้อปฏิบัติสำหรับสมาชิกทุกคนในครอบครัวมี 4 ประการ คือ **สัจจะ** หมายถึง ความซื่อสัตย์ความจริงใจ การมีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน **ทมะ** หมายถึง การปรับปรุงตน การศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ กระทบกระทั่งกัน รู้จักควบคุมอารมณ์ **ขันติ** หมายถึง ความเข้มแข็ง ความอดทน **จาคะ** หมายถึง ความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว การรู้จักให้อภัยกัน ด้วยความเมตตาอย่างจริงใจ ดังนั้น หลักขราวาสธรรม คือธรรมของคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน หลักธรรมที่สำคัญคือ สัจจะ ทมะ ขันติและจาคะ

สรุป

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่ใกล้ชิดและสัมผัสกับประชาชนมากที่สุด การบังคับใช้กฎหมายของตำรวจจึงมีความสำคัญ เนื่องจากมีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ และความรู้สึกนึกคิดของประชาชน โดยเฉพาะการสอบสวนถือว่าเป็นขั้นตอนแรกหรือเป็นสายธารเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ถ้าการสอบสวนได้เริ่มต้นขึ้นโดยปราศจากความถูกต้อง ล่าช้า และไม่เป็นธรรมแล้ว ย่อมหมายถึงความบริสุทธิ์ยุติธรรมที่ประชาชนควรจะได้รับ ได้ถูกทำลายไปแล้วตั้งแต่ต้น และแม้ว่าการดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะเป็นไปด้วยดีปานใดก็ตาม ความบริสุทธิ์ยุติธรรมก็หาได้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงไม่

การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในอุดมคติตามแนวพุทธศาสนา จึงมีความสำคัญเพราะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ทำให้มีความรู้สึกรู้ว่ามีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นอกจากนี้ยังเป็นเป้าหมายที่พึงปรารถนาทุกคน การที่พนักงานสอบสวนมีคุณธรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติงานย่อมเกิดคุณค่าต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นธรรมหรือหมดไปได้ เช่น ปัญหาส่วนบุคคล ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาทรัพย์สิน เป็นต้น พนักงานสอบสวนจึงควรหลักพรหมวิหารธรรม และฆราวาสธรรม มาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ประชาชนมีความสุขต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับสยามรัฐเล่มที่ 10,15. พระนคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2500.
- กรมตำรวจ, “คำสั่งกรมตำรวจ ที่ 774 / 2537 เรื่อง การกำหนดหน้าที่การงานของตำแหน่งในสถานีตำรวจ”, 2537 (อัดสำเนา).
- พ.ต.อ.ชัชวาล สุขสมจิตร, “เอกสารบรรยาย กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน”, งาน 2 ฝ่ายฝึกอบรม สถาบันส่งเสริมงานสอบสวน กองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ”, 2541.
- ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี, ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี เล่ม 1 ตอน 2 ลักษณะที่ 8 บทที่ 1 ข้อ 208, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมตำรวจ, 2525.
- ชัยทัศน์ รัตนพันธุ์, “ปัญหาการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในการสอบสวนคดีอาญา ศึกษากรณี กองบัญชาการตำรวจนครบาล”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ไสว ลอบลัด, “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การสอบสวนของพนักงานสอบสวน ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสถานีตำรวจนครบาลกับสถานีตำรวจภูธร”, สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก), 2545.

แสง ชีระสวัสดิ์, **หลักการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา**, กรุงเทพฯ : ฝ่ายป้องกันและปราบปราม

อาชญากรรม กรมตำรวจ 2530.

สง่า ดวงอัมพร และ ประดิษฐ์ กล้าณรงค์, **การสืบสวนสอบสวน ภาควิชากฎหมายวิธีสบัญญัติ**,

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2531.

สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์ และเผ่าพันธุ์ ชอบน้ำตาล. **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา**,

กรุงเทพฯ : เจริญรัตน์การพิมพ์, 2552.

พฤติกรรมการณ์ตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน
กลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร

Behavioral of the decision to choose member of Parliament of the people in
Rachthanijarernsrisothon group province.

พิกุล มีมานะ¹, สนุก สิงห์มาตร์²
Pikun Memana, Sanook Singmart

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อกรอบแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์ตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนกลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร ซึ่งผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเอกสาร (Document Research) ซึ่งได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์ตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนจากห้องสมุดต่าง ๆ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการณ์ตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนกลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร ทั้ง 3 ปัจจัยหลัก คือ 1) เลือกเพราะเป็นการทำตามหน้าที่ของพลเมือง 2) เลือกเพราะความต้องการอรรถประโยชน์ทางการเมือง 3) เลือกเพราะความต้องการต่อต้านหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาล

คำสำคัญ: พฤติกรรม, การตัดสินใจเลือก, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1 คุณสังคมนศาสตร์วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย email:
chokooon@gmail.com

2 คุณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม email.:
rock800000@hotmail.com

Abstract

The purpose of this research : 1) to study for the conceptual framework of Behavioral of the decision to choose Member of Parliament of the people in Rachthanijarensrisothon group provine. In which the researcher used tools for data collection with this study as a document study. Which has studied the concept. Theories and research related to the behavior of the people who choose to choose the members of the parliament from various libraries and electronic media" The results showed that: The decision behavior of the Member of Parliament of the people of Ratchathane Charoensothorn in the 3 main factors are 1) choose because it is the duty of citizens 2) choose because of the need for political utility 3). Choose because of the need to resist or Change government

Keyword: Behaviora, decision to choose , Member of Parliament

บทนำ

ในสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งภูมิภาค ได้มีการปลูกเร้าระดมทางสังคมที่อาจจะดูเหมือนว่าต่ำกว่าพื้นที่ภาคอื่น ๆ ของประเทศ หมายความว่า ราษฎรที่ได้รับการศึกษามีจำนวนน้อย การเข้าถึงสื่อมวลชนก็น้อย การพัฒนาเป็นสังคมเมืองก็ต่ำ สิ่งเหล่านี้ก็คือ ข้อจำกัดของการแสดงออกทางการเมืองที่สำคัญ เช่น ภาวะทางเศรษฐกิจหรือการครองชีพ บางครั้งฐานะทางเศรษฐกิจดีและมีความมั่งคั่งจะมีโอกาสเป็นประชาธิปไตยได้มากกว่าประเทศที่ยากจน ในขณะเดียวกันความยากจนราษฎรเองจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย แต่ถ้าความยากจน ความขาดแคลนและเดือดร้อนทางเศรษฐกิจมีมากเกินไปจนอยู่ในภาวะเกินทนแล้ว อาจจะผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นก็ได้ แต่นับจากหลังปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา เมื่อประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มีความรู้ มีความเข้าใจในระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น มีการเข้ามาส่วนร่วมทางการเมืองทุกระดับชั้นมากขึ้น

หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเฉพาะในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม การจัดทำแผน ขับเคลื่อน และการติดตามประเมินผล เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งจากภาครัฐ เอกชน ประชาชน และภาคการศึกษา ในทุกพื้นที่ของประเทศเป็นกลไกประชารัฐที่รวมพลัง ให้สามารถกำหนดเป้าหมายแนวทางการพัฒนา รวมทั้งแผนงานโครงการสำคัญที่ตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างสอดคล้องกับภูมิสังคมและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน 5 ปีและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) แต่ถึงกระนั้นก็ยังพบว่าการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองในลักษณะต่างๆของประชาชนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้นยังขาดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมแบบจริงจังและขาดความศรัทธาต่อประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ที่จะรักษาและหวงแหนประชาธิปไตยที่จะไม่ให้ใครคนใดคนหนึ่งมาแย่งชิงเอาไปจากประชาชนได้ (กรรณิกา ชมดี. 2544 : 39) แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไปก็ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า ระบอบประชาธิปไตยแม้จะมีจุดอ่อนมีช่องโหว่มากมายเพียงใด ก็ยังดีกว่าเผด็จการทุกรูปแบบ (อมร รักษาสัตย์. 2537) หรืออย่างน้อยประชาธิปไตยก็เปิดพื้นที่ทางสังคมให้มีการสร้างความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างของผู้คนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้สามารถสร้างพื้นที่ทางสังคมเพื่อพัฒนาตนเอง (ประจักษ์ ก้องกีรติ.2548) ดังนั้น จึงพอจะมองเห็นถึงอุดมการณ์ทางการเมืองของพลเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อย่างถ่องแท้ ดังจะเห็นได้จากการเลือกตั้งในครั้งต่อมา พรรคการเมืองฝั่งที่คนตะวันออกเฉียงเหนือให้การสนับสนุนมักจะเป็นฝ่ายชนะการเลือกตั้งในแทบทุกครั้งไป สืบให้เห็นถึงความมีหลักคิด อุดมการณ์ อุดมคติในการเลือกตัวแทนของตนตามระบอบประชาธิปไตยในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมาที่เป็นรูปธรรมจริง ๆ (พิบูล มีมานะ และ สนุก สิงห์มาตร. 2891 : 8)

กลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร เป็นภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 แบ่งกลุ่มจังหวัดตาม พ.ร.ฎ.ว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 ซึ่งประกอบไปด้วยจังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ และยโสธร ซึ่งในความเป็นจริงที่เกี่ยวกับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงผ่าน

พันไป (24 มีนาคม 2562) พบว่าประชาชนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 4 จังหวัดนี้ได้ตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับผลการเลือกตั้งอย่างไม่เป็นไปตามที่นักวิชาการหรือบรรดาการคาดการณ์ไว้ พรรคการเมืองบางพรรคหรือผู้สมัครบางคนที่ถูกพรรคกำลังทุกอย่างและเคยเป็นพรรคที่เคยได้รับการสนับสนุนจากประชาชนมาโดยตลอดและคาดว่าจะได้รับคะแนนเสียงตามที่มุ่งหวังไว้กลับไม่เป็นไปตามที่มีความมุ่งหวังไว้ เช่นเดียวกันพรรคการเมืองบางพรรคหรือผู้สมัครบางคนกลับได้รับการสนับสนุนให้ได้รับการเลือกตั้งทั้งที่บางพื้นที่ประชาชนเองไม่รู้จักแม้กระทั่งชื่อผู้สมัครของพรรคการเมืองนั้นเลย สิ่งเหล่านี้จึงกลายเป็นคำถามที่ตามมามากมายว่าเกิดอะไรขึ้นในพฤติกรรมมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในภูมิภาคนี้

จากเหตุผลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเพื่อให้ทราบถึงรูปแบบพฤติกรรมมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนกลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร มีเหตุผลหรือปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ประชาชนในภูมิภาคนี้ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีรูปแบบพฤติกรรมอย่างไร มีปัญหาหรือข้อเสนอแนะอย่างไรในการตัดสินใจดังกล่าว อีกทั้งในการเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมการพฤติกรรมทางการเมืองในหลายครั้งของเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองที่ผ่านมาว่ามีปัจจัยใดบ้างตลอดจนสร้างรูปแบบสมการโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนกลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร มีลักษณะอย่างไร เพราะผู้วิจัยมีความเห็นว่าพฤติกรรมมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นตัวชี้วัดถึงระบอบการปกครองได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อกรอบแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนกลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร

โดยการค้นคว้าข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพฤติกรรมมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการวิจัยเพื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดตัวแปร

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเอกสาร (Document Research) ซึ่งได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ ประชาชนจากห้องสมุดต่าง ๆ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ระเบียบวิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรของประชาชน ซึ่งเริ่มพัฒนาเนื้อหาสาระเป็นกรอบแนวคิดจากการศึกษาจากปรากฏการณ์ (Phenomena) (Kenaphoom. 2014A : 49–51) เป็นการเบื้องต้น จากนั้นทำการพัฒนาด้วย วิธีการที่หลากหลายเริ่มต้นจากวิธีการคิดเชิงเหตุผล (Kenaphoom. 2014B : 1–19) การศึกษา นำร่อง (Pilot study) ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นการพัฒนารอบแนวคิดจากทฤษฎี ฐานราก (Kenaphoom. 2015) ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อหาความหลงตัวของ เนื้อหาสาระ (Kenaphoom. 2014D) และทำการตรวจสอบกรอบความคิดให้มีความน่าเชื่อถือ มากยิ่งขึ้นโดยวิธีการบูรณาการระเบียบวิธีที่หลากหลาย (Kenaphoom. 2013 : 169–185) จากการ ดำเนินการดังกล่าวผู้วิจัยจึงขอนำเสนอเชิงพรรณนาความและการแสดงเป็นแผนภาพประกอบ

ผลการวิจัย พบว่า

จากการศึกษาถึงงานเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง ของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้แบ่งหัวข้อการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 2 ส่วน คือ พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนเป็นเบื้องต้นก่อนเพื่อง่ายต่อการค้นคว้า ซึ่งมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของประชาชน ซึ่งส่วนนี้มีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิดและ ความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า พฤติกรรมจัดเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่อินทรีย์เป็นผู้กระทำทั้งที่

แสดงออกมาให้เห็น รวมทั้งที่ซ่อนเร้นไว้ภายใน และพฤติกรรมนั้นบุคคลอื่นสามารถสังเกตเห็นได้ดี เช่น การนอน การเคลื่อนไหว อิริยาบถและกิริยาท่าทางต่าง ๆ จัดเป็นพฤติกรรมภายนอก ส่วนการกระทำภายในบุคคล ซึ่งผู้อื่นไม่สามารถรับรู้ หรือสามารถสังเกตได้โดยตรง แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองมีนักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับความหมายของพฤติกรรมทางการเมืองโดยจะหยิบมากล่าวอ้างดังต่อไปนี้ จักรพันธ์ วงษ์บุรณาวาทย์ (2543: 120) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกทางการเมือง ซึ่งการแสดงออกจะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ทางการเมือง (Political socialization) หรือความสำนึกทางการเมืองของคนในชาติ ตลอดจนวัฒนธรรมทางการเมือง (Political culture) และความสนใจของคนในชาติด้วย สอดคล้องกับ ฐปนบรรต พรหมอินทร์ (2549: 9) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกของบุคคลและ/หรือกลุ่มบุคคลที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าเพื่อสังคม เช่น พฤติกรรมของคณะรัฐมนตรี พฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พฤติกรรมการใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงทางการเมือง พฤติกรรมของสมาชิกพรรคการเมือง พฤติกรรมของกลุ่มผลประโยชน์และพฤติกรรมของกลุ่มกดดันต่าง ๆ เป็นต้น และสอดคล้องกับ วิวัฒน์ เอี่ยมไมไพวัน (2548: 14) พฤติกรรมทางการเมือง คือ การแสดงออกและความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของมนุษย์ เป็นพฤติกรรมตอบสนองต่อกระบวนการทางการเมืองที่มีอยู่ในแต่ละระบบการเมือง อีกนัยหนึ่ง พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเป็นการแสดงออกทางการเมืองอันเป็นผลมาจากความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของแต่ละบุคคลที่มีต่อ “ระบบการเมือง” รวมทั้ง จิรโชค วีระสัย (2538: 120) พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเชิงการเมือง ไม่ว่าจะโดยความคิดเห็น ศรีธธา หรือด้วยการกระทำ และ วรพล ไรจนพล (2554: 8) พฤติกรรมทางการเมือง ในความหมายอย่างกว้างคือ การแสดงออกหรือไม่แสดงออกซึ่งการกระทำของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มต่อระบบการเมืองที่ดำรงอยู่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของอำนาจ ผลประโยชน์ และการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนแสดงหรือกระทำโดย ที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อปกครองประเทศ เช่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือองค์กรทางการเมือง การมีความสัมพันธ์ติดต่อกับนักการเมือง การอภิปรายหรือแสดงออกในปัญหาการเมือง รวมถึงการติดตามข่าวสารทางการเมือง ซึ่งลักษณะการแสดงพฤติกรรมที่ออกมาต่างกันในแต่ละลักษณะต่าง ๆ

เช่น ด้านการทำหน้าที่ของพลเมือง ความต้องการอรรถประโยชน์ทางการเมือง หรือ ความต้องการที่จะต่อต้านหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาล

จากแนวคิดและทฤษฎีที่นำเสนอเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนกลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านการทำหน้าที่ของพลเมือง

การทำหน้าที่ของเมืองตามหน้าที่ของพลเมืองในรัฐหนึ่งรัฐใดซึ่งมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมาย ข้องบังคับหรือหน้าที่พลเมืองนั้น ได้มีนักวิชาการได้กล่าวให้ความหมายไว้ อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). มาตรา 59 บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (1) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือกตั้ง (3) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร จะขอลงทะเบียนเพื่อออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง ณ สถานที่และตามวันเวลา วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ได้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยมิได้แจ้งเหตุอันสมควรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อาจถูกจำกัดสิทธิบางประการตามที่กฎหมายบัญญัติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 45 บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้

สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกรวบงำหรือชี้นำ โดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง มาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน มาตรา 50 บัญญัติว่า บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (7) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ **จากรุวรรณ แก้วมะโน.** (2562 : ออนไลน์). ได้กล่าวไว้ว่า ในรัฐธรรมนูญยังได้บัญญัติไว้ว่าหากผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งต้องเสียสิทธิอะไรบ้าง ดังปรากฏในหมวดที่ 7 ว่าด้วยเรื่องรัฐสภา ในส่วนที่ 2 สภาผู้แทนราษฎร มาตรา 95 วรรคสาม บัญญัติไว้ชัดเจนว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยมีได้แจ้งเหตุอันสมควรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อาจถูกจำกัดสิทธิบางประการตามที่กฎหมายบัญญัติ” โดยในมาตรา 35 ของ พ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. พ.ศ. 2561 ได้กำหนดว่าผู้ไม่ไปเลือกตั้ง จะต้องเสียสิทธิหลายประการ คือ ผู้นั้นจะไม่สามารถยื่นคัดค้านการเลือกตั้งได้ ไม่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้ ไม่จะเป็นการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ส.ว. สมาชิกสภาท้องถิ่น แม้แต่ลงสมัครเป็นผู้บริหารท้องถิ่นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็ไม่อาจกระทำได้เช่นเดียวกัน นอกเหนือจากนี้ ตาม พ.ร.บ. ยังระบุอีกว่าผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะไม่อาจดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง รวมไปถึงการดำรงตำแหน่งรองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ประธานที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น หรือคณะที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นระยะเวลาสองปีนับแต่วันเลือกตั้ง **ปรัชญา ช่มนาเสียว.** (2559). ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะหลักของพลเมืองไทยภายใต้ระบอบประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยรามคำแหงทุนสนับสนุนมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัย

พบว่าแนวทางการสร้างและพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยต้องมุ่งเน้นการสร้าง "คน" ให้เป็น "พลเมือง" เพราะ "คน" ที่มีคุณภาพย่อมนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างและพัฒนาคนในทุกระดับ ด้วยใช้ระบบการศึกษาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนให้เกิดการหล่อหลอมและตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นพลเมือง ต้องเริ่มปลูกฝังตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน สังคม เพื่อให้เกิดการกระตุ้นในสำนึกของความเป็นพลเมือง เกิดเป็นวัฒนธรรมในการเป็นพลเมืองสู่ชุมชนและสังคมของพลเมือง ซึ่งรัฐเองก็ต้องมีส่วนร่วมในการเปิดพื้นที่ให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ พร้อมกำหนดแนวทาง นโยบาย ยุทธศาสตร์ที่เอื้อต่อความเป็นพลเมืองด้วย จึงจะทำให้เกิดความเป็นพลเมือง

อย่างเข้มแข็งทั้งภายในและภายนอก ดังนั้น องค์ประกอบให้เกิดการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้นได้แก่ การที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การเคารพสิทธิเสรีภาพ กติกา และกฎหมายที่เป็นธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม การปลูกฝังค่านิยมและการมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตย และการยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญ โดยมีสื่อซึ่งมาจากผู้ผลิตที่มีความเป็นพลเมืองได้ถ่ายทอดและเผยแพร่ กระตุ้นจิตสำนึก จิตสำนึก และให้มีการแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นพลเมือง **สถาบันพระปกเกล้า.** (2559 : 11). ได้อธิบายไว้ว่า พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะต้องเป็นผู้ที่มีสำนึก รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และมีจิตสาธารณะเป็นคุณธรรมประจำใจ รวมไปถึงต้องเป็นผู้มีวินัย มีเหตุผล แสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพนั้นได้อย่างเหมาะสมไม่ละเมิดผู้อื่น ที่สำคัญคือมีความรับผิดชอบต่อสังคม กระตือรือร้นและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ตลอดทั้งการมีส่วนร่วมของพลเมืองมีหลากหลายรูปแบบ และ หลากหลายระดับ เริ่มตั้งแต่ระดับที่ใกล้ตัว เช่น การติดตามข่าวสาร การพูดคุย แสดงความคิดเห็นทางการเมือง ไปจนถึงระดับที่สูงขึ้นไป เช่น การรณรงค์ การรวมกลุ่มเพื่อแสดงออกทางการเมือง และการลงสมัครเป็นผู้แทนเป็นต้น ซึ่งต้องอาศัยการแสดงออกและความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มมากขึ้น **จากรุวรรณ แก้วมะโน.** (2562 : ออนไลน์). ได้กล่าวไว้ว่า โดยพื้นฐานของการเป็นรัฐและสังคม การเลือกผู้แทนจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะการเลือกตั้งเป็นจุดเริ่มต้นของกฎหมายและนโยบาย

สิทธิของปัจเจกบุคคลในการลงคะแนนเสียงจึงผูกพันบุคคลนั้นเข้ากับระเบียบทางสังคมของเขา แม้ว่าเขาผู้นั้นเลือกที่จะใช้สิทธิในการเลือกตั้งหรือไม่ใช้สิทธินั้นก็ตาม กฎระเบียบและนโยบายต่างๆ ที่ผู้แทนในฐานะรัฐเป็นผู้กำหนดขึ้นย่อมผูกพันพวกเขาเข้ากับสังคมและรัฐอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ เพราะฉะนั้น การเลือกตั้งจึงเป็นมากกว่าหน้าที่ ในฐานะ “โอกาส” ที่ผู้คนในสังคมจะได้ตัดสินใจและมีส่วนร่วมกำหนดจุดตั้งต้นของนโยบายและแนวทางการปกครองแห่งรัฐ เพราะเมื่อได้ผู้แทนแล้ว พวกเขาจะทำหน้าที่เป็นผู้ออกกฎต่าง ๆ ในการปกครองบ้านเมืองซึ่งทุกคนในสังคมจะต้องให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามในฐานะพลเมือง เมื่อมีสิทธิในการเลือกตั้งทั่วไปแล้วชาวไทยทุกคนทั้งหญิงและชายพึงใช้สิทธิในครั้งนี้อย่างภูมิใจและตระหนักในความสำคัญของสิทธิในการเลือกตั้งที่เป็นมากกว่า “หน้าที่” และตัดสินใจไปใช้สิทธิเพียงเพราะไม่ต้องการเสียสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แต่ควรไปใช้สิทธิในฐานะกลไกพื้นฐานในการรับรองสิทธิพลเมือง ในฐานะการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย และในฐานะโอกาสในการเสนอแนะและปรับปรุงนโยบายเพื่อประโยชน์ของผู้คนในสังคมโดยรวม เมื่อคิดได้เช่นนี้การเลือกตั้งจะมีความหมายกับพลเมืองทุกคน และการแสวงหาข่าวสารข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับผู้สมัครและนโยบายของพรรคการเมืองจะกลายเป็นพันธกิจสำคัญที่พลเมืองทุกคนพึงศึกษาต่อไป เพราะฉะนั้น การลงคะแนนเสียงจึงไม่ใช่เพียงวิธีการที่กลุ่มผู้คนในสังคมจะได้ตัดสินใจเลือกผู้แทนเท่านั้น แต่ภายใต้เป้าหมายใหญ่ในการตัดสินใจเลือกผู้แทนดังกล่าว ยังมีกระบวนการมากมายที่จะร่วมส่งเสริมให้เกิดประชาธิปไตยในวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมได้ กระนั้น สิ่งที่สำคัญคือพวกเราต้องเปลี่ยนมุมมองก่อนว่าการเลือกตั้งไม่ใช่หน้าที่ของ กต. ผู้สมัคร พรรคการเมืองและสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวเท่านั้น แต่เป็นโอกาสที่พลเมืองทุกคนจะได้แสดงบทบาท แสดงความเห็น เสนอแนะนโยบายสร้างโอกาสในการต่อรอง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การทำหน้าที่ของพลเมือง หมายถึง การทำหน้าที่พลเมืองในระบบประชาธิปไตยจะต้องเป็นผู้ที่มีสำนึก รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และมีจิตสาธารณะเป็นคุณธรรมประจำใจ โดยพื้นฐานของการเป็นรัฐและสังคมการเลือกผู้แทนเป็นอีกหน้าที่หนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนเพราะการเลือกตั้งเป็นจุดเริ่มต้นของกฎหมายและนโยบาย

ส่วนองค์ประกอบให้เกิดการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้นได้แก่ การที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การเคารพสิทธิเสรีภาพ กติกา และกฎหมายที่เป็นธรรม ความรับผิดชอบต่อนตนเอง ผู้อื่น และสังคม การปลูกฝังค่านิยมและการมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตย และการยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยมีสื่อซึ่งมาจากผู้ผลิตที่มีความเป็นพลเมืองได้ถ่ายทอดและเผยแพร่ กระตุ้นจิตใต้สำนึก จิตสำนึก และให้มีการแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นพลเมือง การเข้าถึงสื่อโซเชียล

2. 2. ด้านความต้องการอรรถประโยชน์ทางการเมือง

สัญญา เคนาภูมิ. (2560 : 73). ได้ทำการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของอรรถประโยชน์ทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประเทศไทย. ผลการวิจัยพบว่า อรรถประโยชน์ทางการเมืองเป็นสิ่งเร้าภายนอกที่ปัจเจกบุคคลให้คุณค่าอันเกิดจากกิจกรรมทางการเมืองซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง อธิบายได้ด้วยฐานคติ 4 ทฤษฎี ดังนี้ (1) ทฤษฎีปัจจัยกำหนด ได้แก่ การจัดกลุ่มทางสังคม และกระแสนิยม (2) ทฤษฎีจิตวิทยา ได้แก่ ความผูกพัน และความศรัทธา (3) ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน ได้แก่ ความจำเป็นพื้นฐาน ความปลอดภัยในชีวิต การยอมรับนับถือการได้รับการยกย่อง และ การทำตามใจตนเอง และ (4) ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล ได้แก่ ความสามารถของนักการเมือง แนวนโยบายของพรรคการเมือง ประสิทธิภาพนโยบาย และ อุดมการณ์ทางการเมือง ส่วนรูปแบบการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย หมายถึง การเข้าไปมีส่วนในการกระทำใด ๆ ในกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จำแนกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ (1) บทบาทผู้สังเกตการณ์ (2) บทบาทผู้มีส่วนร่วม และ (3) บทบาทความเป็นหุ้นส่วน **ชมพู โกติรัมย์**. (ออนไลน์). กล่าวถึงกลุ่มผลประโยชน์ไว้ว่า กลุ่มผลประโยชน์เป็นการรวมตัวจากกลุ่มสาขาอาชีพเดียวกัน โดยพฤติกรรมแล้วมารวมตัวกันด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจหรือด้วยเหตุผลทางการเมือง เมื่อมีจำนวนเพิ่มขึ้นก็จะมีอิทธิพลและอำนาจการต่อรองหรือปกป้องผลประโยชน์ภายในกลุ่มและผลประโยชน์นอกกลุ่มที่เป็นสาธารณะด้วยก็ได้ โดยวิธีการต่าง ๆ แทบจะแยกไม่ออกในลักษณะปกปิดผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มแต่เปิดเผยส่วนที่เป็นสาธารณะ แต่เป้าหมายสุดท้ายคือการมีอิทธิพลเหนือนโยบายสาธารณะ “เมื่อใดก็ตามกลุ่มผลประโยชน์เรียกร้องก็เป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในขณะเดียวกันถ้ามีกิจกรรมในระดับการเมืองก็กลายเป็นการผลักดันทางการเมือง” (Maurice Duverger) โดยปกติแล้วกลุ่มผลประโยชน์ซึ่งทับซ้อนด้วยตัวตนทาง

การเมืองเกิดจากมีอุดมการณ์และนโยบายที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มตน แล้วเสนอตนเพื่อก้าวสู่อำนาจรัฐ บางครั้งตัวตนทางการเมืองที่ทับซ้อนด้วยเงากลุ่มผลประโยชน์บดบัง อาจเคลื่อนไหวไปข้องเกี่ยวกับผลประโยชน์ตนผ่านนัยทางการเมือง ด้วยการผลักดันยกร่างกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ตนบ้างหรืออำพรางซ่อนเร้นตัวตนที่แท้ในเชิงนโยบายของรัฐ การก้าวข้ามผลประโยชน์เฉพาะตนสู่อุดมการณ์อันเป็นสาธารณชนนั้น จะต้องสลัดตัวตนที่แฝงตัวในผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม ให้คงอยู่เพียงตัวตนทางการเมืองซึ่งมีความเป็นสากลกว่ากลุ่ม เพราะหากเป็นเช่นที่กล่าวมานี้แม้จะข้องเกี่ยวกับผลประโยชน์ย่อมเป็นประโยชน์ที่สากลมากกว่าประโยชน์ของกลุ่ม อนึ่งกลุ่มผลประโยชน์มักปรากฏในประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้ว เนื่องจากสมาชิกมีการรวมกลุ่มเป็นสหภาพเพื่อปกป้องสิทธิประโยชน์ การรวมตัวกันจึงเต็มไปด้วยความเข้มด้วยสำนึกในผลประโยชน์ เมื่อว่าโดยสาระแล้วก็คือผลประโยชน์เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มเช่นพรรคแรงงาน (Labour Party) ของอังกฤษเป็นที่น่าสังเกตในประเทศกำลังพัฒนา การรวมกลุ่มที่หลากหลายขยายลงสู่ฐานรากของสังคมในลักษณะเรียกร้องเพื่อสิทธิประโยชน์แห่งตนยังขาดพลังเพียงพอที่จะขับเคลื่อน หรือพัฒนาเป็นพรรคการเมือง ประเด็นนี้ประชาชนจากฐานรากของสังคมจึงตกเป็นฝ่ายถูกกระทำจากกรอบกลุ่มผลประโยชน์อื่นที่เหนือกว่าซึ่งสามารถยึดพื้นที่ทางการเมืองได้ **สัญญา เคนาภูมิ.** (2560). เรื่อง ได้ศึกษาอิทธิพลของอรรถประโยชน์ทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า อรรถประโยชน์ทางการเมืองเป็นสิ่งเร้าภายนอกที่ปัจเจกบุคคลให้คุณค่าอันเกิดจากกิจกรรมทางการเมืองซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง อธิบายได้ด้วยฐานคติ 4 ทฤษฎี ดังนี้ (1) ทฤษฎีปัจจัยกำหนด ได้แก่ การจัดกลุ่มทางสังคม และกระแสนิยม (2) ทฤษฎีจิตวิทยา ได้แก่ ความผูกพัน และความศรัทธา (3) ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน ได้แก่ ความจำเป็นพื้นฐาน ความปลอดภัยในชีวิต การยอมรับนับถือการได้รับการยกย่อง และ การทำตามใจตนเอง และ (4) ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล ได้แก่ ความสามารถของนักการเมือง แนวนโยบายของพรรคการเมือง ประสิทธิภาพนโยบาย และ อุดมการณ์ทางการเมือง ส่วนรูปแบบการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย หมายถึง การเข้าไปมีส่วนในการกระทำใด ๆ ในกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จำแนกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ (1) บทบาทผู้สังเกตการณ์(2) บทบาทผู้มีส่วนร่วม และ (3) บทบาทความเป็นหุ้นส่วน สำหรับการเข้าถึงอรรถประโยชน์ทางการเมืองเพื่อประกอบการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชน

เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ (1) อรรถประโยชน์ฐานคติทฤษฎีปัจจัยกำหนด (2) อรรถประโยชน์ฐานคติทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล (3) อรรถประโยชน์ฐานคติทฤษฎีจิตวิทยา และ (4) อรรถประโยชน์ฐานคติทฤษฎีการแลกเปลี่ยน **สัญญา เคนาภูมิ**. (2560:52). อธิบายการพฤติกรรมตัดสินใจทางการเมืองไว้ว่า พฤติกรรมการตัดสินใจของมนุษย์จึงขึ้นอยู่กับความเห็นแก่ตัวเป็นฐานคติเบื้องต้น โดยมักจะคำนึงประโยชน์ที่ตนจะได้รับสูงสุดเรียกว่า อรรถประโยชน์ กล่าวคือมนุษย์ย่อมจะตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีค่าสูงสุดจากบรรดาสิ่งที่มีอยู่เสมอ เฉกเช่นเดียวกัน ในทางการเมืองเป็นเรื่องของการที่ราคาคุณค่าและการยอมรับในคุณค่าที่เกิดจากกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งอธิบายด้วย 4 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีปัจจัยกำหนด ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน ทฤษฎีจิตวิทยา และทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล โดยแต่ละทฤษฎีได้อธิบายคุณค่าทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไปเรียกว่า “อรรถประโยชน์ทางการเมือง” หมายถึง ปัจจัยสิ่งเร้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยไม่ว่าการตัดสินใจทางการเมืองของตัวแสดงทางการเมืองใด ๆ ก็ตาม ย่อมขึ้นอยู่กับประโยชน์สูงสุดที่เขาได้รับหรือคาดว่าจะได้รับ การเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น ทำให้ประชาชนพลเมืองได้หันมาสนใจในเรื่องการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุที่ประชาชนได้รับอรรถประโยชน์สูงสุดจากการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หรือที่เรียกอีกประการหนึ่งว่า “ประชาธิปไตยยกนโด” **สนุก สิงห์มาตรและสัญญา เคนาภูมิ, 2558 : 93)**

สรุปได้ว่า ความต้องการอรรถประโยชน์ทางการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นมีความต้องการผลประโยชน์ต่าง ๆ ในการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละครั้งว่าจะเลือกแบบใด ผู้สมัครคนใดหรือเลือกจากพรรคการเมืองใด และมักจะคำนึงประโยชน์ที่ตนจะได้รับสูงสุดโดยมีอิทธิพลจากพฤติกรรมการตัดสินใจซึ่งอธิบายได้ด้วยฐานคติ 4 ทฤษฎี ดังนี้ (1) ทฤษฎีปัจจัยกำหนด (2) ทฤษฎีจิตวิทยา (3) ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน และ (4) ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล ส่วนรูปแบบการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย หมายถึง การเข้าไปมีส่วนในการกระทำใด ๆ ในกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จำแนกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ (1) บทบาทผู้สังเกตการณ์ (2) บทบาทผู้มีส่วนร่วม และ (3) บทบาทความเป็นหุ้นส่วน

3. ด้านความต้องการต่อต้านหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาล

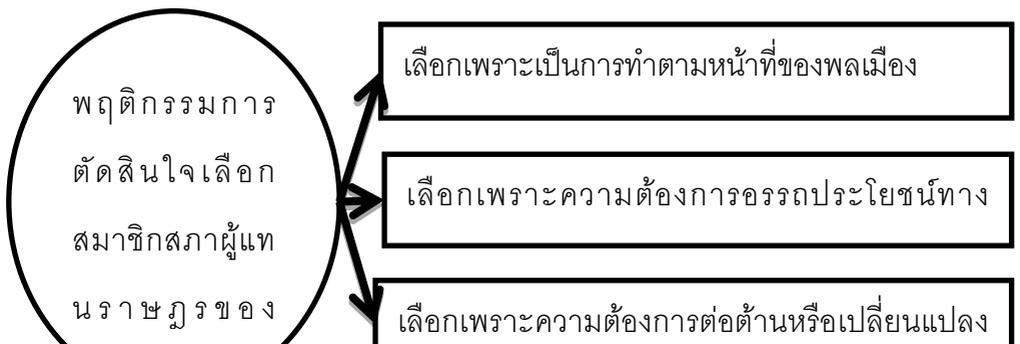
ในเรื่องการแสดงการต่อต้านรัฐบาลนั้นมีนักวิชาการได้ให้คำนิยามหรือคำอธิบายไว้ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

อรุณ รักธรรม (2525:233) ได้ให้ความเห็นว่า การเปลี่ยนแปลง เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน เนื่องจากโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ จะส่งผลกระทบทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในองค์กร เพื่อปรับปรุงให้ธุรกิจเหล่านั้นสามารถอยู่รอดและแสวงหากำไรต่อไปในอนาคตได้ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กรย่อมจะต้องมีผลกระทบต่อบุคคลต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวข้องอยู่ในองค์กรด้วย ซึ่งถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นทำให้พวกเขาต้องสูญเสียบางสิ่งบางอย่างที่เคยได้รับ ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะมีผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสาเหตุและความสามารถของผู้บริหารที่จะเลือกวิถีทางที่ดีที่สุด เพื่อจัดการกับการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงในแต่ละสถานการณ์ได้ดีเพียงใด **สมยศ นาวิการ** (2538:332) ได้กล่าวถึงอุปสรรคสำคัญของการใช้นโยบายเป้าหมาย หรือวิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ คือ การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกขององค์กร โดยแหล่งที่มาของการต่อต้าน การเปลี่ยนแปลงมาจากความไม่แน่นอนของผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง ความไม่เต็มใจ เสียผลประโยชน์ที่มีอยู่ และการรับรู้ถึงจุดอ่อนของข้อเสนอของการเปลี่ยนแปลง **วันชัย วัฒนศัพท์** (2547 ก:16) ให้ความหมายไว้ว่า ความไม่ลงรอยกันหรือสภาวะ ที่ไม่เห็นพ้องต้องกัน หรือความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป โดยมีสาเหตุมาจากวัตถุประสงค์ที่ไม่สามารถเข้ากันได้ ความไม่ลงรอยกันทางด้านความต้องการ ความปรารถนา ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกไม่แน่นอนเป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้บุคคลเกิดการต่อต้าน (Griffin, 1987 ; George M. & Jones R. 1996) ความรู้สึกไม่แน่นอนเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกคนซึ่งเป็นผลจากการที่บุคคลประสบกับเหตุการณ์ที่แปลกใหม่ไม่คุ้นเคย และไม่สามารถทำนายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ (Lazaru and Folkman, 1984) ความไม่แน่นอนขององค์กรทำให้พนักงานเกิด ความไม่พอใจและรู้สึกเกิดความไม่มั่นคงในการทำงาน (คณิน บุญสุวรรณ, 2542) ซึ่งความรู้สึก ไม่แน่นอนจะนำไปสู่การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงต่อไปได้

ความรู้สึกไม่แน่นอน หมายถึง การกระทำลงไปในสถานการณ์ที่ผู้กระทำไม่รู้เลยว่า จะมีผลอะไรตามมาบ้างจากการกระทำนั้น ประสิทธิภาพในอดีตก็ไม่มีหรือพอที่จะคาดเดาได้ว่า ผลการกระทำนั้นเป็นอย่างไร (ชาย โพธิ์สีตา, 2538) Chistman (1991) กล่าวว่าความไม่แน่นอนเป็นผลมาจากการประเมินสภาพการณ์ ที่ไม่ชัดเจน ขาดแนวทางในการประเมิน ไม่คุ้นเคยเกิดความขัดแย้งกันมากเกินไปกว่าที่จะรับรู้และ เติบโตผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นได้ การที่คนเราไม่สามารถคาดคะเนได้ว่าการเลือกทางเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ผลลัพธ์จะเกิดขึ้นในรูปใด ภาวะของความไม่แน่นอนย่อมเกิดขึ้น (ลมยศ นาวิการ, 2522) และเกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ตอบสนองกับผู้ที่มิได้เห็นด้วย ทำให้เกิดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงขึ้นมา สรุปได้ว่า ความต้องการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล คือ ความไม่ลงรอยกันหรือสถานะที่ไม่เห็นพ้องต้องกันหรือความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป โดยมีสาเหตุมาจากวัตถุประสงค์ของกระบวนการตลอดจนผลของการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ไม่สามารถเข้ากันได้ กล่าวสูญเสียสถานะความมั่นคง อำนาจ ความไม่เต็มใจ เสียผลประโยชน์ที่มีอยู่ รวมไปถึงความต้องการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลจากการเลือกตั้ง และไม่ต้องการให้สมาชิกพรรคการเมืองที่จะเลือกเข้าทำหน้าที่เป็นรัฐบาลนั่นเอง

จากการรวบรวมแนวคิดที่เกี่ยวข้อง พบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนกลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร ทั้ง 3 ปัจจัยหลัก คือ 1) เลือกเพราะเป็นการทำตามหน้าที่ของพลเมือง 2). เลือกเพราะความต้องการอรรถประโยชน์ทางการเมือง 3). เลือกเพราะความต้องการต่อต้านหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาล สามารถนำมาเขียนเป็น กรอบแนวคิด ดังแผนภาพที่ 1

จากแผนภาพที่ 1 พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนกลุ่ม
จังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ของประชาชนกลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย
ผล ดังนี้

7.1 ระดับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน
ประชาชนกลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร มีระดับพฤติกรรมทางการเมืองโดยรวม อยู่ในระดับ
มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
อยู่ในระดับมากทุกด้านและเมื่อเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ อันดับแรก คือ
ด้านการทำตามหน้าที่ของพลเมือง รองลงมาคือด้านความต้องการอรรถประโยชน์ทางการเมือง
ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความต้องการต่อต้านหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ที่เป็นเช่นนี้
แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดมีความตื่นตัวต่อการเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นอย่างมาก
อาจเป็นเพราะประเทศไทยไม่ได้จัดการเลือกตั้งระดับประเทศหรือเลือกตั้ง ส.ส.มาเป็นระยะ
เวลานาน จึงทำให้คนตื่นตัวกับการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นอย่างมากส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมการ
ตัดสินใจเลือกตั้งที่ออกมาอยู่ในระดับมากทุกด้านนั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศารัตน์ ขว
รัตน์สกุลกิจ (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร : ศึกษากรณี ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผล
ต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษากรณีประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจังหวัด
เชียงใหม่อยู่ในระดับมาก ในด้านตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง รองลงมาคือ ด้านพรรคการเมืองที่ผู้สมัคร
รับเลือกตั้งสังกัด และด้านการรณรงค์การหาเสียงเลือกตั้ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจ
พร อัจฉริยะ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจังหวัดมหาสารคาม : ศึกษากรณีการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 ผล
การศึกษาพบว่า มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัด ด้านนโยบายเลือกตั้ง ด้านคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้านบริบททางการเมือง และด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้งตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.1.1 จากผลของการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนกลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร ทั้ง 3 ปัจจัยหลัก คือ 1) เลือกเพราะเป็นการทำตามหน้าที่ของพลเมือง 2) เลือกเพราะความต้องการการอุดหนุนทางการเมือง 3) เลือกเพราะความต้องการต่อต้านหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาล พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนกลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร นี้ควรเสนอให้หน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรอิสระที่เกี่ยวกับการเมือง เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง หน่วยงานระดับกลาง ระดับภูมิภาคของรัฐ สถาบันการศึกษา พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศได้ ผลการวิจัยทำให้ค้นพบรูปแบบที่เหมาะสมระดับมากที่สุด

5.1.2 กรอบแนวคิดพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนกลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธรที่ได้จากการวิจัยนี้เป็นรูปแบบที่ที่จะพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศพร้อมทั้งจะเป็นรูปแบบที่นำไปใช้ได้ ในทางปฏิบัติจริง คุ่มค่า และเหมาะสม ผู้ดำเนินการโครงการพัฒนาศักยภาพ การแสดงออกทางการเมืองของประชาชนให้เข้าใจเพื่อนำไปดำเนินการได้อย่างคุ่มค่า

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในกลุ่มจังหวัดอื่นๆเพิ่มเติมอีก

5.2.2 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ของประชาชนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5.2.3 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบพัฒนาพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรของประชาชนพฤติกรรมทางการเมืองของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5.2.4 ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมกรรมการแสดงออกทางการเมือง
ของประชาชนในภาคอื่น ๆ ของประเทศด้วย

บรรณานุกรม

คณิน บุญสุวรรณ, (2542). คู่มืออ่านรัฐธรรมนูญฉบับใหม่. กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์อมรินทร์
จักรพันธ์ วงษ์บุญธนาวาทย (2543). การบริหารราชการไทย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. คณะ
สังคมศาสตร์. ภาควิชารัฐศาสตร์

จารุวรรณ แก้วมะโน. (2562). การสร้างสำนักพลเมือง. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

จิรัช (บรรพต) วีระสัยและคณะ. (2538). รัฐศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ชมพู โกตีรัมย์. (ออนไลน์) ชมพู โกตีรัมย์. (ออนไลน์). กลุ่มผลประโยชน์ในพรรคความท้า

ทายรัฐบาล. ที่มา: Chompoo.go@spu.ac.th สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2562

ชาย โพธิ์สิตา. (2550). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ(พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ:

อมรินทร์

ฐปนรรต พรหมอินทร์ (2549). การเมืองภาคประชาชนกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

ของไทศึกษา กรณีองค์กรพัฒนาเอกชน”. สาขาวิชารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ประจักษ์ ก้องกีรติ.(2548). การเมืองวัฒนธรรมของนักศึกษาและปัญญาชน

ก่อน 14 ตุลาฯ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปรัชญา ช่มนาเสียว. (2559). ระบบสารสนเทศทางการบริหาร. หน่วยที่ 13.

ชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร. นนทบุรี : โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชพริ้นต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง

จำกัด (มหาชน).

พิกุล มีมานะ และ สนุก สิงห์มาตร. (2561). ประชาธิปไตย Thailand ๔.๐ ความมั่นคง

ของชาติพันธุ์อีสาน. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา
ระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ครั้งที่ 3. 11 – 12 มกราคม
2561

ราชอาณาจักรไทย. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560).

ที่มา: <https://th.wikisource.org/wiki>

ลมยศ นาวิการ, 2522. การพัฒนาองค์การและการจูงใจ. กรุงเทพฯ: ดวงกลม.

วันชัย วัฒนศัพท์ (2544) แพลและเรียบเรียง. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ตัดสินใจของชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น: ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท.

วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน (2548). วัฒนธรรมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองไทย” ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาการเมืองการปกครองไทย หน่วยที่ 11 หน้า 1 - 36
นันทบุรีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์

สถาบันพระปกเกล้า. (2559 สถาบันพระปกเกล้า. (2559 : 11). พลเมืองในระบอบ
ประชาธิปไตย. เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

สถาบันพระปกเกล้า.(ออนไลน์: 22). 1 ศตวรรษการปฏิรูปการเมือง : ผลงานปัญหา และ
อุปสรรค.วิทยาลัยการเมือิงการปกครอง" ที่มา

:http://kpi.ac.th/media/pdf/M10_93.pdf สืบค้นเมื่อ 2 ก.พ. 2563

สนุก สิงห์มาตร และ สัญญา เคนาภูมิ. (2558). ประชาธิปไตยกินได้ : ของจริงหรือแค่
วาทกรรมการเมือง. วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน : มหาวิทยาลัยราช
ภัฏมหาสารคาม, ปีที่ 2 ฉบับที่ 2(4) เดือน กุมภาพันธ์. 2558

สมยศ นาวิการ (2538 สมยศ นาวิการ . (2538). การบริหาร. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า

สัญญา เคนาภูมิ. (2559: 91). การตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย

: แนวคิดและรูปแบบลักษณะ. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์,

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 33 (2) พ.ค. - ส.ค. 2559

สัญญา เคนาภูมิ. (2560 สัญญา เคนาภูมิ. (2560). อิทธิพลของอรรถประโยชน์ทาง

การเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประเทศไทย. วารสารสันติศึกษา

ปริทรรศน์ มจร ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (2558).

แนวโน้มเศรษฐกิจ เงินเฟ้อและการดำเนินงานนโยบายการเงิน, รายงานนโยบายการเงิน ธันวาคม 2558. [สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2558]. ที่มา:

https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/MonetPolicyComittee/MPR/DocLib/Chapter1_December2558_GTH58.pdf สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2562]

อมร รักษาสัตย์. (2537). ประชาธิปไตยยุคหลังภัย. กรุงเทพฯ : สมาคมรัฐศาสตร์แห่งประเทศไทย.

อรุณ รักธรรม (2525). หลัคนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

Lazarus, R. and Folkman, S. (1984). Stress, appraisal, and coping. New York : Springer Publishing Company.

บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบล

ค้อเหนือ จังหวัดยโสธร

The role of Buddhist monks with community development :
Case study Kor Nuea Subdistrict, Mueang District, Yasothon
Province

พระสุเทพ สีลโสภิต/พราหมณ์ส์¹

ทองหมูน น้อยนนท์

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ที่อยู่ในเขตตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร จำนวน 200 รูป กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) พระสงฆ์ในเขตตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร มีระดับบทบาทในการพัฒนาชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข อยู่ในระดับน้อย นอกจากนั้นอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษา

¹ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตำบลคือเหนือ จังหวัดยโสธรที่มีอายุ ระดับการศึกษา อายุพรรษา ตำแหน่งทางสงฆ์ และระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบันต่างกัน พบว่า มีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกันในทางสถิติแต่อย่างใด 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลคือเหนือ จังหวัดยโสธร ได้แก่ คณะสงฆ์ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัดควรจัดให้มีการอบรมหลักสูตรการบริหารจัดการวัดและชุมชนให้กับพระสงฆ์ในเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้มีความรู้ความชำนาญอย่างน้อยทุก 3 เดือนและควรมีการทบทวนนโยบายของคณะสงฆ์ใหม่ในฐานะที่พระสงฆ์ที่อยู่ในท้องถิ่นจะมีมาตรการใดในการพัฒนาชุมชนได้มากที่สุด เพื่อช่วยเหลือชุมชนให้มีความผาสุกตลอดไป

คำสำคัญ: บทบาทพระสงฆ์, การพัฒนาชุมชน

ABSTRACT

The purpose of this research is 1) To study level the role of Buddhist Monks with community development: **Case study Kor Nuea Sub-district, Mueang District, Yasothon Province** 2) To compare the role of Buddhist Monks in community development: **Case study Kor Nuea Sub-district, Mueang District, Yasothon Province**, and 3) To study suggestions on promoting the role of Buddhist Monks in community development: **Case study Kor Nuea Sub-district, Mueang District, Yasothon Province**. Population used in this research is

Buddhist Monks in **Kor Nuea Sub-district, Mueang District, Yasothon Province** of 200 monks. The sample was of 200 monks. **The research found that** 1) The Buddhist Monks in Kor Nuea on the role of community development at a moderate level. When considering each aspect, it was found that in Public health side to low level, Also, it is moderate 2) The analysis compares the role of Buddhist Monks community development: **Case study Kor Nuea Sub-district, Mueang District, Yasothon Province** with age, education level, age of monks, lent and the duration of the Buddhist temple in the present temple found that study variables is no different view on the role of monks and community development at the 0.05 level. 3) Suggestions about the role of Buddhist Monks Officers towards community development in **Kor Nuea Sub-district, Mueang District, Yasothon Province**, include: The Clergy together with the Provincial Buddhism Office should arrange a training course on temple management and community to monks in the workshop, As the local monks have the most measures in community development To help the community to have a good life forever. **Keyword:**, The role of Buddhist Monks, community development

สถาบันทางพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหนึ่งที่สำคัญที่สุดสถาบันหนึ่ง ในการให้ความช่วยเหลือต่อสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นสังคมชนบทและสังคมเมืองตลอดมา โดยมีส่วนช่วยเหลือในการกลมเกลียวจิตใจและลักษณะนิสัยของคนไทยตลอดจนการให้บริการตามความจำเป็นตามความต้องการของประชาชน อีกทั้ง มีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาทางสังคมให้แก่คนเรามากแล้ว แม้กระทั่งในปัจจุบัน ความสำคัญในประการดังกล่าว ยังคงอยู่ตลอดมา ซึ่งพระสงฆ์กับวัดต้องรับภาระหน้าที่ในการช่วยเหลือสังคมและทางราชการอยู่ตลอดไป สถาบันแห่งนี้จึงอำนวยความสะดวกแก่การปกครองและการบริหารของไทยอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประชาชนที่อยู่ตามชนบทที่รับบริการจากรัฐบาลได้ไม่ทั่วถึงนัก ซึ่งมีจำนวนมากต้องพึ่งพาอาศัยวัดเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ (พระครูสุวรรณวรการ, 2553 : 1) ชุมชนในชนบทส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นชุมชนเล็ก ๆ กระจายอยู่ทั่วประเทศประมาณร้อยละ 80 ส่วนที่เหลือประมาณร้อยละ 20 ที่มีอยู่ในเขตเทศบาลหรือเขตเมือง ซึ่งเป็นชุมชนหนาแน่น ในประเทศไทยมีชุมชนส่วนใหญ่ที่มีหมู่บ้านเป็นหน่วยหลัก และจะมีวัดตั้งอยู่ในใจกลางในหมู่บ้าน โดยมีวัดเป็นแหล่งศูนย์กลางสำหรับการดำรงชีวิตทางสังคมและเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรม ชีวิตในชนบทจะอยู่รอบ ๆ วัด เพราะประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง วัดจึงเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาที่อยู่เหนือจิตใจของชาวไทยเป็นอย่างมาก และนับได้ว่าเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในหมู่บ้านที่รองไปจากครอบครัว ความนับถือของประชาชนที่มีต่อสถาบันศาสนา จะเห็นได้จากการที่คนไทยได้อุทิศตนให้กับวัด ทั้งในด้านจิตใจ เวลา แรงงาน และทรัพย์สินจำนวนเงินที่พุทธศาสนิกชนเข้าไปในการทำบุญประมาณร้อยละ 70 ถึงร้อยละ 80 ของรายจ่ายภายในครอบครัว วัดเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญเป็นที่ประกอบพิธีกรรมต่าง

ๆ เช่น เป็นศูนย์กลางของชุมชน เป็นโรงเรียน เป็นสถานสงเคราะห์และที่
พักผ่อนสำหรับผู้ยากจนเป็นสถานที่พักผ่อนและเป็นศูนย์กลางการกีฬา วัดใน
พระพุทธศาสนาจึงเป็นที่แบ่งเบาภาระให้กับรัฐ ทั้งยังก่อให้เกิดรากฐานอัน
มั่นคง และเสริมสร้างต่อบริการในด้านสวัสดิการของรัฐ วัดมีบทบาทสำคัญใน
การดำเนินชีวิตประจำวันของคนไทยเป็นอย่างมาก (พระครูสุวรรณวรการ,
2553 : 1) จากบทบาทหลาย ๆ หน้าที่ของพระสงฆ์ยังทำหน้าที่ให้การศึกษา
แก่คนยากจนที่ไม่มีโอกาสในการศึกษา ต้องทำหน้าที่เป็นครูสอน เป็นศูนย์กลาง
ของการศึกษาชุมชน (คุณ โทชน์ธ, 2545 : หน้า 100 -117) และพระ
สงฆ์เป็นองค์ประกอบหลักของสถาบันพระพุทธศาสนาเพราะเป็นผู้ทำให้เกิด
ความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ที่ทำให้พระพุทธศาสนาหยั่งรากฝังลึกลง
ในสังคมจนเป็นสถาบันสำคัญหนึ่งของสังคม เมื่อศึกษาองค์ประกอบของความ
เป็นสถาบันทางศาสนา องค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่งคือ วัดและพระสงฆ์มี
อิทธิพลและบทบาทต่อวิถีชีวิตของประชาชนมาก เพราะวัดและพระสงฆ์เป็น
ศูนย์รวมทางจิต ศีลธรรม และพฤติกรรมต่าง ๆ (พินิจ ลาภธนานนท, 2529 :
30)

พระสงฆ์นอกจากจะเป็นที่เคารพของชาวบ้านในชุมชนแล้ว ยังนับว่า
เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม หากสังคม
ต้องการนำความรู้ รู้จักทรัพยากรและแรงงานมาใช้อย่างถูกต้องจะช่วยเหลือสร
างความเจริญอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างถูกต้อง จะช่วยเหลือสร
างความเจริญอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ดังพระบรม
ราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ขออัญเชิญมา ณ ที่นี้
การใช้หลักวิชาและความคิดริเริ่มสร้างงานที่อาจดูไม่ใหญ่โตนัก แต่
มีประสิทธิภาพสูงและอำนวยประโยชน์โดยตรงได้มาก โดยการนำเอาทรัพยากร

ตามธรรมชาติ ความรู้ความสามารถ ตลอดจนแรงงานของคนสวนใหญ่ให้
ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยและให้เกิดความเสียหายหรือสูญเปล่าน้อยที่สุด การสร้าง
ความเจริญในลักษณะนี้จะช่วยสร้างความเจริญของกิจการสวนรวมได้แน่นอน
(สุลักษณ์ ศิวรักษ์, 2524 : 63) พระสงฆ์ต้องพยายามสร้างเครือข่าย
ประสานงานและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคณะสงฆ์ให้เป็นชุมชนหรือกลุ
ม เพื่อที่จะทำให้สังคมหรือชุมชนรอบข้างยอมรับ จึงจะทำให้การสร้างชุมชน
นั้น มีการเรียนรู้ อดความรู้ ซึ่งเป้นบทบาทที่จะต้องชี้แนะทางในการพัฒนาไม
ว่าจะเป้นด้านแนวความคิด แนะนำสั่งสอนเป้นแบบอย่างที่ดี เป้นผู้นำทางด้าน
จิตวิญญาณอันเป้นการชักนำแนวทางไปสู่การพัฒนาสังคม ชุมชนให้เกิดความ
เข้มแข็งทางด้านจิตใจ ทางด้านเศรษฐกิจ เพราะคณะสงฆ์มีการสร้างเครือข่าย
ความสัมพันธ์สามัคคีกันดีเป้นรูปแบบแล้ว ระบบการจัดการ การบริหารชุมชน
การปกครองก็เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาสังคมกลุ่มย่อย ๆ ไปสู่การพัฒนาสังคม
ขนาดใหญ่ขึ้น (อภิชัย พันธเสน, 2539 : 206)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาซึ่งเป็นพระสงฆ์
รูปหนึ่งในพื้นที่ตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษา
บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน เพื่อนำผลการศึกษาวិจัยไปประยุกต์
ใช้ในการพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัย เรื่องบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา
ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยได้ กำหนดวัตถุประสงค์ของ
การวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข และด้านสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อายุพรรษา ตำแหน่งทางสงฆ์ และระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระสงฆ์ที่อยู่ในเขตตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวน 200 รูป (สำนักงานเจ้าคณะตำบลค้อเหนือ. 2561 :ไม่มีเลขหน้า)
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษากับพระสงฆ์ที่อยู่ในเขตตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โดยเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ทั้งหมด จำนวน 200 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างโดยการศึกษาจากเอกสารทฤษฎีและการทบทวน

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องของโดยแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะคำถามที่มีคำตอบให้เลือกตอบ (Check list) ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อายุพรรษา ตำแหน่งทางสงฆ์ ระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัด ปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ทัศนศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มี 6 ด้าน จำนวน 60 ข้อ โดยมีการให้คะแนนระดับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ตามหลักเกณฑ์การให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด : 2535 หน้า 99) ดังนี้

	มีระดับความคิดเห็น มากที่สุด	ให้	5
คะแนน			
	มีระดับความคิดเห็น มาก	ให้	4
คะแนน			
	มีระดับความคิดเห็น ปานกลาง	ให้	3
คะแนน			
	มีระดับความคิดเห็น น้อย	ให้	2
คะแนน			
	มีระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด	ให้	1
คะแนน			

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (บุญชม ศรีสะอาด : 2535 หน้า 100) ดังนี้

ระดับบทบาท มากที่สุด	ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	แปลความหมายว่า มี
ระดับบทบาท มาก	ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	แปลความหมายว่า มี
ระดับบทบาท ปานกลาง	ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	แปลความหมายว่า มี
ระดับบทบาท น้อย	ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	แปลความหมายว่า มี
ระดับบทบาท น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	แปลความหมายว่า มี

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิดเพื่อทราบถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอมือง จังหวัดยโสธร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของพระสงฆ์ในเขตตำบลค้อเหนือ อำเภอมือง จังหวัดยโสธร มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์ ประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard Deviation) S.D.ค่า t – test, F – test เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์กับแบบสอบถามโดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วเสนอแบบความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน เป็นการเปรียบเทียบค่าบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร สำหรับปัจจัยที่มีจำนวน 3 กลุ่ม ใช้ค่า F – test (One – way Analysis of Variance) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นำเสนอผลการวิจัยและบรรยายเนื้อหาประกอบตาราง

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน โดยการจำแนกข้อมูลออก ตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดและนิยามศัพท์แล้ว นำเสนอในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Discription)

สรุปผลการวิจัย

บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีอายุระหว่าง 36-45 ปี มีระดับการศึกษาทางธรรมนักรู้ขั้นโท มีการศึกษาทางเปรียญธรรม ป.ธ.1-ป.ธ.3 มีระดับการศึกษาสายสามัญมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มีอายุพรรษา 0-10 พรรษา มีตำแหน่งทางสงฆ์ส่วนมากไม่มี และมีระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบัน 6-10 ปี ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากมีความคิดเห็นแตกต่างกันของผู้ตอบแบบสอบถาม นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ที่มี อายุ ระดับการศึกษา อายุพรรษา ตำแหน่งทางสงฆ์ ระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบัน พบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อายุพรรษา ตำแหน่งทางสงฆ์ ระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบันไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 แต่อย่างไร

4. การศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร พบว่า คณะสงฆ์ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด ควรจัดให้มีการอบรมหลักสูตรการบริหารจัดการวัดและชุมชนให้กับพระสงฆ์ในเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้มีความรู้

ความชำนาญอย่างน้อยทุก 3 เดือนและควรมีการทบทวนนโยบายของคณะสงฆ์ใหม่ ในฐานะที่พระสงฆ์ที่อยู่ในท้องถิ่นจะมีมาตรการใดในการพัฒนาชุมชนได้มากที่สุด เพื่อช่วยเหลือชุมชนให้มีความผาสุกตลอดไป

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร” ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่ได้มาการอภิปรายผลตามลำดับหัวข้อได้ดังนี้

1. บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนด้านสังคม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางในการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัด ในการกิจกรรมของชุมชน การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต การเป็นวิทยากรบรรยายธรรม การส่งเสริมให้ชุมชนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับองค์กรอื่นหรือชุมชนอื่นและมีการจัดอบรมธรรมะแก่ประชาชน แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนทางสังคมไม่มากพอ และมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไม่ดี จึงทำให้พระสงฆ์มีบทบาทกับการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาภิกขิตฺติ สุจิตฺโต (สร้อยมาลา) (2556) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมโดยรวมไม่แตกต่างกัน แสดงว่าบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา

ชุมชนในทัศนะของประชาชน จากการศึกษา อายุ การศึกษา ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน ไม่มีผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน ส่วนความรู้ ความเข้าใจต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานของ โคจิ โนสุ (2530) ได้ศึกษา วิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาสังคม ศึกษาเฉพาะกรณีในจังหวัดสงขลา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นพระสงฆ์ที่ประจำอยู่ในวัดที่ตั้งในจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า พระสงฆ์มีบทบาทมากที่สุดในการอบรมให้ความรู้ทางด้านพุทธศาสนา และศีลธรรมแก่ประชาชนการจัดพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนาในวัด การช่วยเหลือในเรื่องความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นภายในชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ และการช่วยอำนวยความสะดวกในการบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ แก่ประชาชนและการช่วยประชาชนโดยการให้ยืมสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศักดิ์ชัย ออนหาตพอ (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : กรณีศึกษาพระราชพิพัฒนาภรณ์ (ชูชาติ กณตวณฺโณ) เจ้าอาวาสวัดท่าไทร ตำบลท่าทองใหม่ อำเภอ กาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่าบทบาทการพัฒนาสังคม ด้านการปกครองในวัดยึดตามหลักพระธรรมวินัย กฎหมาย และกฎหมายเถรสมาคม และผลของการพัฒนาสังคม ทำให้พระภิกษุสามเณรและประชาชน มีความศรัทธาเลื่อมใสทำให้เกิดผลดีต่อสังคมเป็นที่เชื่อถือ ยอมรับให้ความไว้วางใจ มีความศรัทธาทำงานสะดวก มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวกันดีระหว่างสังคมและชุมชน

2. บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในการรับรู้การเทศนาเกี่ยวกับการ

ออม ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงาน มีการชักชวนประชาชนให้รวมพลังเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น บริจาควัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเกี่ยวกับการประกอบอาชีพและมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาเป็นผู้ฝึกสอนอาชีพแก่ประชาชน แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีส่วนช่วยเหลือในเรื่องของเศรษฐกิจนี้จำนวนน้อย ซึ่งส่วนใหญ่พระสงฆ์จะเป็นฝ่ายรับมากกว่าฝ่ายให้ในเรื่องของเศรษฐกิจ จึงทำให้พระสงฆ์มีบทบาทในด้านเศรษฐกิจนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสังเวียร ปญญาโร (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ใน การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาพระครูสุภาจารวัฒน์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการปรับตัวและการปรับบทบาท หากพระสงฆ์ยังสามารถปรับและนำหลักธรรมและวิธีการสอนที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน พระสงฆ์จะได้รับความเคารพนับถือและความศรัทธาจากประชาชน การนำหลักธรรมความเชื่อในทางพระศาสนามาพัฒนาร่วมกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจไม่เป็นเพียงเกิดผลต่อชุมชนด้านศีลธรรมเท่านั้น ยังทำให้เกิดการรวมกลุ่มและรู้สึกในความสัมพันธ์กันที่จะดำเนินกิจกรรมต่อกลุ่ม ทำให้ชุมชนเกิดการพึ่งตนเอง โดยพระสงฆ์ได้ปรับบทบาทในการเข้าถึง เข้าไปรับรู้ปัญหาของชุมชน เช่น ปัญหาความยากจน โดยได้หยิบยกเอาปัญหาเหล่านี้มาเป็นสื่อกระตุ้นส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ชุมชน โดยอาศัยหลักธรรมของพระศาสนาจากการเรียนรู้ชุมชนมาใช้แก้ปัญหาชุมชนได้อย่างลงตัว โดยการปลูกฝังหลักคุณธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมนึก อนันตวรวงศ (2540) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง พระสงฆ์กับสังคมไทยโดยพิจารณาในเชิงสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง กรณีศึกษาวัดในกรุงเทพมหานครและ ฉะเชิงเทรา เพื่อทราบบทบาทของพระสงฆ์ไทยในมิติของเศรษฐกิจ สังคม

การศึกษา การเมือง การปกครอง ผลการศึกษา พบว่า ด้านเศรษฐกิจพระสงฆ์มีบทบาทส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพสุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่นมีบทบาทในการสอนงานอาชีพตามฝีมือ เช่น การนวดแผนโบราณ ยาสมุนไพร ศิลปกรรม การก่อสร้าง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูนนท์ มงคลวิศิษฐ์ (2557) ได้ทำการศึกษา เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสังคมในจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านเศรษฐกิจ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ด้านเศรษฐกิจแบบบูรณาการและควรมีกองทุนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจในชุมชน

3. บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ด้านการเมือง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เกี่ยวกับคนในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยเสรี ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน มีนโยบายทางการเมืองที่ขัดกับหลักคำสอนพระพุทธศาสนา สนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองแก่หน่วยงานต่าง ๆ เช่น ให่วัดเป็นหน่วยเลือกตั้ง เปิดโอกาสให้กรรมการวัดมีส่วนร่วมตัดสินใจ จัดมุมความรู้ทางด้านกฎหมาย และการเมืองแก่ประชาชนขึ้นภายในวัดโดยการอบรมสั่งสอน แสดงว่า พระสงฆ์กับประชาชนในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้อย่างเสรี และนโยบายทางการเมืองที่ขัดหลักคำสอนพระพุทธศาสนาต้องอาศัยบทบาททางอ้อมด้วยการอบรมสั่งสอนแทรกเข้าไปด้วย แต่ต้องอาศัยชุมชนเป็นจุดเชื่อมต่อภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมนึก อนันตวรวงศ (2540) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง พระสงฆ์กับสังคมไทยโดยพิจารณาในเชิงการเมืองและการปกครอง เพื่อทราบบทบาทของพระสงฆ์ไทยในมิติของการเมืองการปกครอง ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ด้านการเมืองการปกครองพระสงฆ์มีบทบาททางอ้อมในเชิงเหนี่ยวนำการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับธรรมะ และสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ พระมหาดุสิต สิริวณฺโณ (2556) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง พระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาวัดเทพบูรณาราม ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมแล้วพระสงฆ์ยังคงมีบทบาทด้านการพัฒนาใน ท้องถิ่นเสมอมาด้วยการปรับใช้ภาระหน้าที่ ซึ่งได้แก่ ด้านการเมืองการปกครองพระสงฆ์ระดับเจ้าอาวาสยังคงทำหน้าที่ดูแลกิจการในวัดเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธีรราชู ภูมิมา (2554) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชนนั้นได้แสดงออกและเป็นจุดเริ่มต้นของการนำการพัฒนาชุมชนในหลายด้านทั้งในด้านการสงเคราะห์ อนุเคราะห์ประชาชน การเป็นจุดเชื่อมต่อประสานงานทุกภาคส่วนระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และราชการให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ไม่ค่อยแต่ให้รัฐเป็นฝ่ายมอบให้ฝ่ายเดียว ส่วนผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชนนั้น ได้สะท้อนและแสดงออกในหลายลักษณะที่ได้รับความสำเร็จเป็นรูปธรรมชัดเจนโดยเฉพาะหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพประจำตำบล โรงเรียนพระพุทธานุศาสนาวินอาทิตย์ ศูนย์อบรมศีลธรรมประจำตำบล เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาณี ไชยธีรานันท์ (2541) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์ศาสตร์และศิลปะในการอบรมคุณธรรมของพระเถระภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า พุทธศาสนิกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าพระสงฆ์ที่นำเคารพเลื่อมใส ควรมีความรู้ธรรมะลึกซึ้งเคร่งครัดในวัตรปฏิบัติมีความสามารถในการอบรมคุณธรรม ถือ

ความเรียบง่าย ถือสันโดษ และในยุคโลกาภิวัตน์ พระสงฆ์ควรมุ่งเน้นการอบรมคุณธรรมควบคู่กับการสอนปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

4. บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ด้านวัฒนธรรมพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เกี่ยวกับการมีการเทศนาในวันสำคัญ ๆ เช่น วันวิสาขบูชา พระสงฆ์มีการส่งเสริมการจัดงานประเพณีในวันสำคัญ ๆ เช่น วันวิสาขบูชา เป็นผู้ดำเนินการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน มีส่วนในการส่งเสริมการจัดงานประเพณีในวันสำคัญ ๆ ของชุมชน วัดเป็นศูนย์กลางสำหรับการติดต่อประสานงานทางศิลปวัฒนธรรม มีการจัดกิจกรรมเมื่อถึงวันสำคัญต่าง ๆ ทางศาสนา แสดงว่า พระสงฆ์ให้ความสำคัญในวันสำคัญทางศาสนามากกว่าทางอื่น ส่วนทางอื่นค่อยพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาโดยอาศัยหลักธรรมและวัฒนธรรมในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูพิศิษฐ์ กระจานาถ (นนทิโย ประยูร) (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทการพัฒนาชุมชนของวัดอินทาราม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาชุมชนตามแนวตะวันตกเป็นการกระทำในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลง ไปในทางที่ดีขึ้น เจริญขึ้นเป็นลำดับอย่างมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการอันเป็นทั้งวิธีการและยังเป็นทั้งโครงการหรือแผนงาน อีกทั้งการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในหลักการดังกล่าวก็เพื่อการพัฒนาให้ชุมชนมีคุณภาพในการดำรงชีวิตอยู่ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม และในทัศนะของพระพุทธศาสนา เป็นการพัฒนาเรียนรู้และการปฏิบัติเพื่อไปสู่ความพอดีหรือการมีคุณภาพของชีวิต มีความสัมพันธ์อันกลมกลืนระหว่างการดำเนินชีวิตของบุคคลกับสภาพแวดล้อมและมุ่งการกระทำตนและบุคคลรอบข้างให้มีความสุข รู้เท่าทัน จึงเป็นแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อจัดการแก้ปัญหา

อย่างเป็นระบบ มีความคิดวิจารณ์ญาณตามเหตุปัจจัยด้วยตนเอง โดยอาศัยหลักธรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนา และวัดเป็นศูนย์รวมแหล่งความรู้แขนงต่าง ๆ เพื่อปลูกฝัง ส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมประเพณีถวายสลากภัต การตักบาตรน้ำผึ้ง การตักบาตรข้าวต้มมัด การเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดกคาถาพันในวันสารท ไทยทุกปี สนับสนุนการฝึกอบรมเยาวชนด้านการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมและท้องถิ่น สนับสนุนการสร้างห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี เพื่ออนุรักษ์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ภายในตำบล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติ์ ขวัญนาค (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทการทำงานเป็นเครือข่ายของพระสงฆ์นักพัฒนา ในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานพัฒนาการช่วงปัจจุบัน เครือข่ายพระสงฆ์ที่มีความเชื่อและอุดมการณ์เดียวกันในการสร้างชุมชนให้อยู่เย็นเป็นสุข โดยอาศัยหลักพุทธธรรมนำปัญญามาใช้บูรณาการดำเนินงานของ เครือข่ายและการดำเนินงานเกิดเป็นรูปธรรม เป็นเชิงประจักษ์มากขึ้น

5. บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ด้านสาธารณสุข พบว่า โดยภาพรวมอยู่ระดับน้อย เกี่ยวกับการร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักทำความเข้าใจและบริเวณที่อยู่อาศัย และบริเวณที่อยู่อาศัย ทำให้ประชาชนรับรู้และตื่นตัวในด้านการสาธารณสุข ให้ความรู้ในด้านสุขอนามัยแก่ชุมชน มีการรักษาโรคทางจิตโดยใช้หลักธรรม บริจาคปัจจัยในการจัดซื้อยามาสามัญประจำบ้าน และมีการรวบรวมการรักษาโรคแบบพื้นบ้านและนำไปเผยแพร่ให้กับชุมชน แสดงว่าพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนทางด้านสาธารณสุขให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักทำความเข้าใจและบริเวณที่อยู่

อาศัย ทำให้ประชาชนรับรู้และตื่นตัวในด้านการสาธารณสุข ให้ความรู้ในด้านสุขอนามัยแก่ชุมชน มีการรักษาโรคทางจิตโดยใช้หลักธรรมยังมีน้อยอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา ยอดสุรางค์ (2558) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนแออัด กรณีศึกษาชุมชนชอยสมบุญพัฒนา 2 เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาของชุมชนแออัดชอยสมบุญพัฒนา 2 ได้แก่ ปัญหาเรื่องที่ดินเพื่อก่อสร้างบ้านพักอาศัย ปัญหาขยะในชุมชน และปัญหาหายาเสพติด และคณะกรรมการชุมชนชอยสมบุญพัฒนา และบทบาทในการพัฒนาชุมชนที่โดดเด่นได้แก่ บทบาทด้านการประสานงาน ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย และด้านการส่งเสริมทรัพยากรเพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2555 ข้อ 64 กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนไว้ รวม 10 ข้อ พบว่า คณะกรรมการชุมชนชอยสมบุญพัฒนา 2 ได้ทำหน้าที่หลักครบทุกข้อ และมีความเข้าใจ ในบทบาท หน้าที่ของตนเอง เนื่องจากประธานกรรมการชุมชน และคณะกรรมการท่านอื่นๆ ได้ทำหน้าที่นี้มานานหลายปี และผลของการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจของประชาชน ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขอนามัย และด้านกายภาพ มีความโดดเด่นในทุกด้าน แต่มีด้านการพัฒนาสังคมที่คณะกรรมการชุมชนไม่สามารถส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนได้ เช่น การจัดตั้งกลุ่มอาชีพการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์

6. บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทำให้เห็นว่าด้านสิ่งแวดล้อม พระสงฆ์ขาดการร่วมมือกับชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และแยกกันเห็น

ห่างต่อกันในการจัดบริเวณวัดให้ร่มรื่นเป็นตัวอย่างแก่ชุมชน ขาดการมีส
วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการรักษาและสืบสาน
ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ค่อยมีส่วนร่วม
หรือมีบทบาทต่อชุมชนเท่าที่ควร จึงทำให้บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา
ชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
พระสมณีก อนันตวรวงศ์ (2540) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สถาบันสงฆ์กับการ
พัฒนาในอนาคตตามทัศนะของพระผู้นำทางด้านวิชาการ” พบว่า ด้านสังคม
และสิ่งแวดล้อม พระสงฆ์มีบทบาทด้านสังคมกล่าวคือ การอบรมจริยธรรม
การลดการเสพยาเสพติด การอนุเคราะห์ผู้ยากไร้ การสังเคราะห์ผู้ปัญหาทาง
ใจการอนุเคราะห์ผู้เดินทาง การช่วยเหลือกิจกรรมของประชาชน เช่น การใช้
สถานที่ของวัดเป็นที่เก็บพัสดุ เก็บของศักดิ์สิทธิ์ อนุเคราะห์สัตว์เลี้ยง ให้อุ้ม
เครื่องใช้ เป็นต้น และยังมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนอีกด้วย และยัง
สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ สุขสำราญ (2530) ได้ให้ทัศนะว่า บทบาท
ของพระสงฆ์ทั้งทางธรรมและทางโลก มีบางอย่างร่วมกันอยู่มีไขแยกกันหรือ
เห็นทางต่อกัน คือ พระสงฆ์ต้องพยายามช่วยชาวบ้านไพบนจากความทุกข์ยาก
โดยให้ชาวบ้านมีวิชาชีพจะได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พระควรเข้าร่วม ในการ
พัฒนาสังคมเพราะถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์และถูกต้องทั้งทาง
ธรรมและทางโลก โดยพระสงฆ์นั้นก็พัฒนาเหล่านั้นให้ความเห็นว่า สถาบันสงฆ์
ไร้ประโยชน์และสลายในที่สุด ถ้าพระสงฆ์ไม่ปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่กำลัง
เปลี่ยนแปลงไป แม้บางครั้งกิจกรรมบางอย่างอาจจะมีข้อจำกัดบ้าง โดยเฉพาะ
การพัฒนาทางด้านวัตถุจะเป็นการผิดพระวินัยตรงกันข้ามกับถูกต้องศีลธรรม
ธรรมะของพระพุทธเจ้าแม้ว่าชาวบ้านไม่ยอมให้พระสงฆ์ทำอะไรเลยและถือว่า
งานพัฒนาไม่ใช่กิจกรรมของพระสงฆ์แต่พระท่านได้พยายามแก้ไขความ

คิดเห็นอันไม่คอย ถูกตอ้งนี้เพราะพระสงฆตอ้งช่วยเหลือชาวบ้านมิใช่เพียงด้านจิตใจเท่านั้น แต่ตอ้งช่วยเหลือทางด้านวัตถุด้วยหรือเรื่องการครองชีพอีกด้วย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิณิจ ลาภธนานนท (2529) ได้ศึกษา บทบาทของพระสงฆในการพัฒนาชนบท ผลการศึกษาพบว่า บทบาทผู้สงเคราะห์พัฒนาคือพระสงฆพัฒนาดำเนินกิจการต่าง ๆ โดยทานผู้จัดทำทรัพยากรและบริหารโครงการด้วยตนเอง ชาวบ้านไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลย และบทบาทผู้นำการพัฒนาโดยพระสงฆเป็นผู้ติดต่อโครงการพัฒนามาดำเนินการชาวบ้านมีส่วนร่วมปรึกษาบ้างแต่ส่วนใหญ่จะคล้อยตามความคิดเห็นของพระสงฆพัฒนาที่ ชาวบ้านมักศรัทธามากกว่า

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอมือง จังหวัดยโสธร ที่มีอายุ ระดับการศึกษา อายุพรรษา ตำแหน่งทางสงฆ์ ระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัด ปัจจุบันต่างกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านอายุ พบว่า ผู้ที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกันั้นต่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ที่สอดคล้องกันอาจเนื่องมากจากการได้สัมผัสกับการปฏิบัติของพระสงฆ์มากน้อยไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัย พระอดุลย์ กุศลจิตโต. (2561 : 64). ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของพระสังฆาธิการที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์ ในเขตการปกครองจังหวัดเลย พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย บทบาทพระสังฆาธิการอยู่ในระดับสูงสุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ การวิเคราะห์

เปรียบเทียบบทบาทพระสังฆาธิการต่อการปกครอง คณะสงฆ์ธรรมยุต โดยรวมจำแนกตาม อายุ พรรษา ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางโลก และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ด้านการศึกษาทางธรรม พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาทางธรรม ต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากพระสงฆ์ได้มีโอกาสรับรู้การดำเนินการของพระเป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดร ปาณะศรี. (2554: บทคัดย่อ). ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทพระสังฆาธิการกับการพัฒนาชุมชนตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุพรรษาและระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

2.3 ด้านการศึกษาเปรียญธรรม พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาทางเปรียญธรรมต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากพระสงฆ์ได้มีโอกาสรับรู้การดำเนินการของพระเป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกษมศักดิ์ วรสุโข. (2553: บทคัดย่อ). ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่าการศึกษามหาวิทยาลัยพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ พรรษา การศึกษาสามัญ การศึกษาทางธรรมและตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

2.4 ด้านการศึกษาสามัญ พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาศาสนาสามัญต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน โดยรวม ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากพระสงฆ์ได้มีโอกาสรับรู้การดำเนินการในด้านการศึกษาศาสนาสามัญเป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดร ปาณะศรี. (2554: บทคัดย่อ). ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามพระราชบัญญัติพระสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุพรรษาและระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

2.5 ด้านตำแหน่งทางสงฆ์ พบว่า ผู้ที่มีอายุพรรษาต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากพระสงฆ์แม้จะมีตำแหน่งหน้าที่ต่างกันแต่ความรู้สึกที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาภิกขิต สุจิตโต (สร้อยมาลา) (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนคติของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.6 ด้านระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบัน พบว่า ผู้ที่มีระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบันต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นผลมาจากพระสงฆ์นั้นแม้จะมีเวลาจำพรรษาหรือได้บวชมานานต่างกันแต่ก็มีความคิดเห็นหรือทัศนคติเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนไม่ต่างกันเท่าใดนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดร ปาณะศรี. (2554:

บทคัดย่อ). ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทพระสังฆาธิการกับการพัฒนาชุมชน ตามพระราชบัญญัติกระสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ พรรษาและระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาชุมชน ไม่แตกต่างกัน

3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โดยรวมนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากพระสงฆ์ในพื้นที่ตำบลค้อเหนือได้ประพฤติปฏิบัติและครองตนในสมณะเพศและดำเนินกิจกรรมที่สามารถทำให้ประชาชนรับรู้ได้ถึงบทบาทในระดับพอใจแต่ยังไม่มากพอ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วควรมีการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นในระดับมากที่สุด สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การวิจัยบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธรมีข้อเสนอแนะ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

(1) ทางคณะสงฆ์ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด ควรจัดให้มีการอบรมหลักสูตรการบริหารจัดการวัดและชุมชนให้กับพระสงฆ์ในเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้มีความรู้ความชำนาญอย่างน้อยทุก 3 เดือน

(2) จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของ พระสงฆ์ด้านสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยระดับน้อย แต่มีคะแนนน้อยที่สุด คือ มีการรักษาผู้ที่ติดยาเสพติดในและนอกชุมชน จากข้อค้นพบนี้ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนในด้านสาธารณสุข ควรมีการทบทวนนโยบายของคณะสงฆ์ใหม่ ในฐานะที่พระสงฆ์ที่อยู่ในท้องถิ่น จะมีมาตรการใดในการพัฒนาชุมชนได้มากที่สุด เพื่อช่วยเหลือชุมชนให้มีความสุขตลอดไป

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

(1) ควรมีการศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการสาธารณสุข การอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ ตำบลคือเหนือ จังหวัดยโสธร ตลอดถึงตำบลใกล้เคียง และจังหวัดใกล้เคียง

(2) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

(3) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง เพื่อหาแนวทางในการนำความรู้ใหม่ ๆ มาพัฒนาสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า

(4) ควรมีการศึกษามีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับองค์กรทางศาสนาและพระสงฆ์กับการพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรให้เข้มแข็ง

(5) ควรมีการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการไม่ร่วมมือกันในการพัฒนาระหว่างชุมชนกับองค์กรของทางศาสนาในการบริหารจัดการพัฒนาชุมชน

บรรณานุกรม

เกษมศักดิ์ วรสกุล. (2553). บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอลำปาง จังหวัดนครสวรรค์. พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต(การบริหารจัดการคณะสงฆ์), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

คุณ โทซันท์. (2545). **พุทธศาสนากับสังคมและวัฒนธรรมไทย.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

โคจิ โนสุ. (2530). **บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีในจังหวัดสงขลา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

พระครูพิศิษฐ์ ประชานาถ. (นนทโย ประยูร). (2560). บทบาทการพัฒนาชุมชนของวัดอินทาราม อำเภอมะปวา จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสุวรรณ วรรณ. (2553). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธบัณฑิต, วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : กรุงเทพมหานคร.

- พระมหากิติติ สุจิตโต (สรอยมาลา). (2556). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระมหาธีรราชูฒิ บุญมา. (2554). บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ตำบลเชิงดอยอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : เชียงใหม่
- พระมหารัตนพล ก้านเพชร (รัตนพล). (2545). บทบาทพระสงฆ์ต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง:ศึกษาเฉพาะกรณีพระสงฆ์กลุ่มสหธรรมเพื่อการพัฒนาในจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พระมหาสังเวียร ปญญาโร. (2550). บทบาทของพระสงฆ์ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษาพระครูสุภาจารวัฒน์” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหานูชา สิริวงโณ (พละกุล). (2556). การศึกษาพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาวัดเทพปฐนาราม ตำบลท่าพระ อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการพัฒนาสังคม). คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พระศักดิ์ชัย ออนหาดพอ. (2551). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : กรณีศึกษาพระราชพิพัฒนาภรณ์(ชูชาติ กณตวณโณ) เจ้าอาวาสวัดท่าไทร ตำบลท่าทองใหม่ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

พระสมนึก อนันตวรวงค์. (2540). สถาบันสงฆ์กับการพัฒนาในอนาคตตามทัศนะของพระผู้นำทางด้านวิชาการ.

วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พระอดุลย์ กุศลจิตโต. (2561). บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์ ในเขตการปกครอง จังหวัดเลย. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. Vol 13 No 43 (2018) : มกราคม – มีนาคม 2561.

พินิจ ลาภธนานนท์. (2529). บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท.

กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มาณี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ. (2541). รายงานการวิจัยบทบาทพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและปฏิบัติการ.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

สมบุรณ์ สุขสำราญ.(2530). การพัฒนาตามแนวพุทธ : กรณีศึกษาพระสงฆ์ นักพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์สวย จำกัด.

สุพัตรา ยอดสุรางค์. (2558). บทบาทของคณะกรรมการชุมชนในการ
พัฒนาชุมชนแออัด : กรณีศึกษา ชุมชนซอยสมบุญพัฒนา 2
เขตดินแดง : กรุงเทพมหานคร.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. (2524). ศาสนากับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : พาสีโก.

อภิชัย พันธเสน. (2539). พัฒนาชนบทไทย : สมุทัยและมรรค ตอนที่ 1 :
แนวคิด ทฤษฎี และภาพรวมของการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร :
อมรินทร์บุคเซ็นเตอร์.

แนวทางการพัฒนาปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ : กรณีศึกษาสถานี ตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ด.ต.เสด็จ มุณีไชย¹

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร (ชุดปราบปรามยาเสพติด) สถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร สถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 40 นาย และประชาชนทั่วไปในพื้นที่เขตรับผิดชอบสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จำนวน 30 คน รวมทั้งหมด 70 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร : กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสัมภาษณ์ในลักษณะสัมภาษณ์ในเชิงลึก จากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร และกลุ่มที่ 2 ประชาชนทั่วไปในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ โดยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อการศึกษา ซึ่งมีความคิดเห็นแต่ละประเด็นไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, การปราบปราม, ยาเสพติด

Abstract

The purpose of this research was to 1) study drug administration of police officers. A case study of Naom Police Station At Samat District Roi Et Province 2) to study the effectiveness of drug suppression of police officers A case study of Naom Police Station At Samat District Roi Et Province and 3) to study problems, obstacles and guidelines for drug suppression of police officers.

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง Email: Sone_mcu@hotmail.com

(Narcotics Suppression Clothes) Police Station At Samat District Roi Et Province The population in this study was Police officer Police Station At Samat District Roi Et Province, 40 officers and 30 people in the area responsible for the Naom Police Station, a total of 70 people. The tool used in the study was an interview form. Study at the Naom Police Station At Samat District Roi Et Province The study was conducted in an in-depth interview. From the sample population of 2 groups: Group 1, the Provincial Police Officers and Group 2, the general public in the Naom Police Station area By defining the issues in the educational interview There are no different opinions on each issue.

Keyword: Development approach, suppression, drugs

บทนำ

ปัจจุบันยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งของสังคมและประเทศที่ต้องการการแก้ไขอย่างจริงจังและอย่างจริงจังของผู้ที่เกี่ยวข้องยาเสพติดเป็นบ่อนทำลายเศรษฐกิจสังคม และความมั่นคงของประเทศชาติเป็นอย่างมากได้มีการดำเนินงานในทุกวิถีทางที่จะป้องกันและปราบปราม มิให้มีการเสพ การซื้อขายและการผลิตแต่เนื่องจากปัญหาเสพติดเป็นปัญหาใหม่ ที่มีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนต่อการดำเนินการ จำเป็นต้องมีการวางแผนสำหรับดำเนินงานในแต่ละด้านอย่างรอบคอบและไม่ได้มีแต่ประเทศไทยแห่งเดียวเท่านั้นประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่นๆ ก็มีความพยายามที่จะยับยั้งการเสพ การซื้อขาย และการผลิตยาเสพติด อยู่ตลอดเวลา พฤติกรรมการใช้ยาของมนุษย์นั้น มีเหตุผลสองประการด้วยกันคือเพื่อช่วยให้ตัวเรา อยู่ในสภาพที่เป็นสภาพปกตินั้นก็คือ เพื่อรักษาโรคและเพื่อปิดปากความเจ็บปวดให้เหือดหายไปหรือมิฉะนั้นก็ใช้ยาเพื่อปลดปล่อยตัวเราจากสภาพปกตินั้นก็คือ เพื่อให้เรารู้สึกสดชื่นมีชีวิตชีวาหรือสบายขึ้นเพื่อเปลี่ยนอารมณ์หรือการรับรู้ของเรา

แนวทางการพัฒนาปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร สถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอมอาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้มากขึ้น และบางคนส่งเข้าการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด แต่เจ้าหน้าที่แผนกสืบสวน

ชุดปราบปรามยาเสพติดสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ยังมีความต้องการที่จะหาแนวทางการพัฒนาปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันหรือไม่ มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งเสริมสนับสนุนให้การปราบปรามยาเสพติดเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลยิ่งขึ้น ผู้ค้ายาเสพติด ผู้ติดยาเสพติด เครือข่ายผู้ค้าและผู้เสพ จะได้ลดน้อยลง รวมทั้งมีปัญหาคอรัปชันในการปฏิบัติงานอย่างไร ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร สถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดว่า ผลการศึกษานี้ จะเป็นข้อมูลสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้บังคับบัญชานำไปดำเนินการแก้ไขปรับปรุง และหามาตรการในการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเกิดผลสำเร็จและหมดสิ้นจากสังคมในตำบลหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรกรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรกรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร (ชุดปราบปรามยาเสพติด) สถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ การพัฒนาการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านบริหารจัดการ และด้านประสิทธิภาพ

2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร สถานีตำรวจภูธรหนองม อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 40 นาย และประชาชนทั่วไปในพื้นที่เขตรับผิดชอบสถานีตำรวจภูธรหนองม จำนวน 30 คน รวมทั้งหมด 70 คน
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้คือ สถานีตำรวจภูธรหนองม อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ระหว่างเดือน กันยายน 2558 ถึงเดือน ธันวาคม 2558

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. เจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้บังคับบัญชาสถานีตำรวจภูธรหนองม อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการพัฒนาการปราบปรามยาเสพติดเกิดผลสำเร็จและหมดสิ้นจากสังคม
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อกระบวนการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร สถานีตำรวจภูธรหนองม
3. ทำให้ทราบถึงแนวทางพัฒนาปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร สถานีตำรวจภูธรหนองม

รูปแบบของการศึกษา

แนวทางการพัฒนาปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนองม อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดครั้งนี้ เป็นการศึกษา รูปแบบ เชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก และเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวิชาการที่เป็นเอกสาร ตำรา ระเบียบ กฎหมาย หนังสือสั่งการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาประกอบการศึกษา

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 40 นาย และประชาชนในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอาจสามารถ จำนวน 30 คน รวมทั้งหมด 70 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 37 คน ประกอบด้วย

(1) เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจตำรวจภูธรหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด (แผนกสืบสวน) จำนวน 7 นาย คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตร จำนวน 3 นาย และ 2) เจ้าหน้าที่ตำรวจ ชั้นประทวน จำนวน 4 นาย

(2) ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอาจสามารถ จำนวน 30 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

แนวทางการพัฒนาปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร :
กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ตัวแปรที่ศึกษาคือ
ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์
ตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านบริหารจัดการ และด้านประสิทธิภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
ส่วนที่ 2 การบริหารจัดการในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร
กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่
ตำรวจภูธร สถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ศึกษามีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการปฏิบัติการปราบปราม ยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร
2. นำแนวคิดและทฤษฎี มากำหนดกรอบแนวคิด เพื่อใช้ในการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหา สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา
3. สร้างแบบสัมภาษณ์และนำไปตรวจสอบคุณภาพ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในเรื่องยาเสพติดตรวจสอบคือ พ.ต.ท.ชูศักดิ์ จันทรศร ตำแหน่ง พงส.ผนพ.สภ.หนองมุด ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ความสมบูรณ์ด้านโครงสร้าง รูปแบบของแบบสัมภาษณ์ แล้วนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
5. นำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร (งานปราบปราม) สถานีตำรวจภูธรหนองมุด และประชาชนทั่วไปผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนในเขตพื้นที่สถานีตำรวจภูธรหนองมุด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้ศึกษาทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และจัดบันทึกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์การศึกษาและตัวแปรที่ศึกษา
2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีแนวคำถามในการสัมภาษณ์ ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ ขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ด้วยตนเองทุกราย โดยพยายามถามให้ได้ตรงประเด็นคำถาม จัดบันทึกไว้ในแบบสัมภาษณ์ และมีการบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียง โดยผู้ศึกษาได้ทำการขออนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์และต้องได้รับอนุญาตก่อนทุกครั้งในการสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูล นำกล้องถ่ายภาพไปเก็บภาพซึ่งเป็นสภาพทั่วไปในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการ

ดำเนินการศึกษา และยังเป็น การช่วย ให้ข้อมูลที่ได้ศึกษา มีความเป็นรูปธรรมและความน่าเชื่อถือเพิ่มเติม

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งดำเนินการ ดังนี้

1. จำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์การศึกษาและตัวแปรที่ศึกษา
2. ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมได้โดยการตรวจสอบแบบสามเส้า
3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาแยกส่วนจัดหมวดหมู่ โดยอาศัยการตีความที่มีกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐาน
4. นำเสนอผลการศึกษาโดยวิธีการ

การวิเคราะห์ผลการศึกษา

การศึกษา แนวทางพัฒนาปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร : กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 37 คน โดยผู้ศึกษาได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างและลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร สถานีตำรวจตำรวจภูธรหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด (แผนกสืบสวน) จำนวน 7 นาย และกลุ่มที่ 2 ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบสถานีตำรวจภูธรหนอง จำนวน 30 คน โดยนำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรกรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรกรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร (ชุดปราบปรามยาเสพติด) สถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอกอสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

สรุปปัญหาและอุปสรรค

1. การปฏิบัติงานสามารถทำได้ แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากอัตรากำลังมีน้อย งบประมาณไม่เพียงพอ การให้ความร่วมมือของชุมชน กลุ่มองค์กรและประชาชนอย่างจริงจัง

2. การสนับสนุนการดำเนินการปราบปรามยาเสพติด สนับสนุนยานพาหนะรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และการปรับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ทุกครั้งในการปราบปรามยาเสพติดขาดประสิทธิภาพในการทำงานและเข้ากับชุมชนไม่ได้

3. การบังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามยาเสพติด มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ร่วมกันกระทำความผิด ควรนำหลักการสมคบกันกระทำความผิด พ.ร.บ.มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

4. การติดตามประเมินผล มีการติดตามประเมินผลการปราบปรามยาเสพติดเปรียบเทียบกับคปีต่อปี

5. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน มีเป้าหมายที่สามารถวัดได้อย่างชัดเจน มีจำนวนนับได้ เปรียบเทียบผลการจับกุมผู้กระทำความผิดในช่วงเวลาเดียวกัน

6. มีรูปแบบแนวทางในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติด มีการสืบสวนหาข่าวในเชิงลึก ตั้งจุดตรวจ การดำเนินคดี การออกหมายเรียกหรือหมายจับ ตรวจสอบตามนโยบาย

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ส่วน สามารถสรุปผลการศึกษา ได้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ จากการศึกษาเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร และประชาชนทั่วไปที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษา ส่วนใหญ่พบว่า เป็นเพศชาย
2. อายุ จากการศึกษาเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร และประชาชนทั่วไปที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษา ส่วนใหญ่พบว่า มีอายุระหว่าง 30-40 ปี
3. ประสบการณ์ในการทำงาน จากการศึกษาเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษา ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 15-25 ปี

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติด ของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร : กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอบางเสาธง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสัมภาษณ์ในลักษณะสัมภาษณ์เชิงลึก จากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร และกลุ่มที่ 2 ประชาชนทั่วไปในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรหนอง อำเภอบางเสาธง โดยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อการศึกษา ซึ่งมีความคิดเห็นแต่ละประเด็นไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ผู้บังคับบัญชาเอาใจใส่ดูแลผู้ปฏิบัติงาน ให้ขวัญกำลังใจ และพิจารณาความดี ความชอบให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน จัดกำลังเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติดให้เพียงพอออกพบปะ ประชาชนบ่อย ๆ จะทำให้ปัญหาเสพติดลดลงได้ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ให้มีความโปร่งใส รัศถากุมและยุติธรรม ไม่เห็นแก่อำภิมสสินจ้างหรือผลประโยชน์อื่นใดให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง

2. จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ลดขั้นตอนในการเบิกจ่ายเงิน เงินรางวัลและสินบน นำจับยาเสพติดจัดสรรงบประมาณไปที่หน่วยงานโดยตรง เพื่อลดช่องว่างในการเบิกจ่ายให้ น้อยลงในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น เงินล่อซื้อ ค่าตอบแทนสายลับ สนับสนุนอาวุธ และอุปกรณ์ที่ ทันสมัยในการตรวจสอบสารเสพติดให้มีประสิทธิภาพ จัดสรรงบประมาณให้ชุดปราบปรามยาเสพติด

ติดในการฝึกอบรมเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในการตรวจค้น จับกุม ผู้กระทำความผิด และ จัดสรรเงินเพิ่มพิเศษให้ผู้ที่ทำงานด้านนี้

3. ให้บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และไม่ควรรื้ออภัยโทษ ควรให้มีการปราบปรามอย่างเด็ดขาด ควรแก้ไข พ.ร.บ. ฟื้นฟูบังคับบำบัดในข้อครอบครองยาเสพติดโดยผิดกฎหมายและมีผลตรวจปัสสาวะเป็นบวก ก็ใช้มาตรการบำบัดและเพิ่มบทลงโทษให้ผู้กระทำความผิดซ้ำซากให้หนักยิ่งขึ้นไป ไม่ควรให้เข้ารับการบำบัดอีก เพื่อให้มีความหลากหลาย เพิ่มบทลงโทษผู้จำหน่ายให้มีโทษหนักยิ่งขึ้นไม่ว่ารายย่อยหรือรายใหญ่ บำบัดฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง และจริงจังพิจารณากฎหมายให้อำนาจและรองรับในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการเข้าตรวจค้น จับกุมยาเสพติด โดยเฉพาะกับผู้ที่มีอิทธิพลทางการเมือง ข้าราชการระดับสูง จัดให้มีการตรวจปัสสาวะของประชาชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงทุกคนทุกภาคส่วน

4. จัดอัตราค่าสิ่งให้เพียงพอในการปฏิบัติงานด้านยาเสพติด จัดให้มีการอบรมความรู้ ก่อนออกปฏิบัติงานทุกครั้งและฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์

5. ให้มีความสำคัญกับชุมชนและประชาชน ให้มีความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้มากกว่านี้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาให้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในส่วนของการค้นเคหสถานหรือสถานที่ใดๆ ให้มีความชัดเจนเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจในการปราบปรามยาเสพติด

2. ควรศึกษาวิธีการปราบปรามยาเสพติดเครือข่ายผู้ค้ารายใหญ่ ผู้ค้าขนาดกลาง ผู้ค้ารายย่อย และผู้ที่มีอิทธิพล เนื่องจากยังมีเครือข่ายเหล่านี้ยังเป็นจำนวนมาก

3. ควรศึกษาวิธีการสร้างเครือข่ายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังยาเสพติดอย่างจริงจัง เพื่อความเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน

4. ควรศึกษาระยะเวลาที่ถูกกำหนดในการดำเนินงานปราบปรามยาเสพติดมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการปราบปรามยาเสพติด

5. **ควรศึกษาเกี่ยวกับรางวัลนำจับหรือค่าตอบแทนสายลับที่มีผลต่อการดำเนินงานปราบปรามยาเสพติด**

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ วิชันภประหาร. (2539). **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน.**

กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

เจริญ แฉกพิมาย และปนัดดา ศรีธนาสาร. (2555). **พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.**

วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ชัยพร อนุอัน. (2540). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดสารเสพติดของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**

ชูสวัสดิ์ จันทร์โรจนกิจ. (2541). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่เขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลห้วยขวาง, วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**

ทิตยา สุวรรณชฎ, (2517). **สังคมวิทยาในวิทยาศาสตร์สังคม.** กรุงเทพมหานคร :

สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

นราศักดิ์ ปานบุตร. (2554). **การสร้างรั้วชุมชนในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด โดยความร่วมมือของแกนนำในชุมชน บ้านบ่อแปดร้อย เทศบาลตำบลในเมือง อำเภอสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย. สุโขทัย : สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 6.**

นวลจันทร์ ทศนชัยกุล. (2548). **อาชญากรรมการป้องกันการควบคุม.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นันhini พันธวงศ์. (2543). **ปัจจัยการแพร่ระบาดของสารเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในกรุงเทพมหานคร.**

วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บรรลือศักดิ์ ม่วงนาค. (2557). การแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางโหลง จังหวัดสมุทรปราการ.

วารสาร มธก.วิชาการ 16. ปีที่ 17 ฉบับที่ 34 มกราคม - มิถุนายน 2557.

มานพ เนียรภาค. (2555). ประสิทธิภาพในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์.

วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ประมวล ศรีทอง. (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ยาเสพติด กรณีศึกษากิ่งอำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์. **ปัญหาพิเศษรัฐ**

ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชานโยบายสาธารณะ. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิชญ์ สมพอง. (2529). **สังคมวิทยาว่าด้วยการพัฒนา.** กรุงเทพมหานคร : กิ่งจันทร์การพิมพ์.

พจนา วรวิฑฒนเมธิกุล. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดซ้ำ ศึกษาเฉพาะกรณี

ผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง จังหวัดปทุมธานี. **วิทยานิพนธ์ศิลป**

ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พรรณี ชูทัยเจนจิต. (2538). **จิตวิทยาการเรียนการสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร

: ต้นอ้อแกรมมี.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). **หลักการพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์.

วีรวรรณ สุธีโรกราส. (2536). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานการติดยาเสพติดของ

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. **ปริญญาวิทยานิพนธ์วิทยา**

ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. บัณฑิต

วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

วิทยาการ เชียงกูล, (2527). **การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทยบทวิเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ฉัณบกร.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2540). **ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนทรียพรรณ กำปันทอง. (2557). ปัญหาและอุปสรรคในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ชุดปราบปรามยาเสพติดตำรวจภูธร จังหวัดยะลา. **วิทยานิพนธ์. รัฐประศาสนศาสตร์ (สาขาการปกครองท้องถิ่น). คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

ศุภร ชินะเกต. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี, **วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อมร รักษาสัตย์ และชัตติยา กรรณสูต. (2515). **ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ** : ชุมชนสหกรณ์การขายและการซื้อแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร.

อรรถจันทร์ ฌไพรี. (2556). ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำยาเสพติดเข้าประเทศของเจ้าหน้าที่ศุลกากร สำนักตรวจของผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ. **วารสารวิทยบริการ**. ปีที่ 24 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2556.

T.R. Batten. **Community and Their Development**. London : Oxford University Press, 1959,p. 2.

Hoogvelt, **Community and Their Development**. London : Oxford University Press, 1959, *Ibid.*, pp. 18-19.

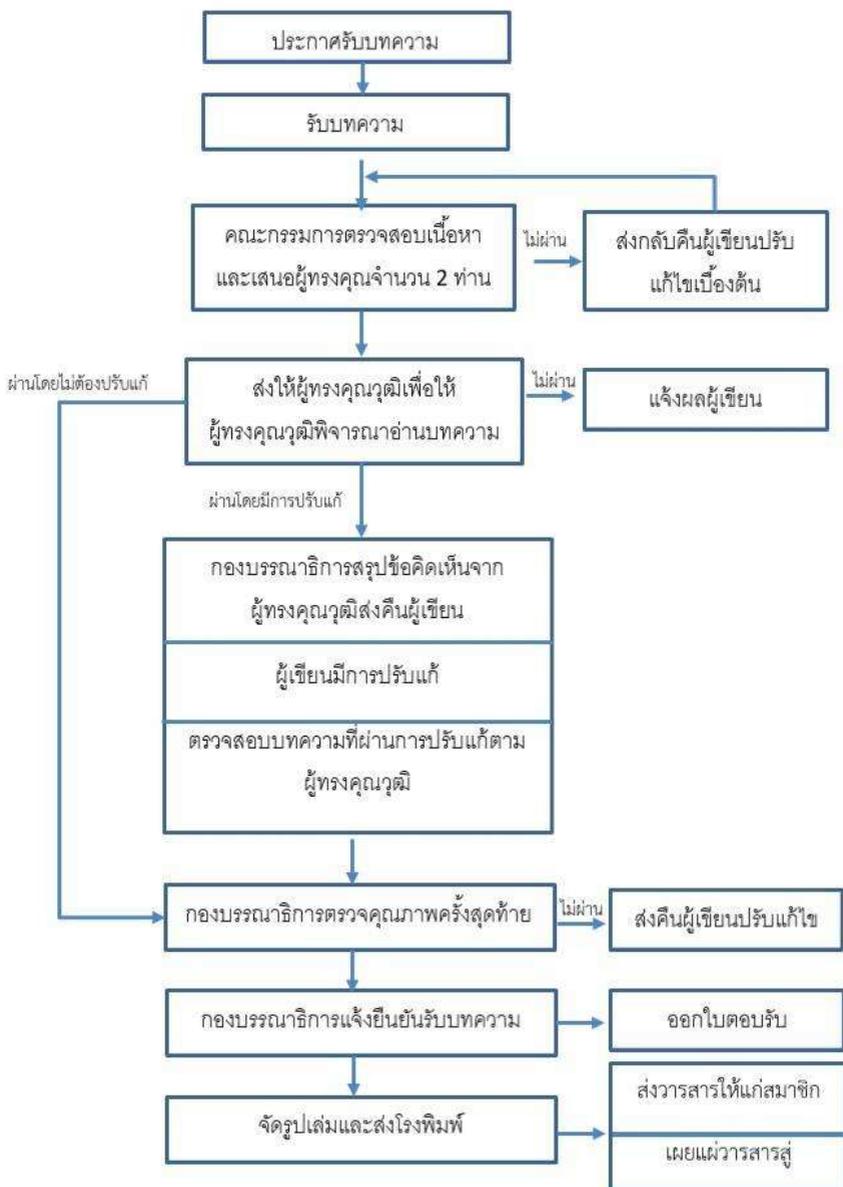
S.M.Freud. **The Interpretation of Dreams**. New York : Avon Books.1965

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารวิชาการรัตนบุศย์

เล่มปีที่ 2 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2563

รศ.ดร.ศรชัย ท้าวมิตร	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุเทพ เมย์ไธสง	มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด
รศ.ดร.สัญญา เคณามณี	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.จรัส บุคดาพงษ์	มมร.วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
อ.ดร.ดวงตา ราชอาษา	สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
อ.ดร.อัญชลี ชุมนุม	มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
อ.ดร.วิภาพรรณ อุนนิสากร	มมร.วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
อ.ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี	มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
อ.ดร.วิภาพรรณ อุนนิสากร	มมร.วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
อ.ดร.พิกุล มีมานะ	มมร.วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
อ.ดร.อัครังค์ ชุมนุม	มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

ขั้นตอนดำเนินงานวารสารรัตนบุศย์

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL)

เอกสารฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการเขียนต้นฉบับผลงานทางวิชาการสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ในการส่งบทความเข้าร่วมตีพิมพ์ลงวารสารรัตนบุศย์ โดยจะกำหนดทั้งรูปแบบและแนวทางในการพิมพ์บทความ ซึ่งจะใช้ในการจัดทำวารสารฯ ในแบบรูปเล่ม ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและเพื่อให้การจัดทำเอกสารเป็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว ผู้ส่งบทความควรพิมพ์บทความตามรูปแบบและแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 **วัตถุประสงค์** เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ผลงานวิชาการด้านศิลปะ วัฒนธรรม ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และเพื่อให้บริการวิชาการเกี่ยวกับการเผยแพร่งานวิชาการ และนำเสนอทางออกในการแก้ปัญหาสังคม

1.2 **ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์** ประกอบด้วยบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยอยู่ในรูปแบบของบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความวิจารณ์หนังสือและบทความปริทัศน์ และ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการของราชบัณฑิตยสถาน

1.3 **ขอบเขตเนื้อหา** ประกอบด้วย ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.4 **กำหนดพิมพ์เผยแพร่** ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน, พฤษภาคม-สิงหาคมและ กรกฎาคม-ธันวาคม) ของทุกปี

2. นโยบายการพิจารณากลับกรองบทความ

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎีหรือเชิงปฏิบัติ โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จำนวนอย่างน้อย 2 ท่าน ขึ้นไปต่อบทความและเป็นผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง

2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไข เพิ่มเติมหรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์

2.5 การยอมรับเรื่องที่ตีพิมพ์เป็นสิทธิของกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหา หรือความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ทุกเรื่อง

3. รูปแบบการเขียนบทความผลงานวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper)

3.1 การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1) **ขนาดของต้นฉบับ** พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาดเอ 5 ($8\frac{3}{4} \times 11\frac{3}{4}$ นิ้ว = 21×29.7 ซม.) เว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบน 1.5 เซนติเมตร ด้านล่าง ขวา มีมือ และซ้ายมีมือ 1.0 เซนติเมตร

2) **ตำแหน่งของแท็บหยุด** ตั้งค่าเริ่มต้นที่ 1.25 เซนติเมตร และตั้งเพิ่มขึ้นทีละ 0.5 เซนติเมตร

3.2 **รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง** ใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single Space) โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้

1) **ชื่อเรื่อง** (ภาษาไทย) ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกลางหน้ากระดาษ

2) **ชื่อเรื่อง** (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกลางหน้ากระดาษ

3) **ชื่อผู้เขียน** เว้น 1 บรรทัด ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษขวาใต้ชื่อเรื่อง

4) **ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วม** ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดา ชิดขอบกระดาษขวา ต่อจากชื่อผู้เขียน/ผู้วิจัยคนที่ 1 ตามลำดับ

5) **หัวข้อใหญ่ในบทความ** ขนาด 14 ชนิดตัวอักษรหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย ก่อนขึ้นหัวข้อต่อไป เว้น 1 บรรทัด และจัดย่อหน้าเป็นแบบกระจายแบบไทย

6) หัวข้อย่อย เว้นระยะห่างตามลำดับของแท็บหยุด ขนาด 14 ชนิดตัวอักษรหนา

7) รายการอ้างอิง (ดูในตัวอย่างการเขียนรายการอ้างอิง)

8) ท้ายกระดาษ จัดพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ ประกอบด้วย

นักศึกษาหลักสูตร... สาขาวิชา.. สถาบันการศึกษา... ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

ตำแหน่งทางวิชาการประจำ/พิเศษ สถาบันการศึกษา... ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.3 จำนวนหน้า ต้นฉบับควรมีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้า แต่ไม่เกิน 15 หน้า

4. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหา ภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน เนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

4.1 บทความวิจัย

1) ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2) ชื่อผู้เขียน เป็นภาษาไทยและระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

3) บทคัดย่อ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ABSTRACT) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 300 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (ABSTRACT) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทย เป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะคำศัพท์วิทยาศาสตร์

4) คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่ควรเกินจำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย

5) บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

6) วัตถุประสงค์ ใช้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

7) วิธีการดำเนินงานวิจัย ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีหัวข้อ ดังนี้

7.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างกล่าวถึงกลุ่มประชากร วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล

7.2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

7.3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

7.4) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

8) สรุปผล สรุปผลที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตารางกราฟ แผนภาพ ประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบ ตารางด้านซ้าย และขวา หัวตารางแบบธรรมดาไม่มีสี ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพ ขาวดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายได้รูป กรณีที่จำเป็น อาจใช้ภาพสีได้

9) อภิปรายผล การอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ เพียงไร และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม

10) ข้อเสนอแนะ

10.1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

10.2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

11) ตาราง รูปภาพหรือแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็นและต้องมีคำอธิบายสั้นๆ แต่สื่อความหมายได้สาระครบถ้วน ในกรณีที่เป็นตารางคำอธิบายต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ คำอธิบายต้องอยู่ด้านล่าง

12) รายการอ้างอิง เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA. citation Styls ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย “และคณะหรือ and others”

4.2 บทความวิชาการ

1) ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2) ชื่อผู้เขียน เป็นภาษาไทยและระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

3) บทคัดย่อ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ABSTRACT) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่ายควรมีความยาวไม่ควรเกิน 300 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำ

บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (ABSTRACT) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะคำศัพท์วิทยาศาสตร์

4) **คำสำคัญ** เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย

5) **เนื้อหา** มีองค์ประกอบดังนี้

5.1) **บทนำ** ความน่าสนใจของเรื่องที่น่าสนใจ ก่อนเข้าสู่เนื้อหา

5.2) **เนื้อความ** ควรนำเสนอพัฒนาการของเรื่องได้อย่างน่าสนใจและเนื้อเรื่องมีเนื้อหาใหม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

5.4) **บทสรุป** ควรย่อเฉพาะข้อมูลในเนื้อความให้สั้น ได้เนื้อหาสาระของเนื้อความครบถ้วน

5.3) **เอกสารอ้างอิง** ให้ระบุเฉพาะเอกสารที่ผู้เขียนบทความได้นำมาอ้างอิงในบทความวิชาการอย่างครบถ้วน โดยใช้ระบบการอ้างอิง APA citation styls ดูรายละเอียดและตัวอย่างการอ้างอิงในเนื้อความและการอ้างอิงท้ายเล่มในตัวอย่างการเขียนรายการอ้างอิง

4.3 บทวิจารณ์หนังสือ

1) ข้อมูลทางบรรณานุกรม/อ้างอิง

2) ชื่อผู้วิจารณ์

3) บทวิจารณ์

ตัวอย่างการเขียนรายการอ้างอิง (การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย)

1. **การอ้างอิงในเนื้อความ** เป็นระบบนาม-ปี ให้ข้อมูลผู้แต่ง ปีพิมพ์และเลขหน้าที่มีข้อความที่อ้างถึง ซึ่งมีรูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา ดังนี้

(ผู้แต่ง, ปีพิมพ์, เลขหน้า) ไว้ท้ายข้อความที่อ้างถึง

(สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2549, : 200-205)

(McCartney & Phillips, 2006, : 498-499)

(Murphy, 1999, p. 85)

กรณีที่ไม่ปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีพิมพ์ไว้ในวงเล็บเดียวกัน

2. เอกสารอ้างอิง

- หนังสือ

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. ครั้งที่พิมพ์, เมืองที่พิมพ์ :
สำนักพิมพ์.

มนตรี ไยมักสิกร. (2549). การวิจัยและทฤษฎีเทคโนโลยีการศึกษา. ชลบุรี :
มหาวิทยาลัยบูรพา.

Norman, D, A. (2002). *The design of everyday things*. New York,
NY: Basic books.

- วารสาร

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่),
หน้า.

มนตรี ไยมักสิกร. (2551). เภณฑ์ประสิทธิภาพในงานวิจัยและพัฒนาสื่อการ
สอน: ความแตกต่าง 90/90 Standard และ E1/E2. วารสาร
ศึกษาศาสตร์. 19(1), 1-16.

Rinke, C. R. (2011). Career trajectories of urban teachers : A
continuum of perspectives, participation, and plans
shaping retention in the educational system. *Urban
Education*, 46(4), 639-662.

- หนังสือพิมพ์

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปี เดือน วันที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์,
เลขหน้าซึ่งปรากฏบทความ.

ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร. (2540, 8 พฤศจิกายน). อนาคตจีน-อเมริกา.
เดลินิวส์, น. 6.

Schwartz, J. (1993, September 30). Obesity affects economic,
social status. *The Washington Post*, pp. A1, A4.

- วิทยานิพนธ์

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. สถานที่พิมพ์: ชื่อสถาบัน
ศึกษา.

ดร.ณนภา นาชัยฤทธิ์. (2550). ผลการเรียนรู้จากบทเรียนมัลติมีเดียบนระบบ
เครือข่ายที่พัฒนาตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เรื่อง การประยุกต์ใช้
เทคโนโลยีการศึกษาในห้องเรียน ของนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชา
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. ปริญญาบัตรการศึกษา
มหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Darling, C. W. (1976). *Giver of due regard: The poetry of
Richard Wilbur*. Unpublished doctoral dissertation,
University of Connecticut, USA.

- รายงานการประชุม

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการ
ประชุม. วันเดือนปีที่จัด. สถานที่จัด. สำนักพิมพ์. หน้า.

กรมวิชาการ. (2538). การประชุมปฏิบัติการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการ
อ่าน. 25-29 พฤศจิกายน 2528 ณ วิทยาลัยครูมหาสารคาม จังหวัด
มหาสารคาม. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. 7-8.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1991). A motivational approach to self:
Integration in personality. In R. Dienstbier (Ed.), *Nebraska
Symposium on Motivation: Vol.38. Perspectives on
Motivation*. Lincoln: University of Nebraska Press. 237-288.

- สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง. (ปี เดือน วันที่เผยแพร่สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต).

ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ. วันที่สืบค้น : URL:<http://>

อำนาจ สุขเวทย์. (2542, 3 พฤษภาคม). “เพื่อคิดประกันชีวิต : ตัวแทน
ประกันมีบทบาทสำคัญอย่างไร, 25-28. *ฐานเศรษฐกิจ*.19(377),

25-28 สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2542

จาก <http://www.thainews.th.com>.

Wollman, N. (1999). Influencing attitudes and behaviors for social change. Retrieved from

<http://www.radpsynet.org/docs/wollman-attitude.html>.

5. การส่งบทความ

5.1 กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

5.2 วิธีการส่งบทความ ผู้เสนอจัดส่งบทความต้นฉบับ และแบบเสนอบทความ 1 ชุด จัดส่งที่

กองบรรณาธิการวารสารรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL) ที่ตั้งเลขที่ 105 หมู่ที่ 1 ตำบลหนองบัว อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด 45160 หรือจัดส่งที่ Email: ratanabuthjournal@gmail.com

6. ติดต่อสอบถามข้อมูล

ติดตามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ [http:// ratanabuthjournal.com/](http://ratanabuthjournal.com/) เบอร์โทรศัพท์ บรรณาธิการ 08-7875-0361, 98-3413-6231 ผู้ช่วยบรรณาธิการ 06-2984-4727, 08-1769-4053

เลขที่.....

วันที่...../...../.....

ผู้รับ.....

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ใน

วารสารรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน วารสารรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL)

เรื่อง ตีพิมพ์บทความลงวารสารรัตนบุศย์ (RATANABUTHJOURNAL)

1.ชื่อผู้ส่งบทความ (ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

2.ชื่อบทความ.....

3.วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุด.....

4.ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....

5.สถานภาพผู้ส่งบทความ

5.1 อาจารย์ อื่นๆ ระบุ..... ชื่อสถาบัน.....คณะ.....

ชื่อผู้วิจัยร่วม (ถ้ามี) กรณีผู้ส่งไม่ใช่ นักศึกษา

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย)	ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ)	หน่วยงาน	เบอร์โทรศัพท์

5.2 นักศึกษา ปริญญาเอก ปริญญาโท หลักสูตร.....

สาขา.....คณะ.....สถาบัน.....

โปรดระบุชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

5.2.1 ชื่อ - สกุล.....

ที่ทำงาน.....

5.2.2 ชื่อ - สกุล.....

ที่ทำงาน.....

6. ประเภทของบทความ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ

บทความปริทัศน์ อื่นๆ

7. ที่อยู่ของผู้ส่งบทความ

(ที่ทำงาน).....

(ที่บ้าน).....

เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้.....

โทรสาร.....E- mailAddress.....

8. สิ่งที่ส่งมาด้วย

แผ่นดิสก์งานวิจัย / บทความวิชาการ จำนวน 1 แผ่น

เอกสารพิมพ์ต้นฉบับ จำนวน 1 ชุด

9. องค์ประกอบของบทความ ข้าพเจ้าได้จัดทำบทความตามคำแนะนำการเตรียมต้นฉบับของวารสารรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL) ครบถ้วนสมบูรณ์

10. ต้นฉบับที่ส่งพิจารณาเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ ยังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการ พิจารณาของวารสารอื่น และยินดีแก้ไขตามที่กองบรรณาธิการเสนอแนะ

ผู้ส่งบทความ ลงชื่อ

(.....)

...../...../.....

ส่งมาที่

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL) ที่ตั้งเลขที่ 202/1 หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่ง อำเภอมือง จังหวัดยโสธร 35000 หรือจัดส่งที่ Email: ratanabuthjournal@ardasso.com บรรณาธิการ 08-0169-6593

ใบสมัครสมาชิก

วารสารรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL)

วันที่สมัคร.....

เลขที่สมาชิก.....

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว (ชื่อ - สกุล).....อาชีพ

.....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ที่อยู่เลขที่

.....หมู่ที่..... ซอย..... ถนน..... ตำบล

.....อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรสาร

..... E-mail.....

ขอสมัครเป็นสมาชิก “วารสารรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL)”

1 ปี จำนวนเงิน 300 บาท 3 เล่มต่อปี (รวมค่าส่ง) ติดต่อประสานงาน

การชำระเงินได้ที่ คุณพิกุล มีมานะ ฝ่ายการเงินของวารสาร

สำนักงาน

สำนักงานวารสารวิชาการรัตนบุศย์(RATANABUTH JOURNAL)

ที่ตั้งเลขที่ 202/1 หมู่ที่ 4 ตำบลคู้ง อำเภอมือง จังหวัดยโสธร 35000

ติดต่อ <http://ratanabuthjournal.com/>

เบอร์โทรศัพท์ บรรณาธิการ 08-0169-6593 ผู้ช่วยบรรณาธิการ 09-3562-9856 หรือ Email:

ratanabuthjournal@ardasso.com